વાજિંત્ર શિક્ષક

(હાર્મોનિયમ ફિડલ, દીલરૂબા, તાઉસ, સીતાર,)

વગેરે

સંપૂર્ણ સુરના સર્વ વાજિંત્રો શિખવાની ચોપડી.

પ્રસિદ્ધ કરનાર નાનાભાઈ દામોદર વાજિંત્ર શિક્ષક.

રાજ્યભક્તિ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

કિંમત રૂપિયા એક.

જાહેર ખબર

વાજિત્રના શોખી સજ્જનોને આ જાહેર ખબર થી સુચના કરવામાં આવે છે કે અમોએ વાજિત્ર શિખવવાને માટે શાળા અગીઆર વર્ષ થયા ઉઘાડી છે, ત્યાં આજ સુધીમાં ઘણા શોખી સજ્જનોએ જુદા જુદા વાજિત્રોનો શોખ પુરો કર્યો છે.

હર કોઈ જાતનું વાજિત્ર તથા તેને લગતો સામાન અમારી મારફતે અહીંના અગર બાહાર ગામના મગાવનારને થોડા કમીશનથી ખાતરીનું મોકલવામાં આવશે, વળી ખરાબ થયેલા વાજિત્રો પણ સુધારી આપવામાં આવે છે.

☞ કોઈપણ વાજિત્રમાં વગાડવાને હીંદુસ્થાની અથવા ગુજરાતી ગાયનોની ગતો જોઈતી હોય તો અમને લખી જણાવ્યાથી એક રૂપીયાની આંઠ લેખે લખી આપશું.

૪૮૨૦

વાજિત્ર શિક્ષક.

(હાર્મોન્યમ, ફિડલ, દીલરૂબા, તાઊસ,
સીતાર,) વગેરે.

સંપૂર્ણ સુરના સર્વ વાજિત્રો શીખવાની ચોપડી

દોહરો

રાત્રી ચંદ્ર વિના વળી, વર વિણ જેવી જાન;
પતિ પાખી જેવી સતી, તેમ વાદ્ય વિણ ગાન.
રસના ભાવ વિના નહીં, પામે કાવ્ય વખાણ;
તેમ તાલ–સુરમય છતાં, વાદ્ય વિનાનુ ગાન

બનાવનાર

નાના ભાઇ દામોદર વાજિત્ર. શિક્ષક

મુંબઇ.

રાજ્યભક્ત પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૮ સને ૧૮૯૧

કિમ્મત રૂપિયો એક

કળોની નિશાનીઓ.

(=) બે અક્ષરને માટે એકજ કળ.

(ખ) ખરજ

(ટી) ટીપ

(⌣) કોમળ

(¬) ઠેકા (આ નિશાનીને ભુલમાં કોમળ સમજશો નહીં એતો માત્ર ગાયનનો સીધો તાલ આપવાનો છે. કોમળ સમજસો તો ગાયન ખરાબ થઇ જશે માટે બધા કરતા એની પર વધારે ધ્યાન આપજો.)

પ્રસ્તાવના

સાહિત્ય અને સંગીતનો વધારો અને કેળવણી રાજ્યની સ્થિરતા અને અને દેશની શાંતિપર આધાર રાખે છે બાહાદુર બ્રીટીશના આશરા તળે આર્ય દેશનાં સાહિત્ય અને સંગીતની નહીં માંની શકાય એવી ઝડપથી વૃદ્ધિ થતી જાય છે. દેશી સંગીત વિધાને કઠોર લાગે એવાં વાજાં (કૉન્સરટિના) અને (એકૉરડિયન) વગેરે એ ગયા પાંચ સાત વર્ષના અરસામાં "હાર્મોન્યમ" જેવા પૂર્ણ સતપક વાળાં વાધ્યને જગા આપી છે તે ગાયન વિધાની એક નિશાની છે. "એકૉરડિયન અને કૉન્સરટિના"ની જગાએ "હાર્મોન્યમ"ની સુંદર સુરાવટો સુખી ઘરોમાંથી નિકળતી હમણા સાંભળવામાં આવે છે. તેવે સમયે મારા થોડાક અભ્યાસના પરિણામ તરીકે આ "સર્વ વાજિત્ર શિક્ષક" પ્રજાની સેવામાં ધરૂં તે કોઇપણ પ્રકારે ખોટું કહેવાશે નહીં.

અહીં તહીં ઉપર ઉપરથી અપુર્ણ પણે ઉતારો કરીને કેટલાક અધુરા ઘડાઓ વાજિત્ર શિખવાની

ચોપડીઓ છપાવવાની ઉતાવળમાં પડી જાય છે તેમને માટે શિખામણનુ માત્ર એકજ વાકય બસ છે અને તે એ કે " સંગીતનુ જ્ઞાન સંપાદન કરી ગ્રંથ કરતાં થવું એ બાળકની રમત કે ખાવાનું કામ નથી.

હશે પણ તેથી મારૂં આ "સર્વ વાજિત્ર શિક્ષક" સર્વ પ્રકારે પુર્ણ છે એવો મારો આગ્રહ કે અહંકાર થી, શિક્ષક વિના વાજીત્ર શિખવી શકે એવા ગ્રંથ કરતાઓ અને તેમનાં વલણે દોરવાયલા પ્રજાજનો ને મારી એટલીજ વિનંતી છે કે "ગુરૂ વિના જ્ઞાન નહી" એ શાસ્ત્રની પુરાણી કહેવત તેમણે ધ્યાનમાં રાખવી. મારૂ "સર્વ વાજિત્ર શિક્ષક" શિખવાને શિક્ષકની સહાયતાની જરૂર છેજ એ પહેલેથી કબુલ કરૂં છું તેમજ વળી આ પણ કહું છું કે શિક્ષક વિના કોઇ પણ વાજિત્રમાં ગાયનો માત્ર છાપેલાં પુસ્તકોપરથી ઊતારવાં કે શિખવા એ ભુલભુલવણી માંથી બહાર પડવાને ફાંફાં મારવા જેવું છે છતાં આટલું તો ખરૂં કે તાક્ષણ બુદ્ધિ તથા સંગીતના થોડાં જ્ઞાનની મીલાવટથી આ "સર્વ વાજિત્ર શિક્ષક" શિખવામાં શિક્ષકની બહુ થોડી ગરજ પડે છે, છેવટે મારૂ કહેવું એટલુંજ છે

કે આ પુસ્તકની એટલે કે સંગીતના સુરોની કંઇ મે નવી શોધ કરી નથી, આર્ય સંગીતશાસ્ત્રોમાં આવા નિયમો દીવા જેવા છે તેમનુ શોધન કરીને માત્ર મે તેમને એક સ્થળે એકઠાં કર્યા છે, એક ગ્રંથ કર્તામાં ખપવાની મારી ઇચ્છા નથી, કંઇ પણ ઉપિયોગી ચીજ પ્રજાને અર્પણ કરી પ્રજાને ઉપિયોગી થવું એજ મારો પ્રયત્ન છે. છતાં જેવી રીતથી મારા પેહેલાં "વાજિત્ર શિક્ષક" (કૉન્સર્ટિના અને ફિડલ) ને પ્રજાથી ઉત્તેજન મળ્યું છે તેવુંજ ઉત્તેજન મારા આ બીજા પ્રયત્નને મળશે એટલે હું મારો શ્રમ સફળ થયો માનીશ.

આ પુસ્તકનું નામ "સર્વ વાજિત્ર શિક્ષક" આપ્યું છે તેના સંબંધમાં મારે થોડો ખુલાસો કરવાનો છે અને તે એકે સાત તિવ્ર પાંચ કોમળ, ખરજ અને ટીપ સુરોનું જ્ઞાન ધરાવનારાઓ સંપુર્ણ સપ્તક વાળા સર્વ વાજિત્રોપર મારા આપેલાં સર્વ ગાયનો ઘટતી મેહનત અને શ્રમ પછી સારી રીતે વગાડી શકશે પણ સાધારણ જ્ઞાન વાળાઓ "હાર્મોન્યમ" પર તે ગાયનો સહેલાઈથી વગાડી શકશે.

સુદ્ધિ પત્રમાં બતાવેલી ભુલો ચોપડીમાં જોઈને શીખનારે પ્રથમ સુધારી લેવી કારણ કે તેમ કર્યા વિના કોઇ કોઇ ઠેકાણે સમજવામાં ખામી રહી જશે, તેમજ પ્રથમ કેટલાંક પાના વાજિત્રોની સમ જણના મુકેલા છે તે પ્રથમ વાંચીને સમજી લેવાં જોઇયે, વળી કોઈ કોઇ જગ્યાએ નીચ લીટી દોરીને નિશાની આથી વિશેષ હકીકત બતાવી છે તે પણ ધ્યાન રાખીને સમજી લેવી જોઇયે.

આ ચોપડીમાં ૪૫ બહારના અને ૩૫ જાણીતા નાટકોના મળી ૮૦ ગાયનો સમાવેલા છે. ગાયનો તદ્દન હિંદુસ્તાની અને જાણીતાજ લીધેલા છે છતાં કોઈ પણ ગાયનની રાહ વખતે ન સમજાય યા તો બીજી કોઈ પણ અડચણ નડેતો ખુશીથી તેનો ખુલાસો કર્તાને મળ્યાથી મળી શકશે, દેશાવરના ગ્રાહકો જાતે મળી ખુલાસો મેળવી ન શકે માટે તેઓએ પત્રદ્વારાએ તેનો ખુલાસો પુછવો.

ગાયનનું સાકળિયૂં.

ગાયન

૧૮ ઓ મેવારી કરવનીયાં તો દ

૧૯ ફાગણ કે દીન ચાર

૨૦ મચે જગાય હારી રે

૨૧ સખા કોઇ શામસે મીલા દે મુજે

૨૨ ઘનઘટા ગગન બીચ છાંઈ મેહેલોમે તડપ
  રહી પ્યારી.

૨૩ કર પ્રીત મહોબત તોડી એ દરદી દીવાના

૨૪ કલસે તું એકલ હો યાર, યા તુજે આજાર હયે

૨૫ ઝલક બતાકે મુજે દીલ કુબાને લુટલીયા

૨૬ તકૂકા હોતા હયે અંયે ામા ગુલન્દામ કહીં

૨૭ તાબ ઉસકે દેખનેકી ન લાયે ચલે ગયે

૨૮ મત ડારો પીચકારા રે મયેતા સઘરી
  ભીંજ લેઇ

૨૯ જુલ્ફેપૂર પેચમે દીલ અયેસા ગીરફતાર
  હુવા છુરના દુશવાર હુવા

૩૦ પસે મર્ગ મેરીમઝાર પરજો દીઆ કીસીને
  જલાદીઆ.

૩૧ હમકું છાંડ ચલેબનમાધુ

૩૨ કીસી મસ્તકે આનેકી આરજું હયે

૩૩ ઈસ આતસે ઉલફતને કધા આગ લગાદી

૩૪ તેરી ઉલફતમે હુવે બદનામ

૩૫ હમતો આસક હયે તેરે નાજ ઉઠાંને વાલે

૩૬ કાસીદા લાદે ખબર યારકે આ જાનેકી

૩૭ હુઈ સુબાહ નીકલ ગયા તારા મુજે છોડચલા બનજારા.

૩૮ નામ જાનેકા ન લો યાર મયે મરજાઉંગી

૩૯ મન મોહન બજાવે બાંસરી ગોવાન ઘેરી

૪૦ જોગી મોરા રામા કહાં ગયો રે

૪૧ કયું રે બડા હીંદુસ્તાની તોરી નજર દીવાની

૪૨ નાથ કયેસે ગજકો બંધ છુડાયો

૪૩ ગઇ યક બયક જોહવા પલક નહી દીલકો મેરે કરાર હયે.

૪૪ સૈંયા તોરે પૈયાં લાગું બૈયાં ન મરોડ

૪૫ કંથ બીના રહી એકેલી મોરી જાન

૪૬ મારૂં જોબન બીત્યો જાય બાદીલા બેગે આયોરી

૪૭ કુદરત રહમત કા હયે યા રબ તું ઈસરાર

૪૮ કયુંજી આશક જો મરજાતે તુમપરજી દેને કોન આતે.

૪૯ આહ આહ ઘોડા મેરા ચલતા કયેસા જમ જમ થમ થમ કે.

૫૦ પનાહ ખુદાકી પનાહ

૫૧ પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બની બલીહારી
૫૨ લાગી હયે લગન તુજસે છુટા કોન સકેગા
૫૩ બીબી સાહબ કયું હો ખફા
૫૪ હાય હાયરે પેટ હાયે એહ કયેસા તેરા ગામ
૫૫ સોજા સોજા અય હમારે જીગર
૫૬ મયે બન ચલી હું માલનોઆં
૫૭ મયે જાનતીથી પરીયોંસે અચ્છા નહીં કોઇ
૫૮ અયે બાદે સબા જા ચમન ચમન ફીર
પતાતું ઝુલકા લા.
૫૯ ચંદર મુખ સુંદર તન સુન તું ઓ પરી
૬૦ તોરા સચ નહીં કહેના રે
૬૧ લીખી હયે તકસીર સરાસર બતા હમારે
હાથોમે.
૬૨ કરમ કર મેરે હાલ પર અએ કરીમ
૬૩ અમાન તું હામાનકો દીજીએ
૬૪ કોઈ સુનો મેરી ફરીયાદ
૬૫ હજાર શુક્ર હયે ખુદાએ દો જહાન કા
૬૬ ચલન કર ભલે માતા બાત સુન તું લે
૬૭ બદકારી જારી કરને જો આએ તુમ આએ
૬૮ ગુઇયાંસે મોરી બતીયાંરે કહો દોઇ જાય
૬૯ પ્યારસે બદલી કયું નજર તોરી

૭૦ ચંદે મહેતાબ ડુબી ગંદે તાલ્લાબમે

૭૧ કોઇ હાલ કહો જાકે, મેરી પરીકો સમજા કે,

૭૨ મુજે નાદાન તું અચે જાન ન જાન

૭૩ જબકે કલંદર બનબન ફીરકર બંદર લે-
કર આતેહુયે.

૭૪ અએસે ધોકા દેને વાલે મયને લાખો
દેખે ભાલે.

૭૫ કોઈ રબકી મરજી કયા જાને

૭૬ દેખા દંગઇકા કાયદા જગતમે દીલકો
સતાએગા.

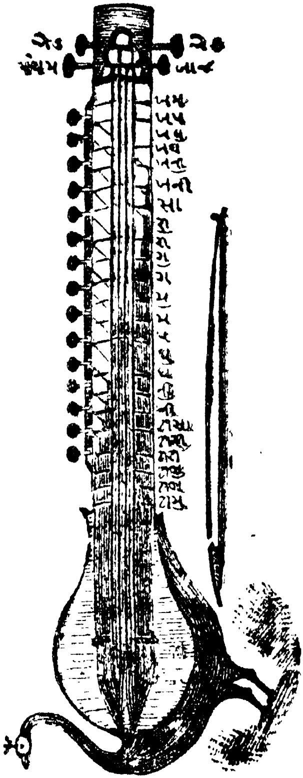
૭૭ ગુક ગુક પડેરે પાયો કચ્છ ભારી

૭૮ મુજે હાસીલ હજારો કમાલ

૭૯ દીલાના કીયા માલ્લ યા જાદુ ડાલા

૮૦ હો મદદ મદદ રબ તેરી

તાઊસ.

તાઊસ, તથા દીલરૂબા, તથા ઈસરાજ, વગાડવા-
નીં તથા મેળવવાની રીત સરખી છે, માત્ર આકા-
માંજ ફેરક છે, તાઊસને નીચે મોરનો આકાર હોય

છે, ને દીલરૂબા અથવા ઈસરાજ સાદા હોય છે, ઘણું કરીને બંને સરખા આકારના હોય છે, અને નામે પણ દીલરૂબાને ઈસરાજ કહીયે તો ચાલે એને પડદા તો ચોવીસ જોઇયે, પણ વગાડતા મુંચવણ પડી જાય, માટે સૌ સૌને ગમે એટલા રાખે છે, અને જે રાગમાં જે પડદાનું કામ પડે છે, તો નીચે નો પડદો ખસેડીને કોમળયા તીવ્ર જેનો ખપ પડે છે તે ગોઠવે છે, અમોએ વીસ પડદાથી કામ લીધું છે, એક ખરજનો કોમળ (ખુ) બીજો સુરનો કોમળ (રી) ત્રીજો સુરનો કોમળ (ધુ) ચોથો ટીપનો કોમળ (ની) મળીને ચાર પડદાઓની જગ્યા ખાલી રાખી છે, ખપ પડે તો નીચેના પડદા ખસેડો ને ઉપર લેવા, પણ "સા" અને "પ" ના પડદાને કોઇ વાર પણ ખસેડવો નહી. કારણ કે તે કંઈ કોમળ તીવ્ર થતાં નથી. બાકીના પાંચે સુરો કોમળ તીવ્ર થાય છે, કોમળ તીવ્રને કોઈ ઉતરી ચઢી પણ કહે છે, "કોમળ" એટલે ઉતરતો (અઠધો)સુર ને "તીવ્ર" ચડતો (આખો) સુર, હવે આ ચોવીશે પડદા નીચે મુજબ ઓળખવા.

૧ લો ખરજનો તીવ્ર (ખ઼) જેને ખરજની ચડી

"મધ્યમ" પણ કહે છે.

૨ જો ખરજનો (ખુ) જેને ખરજની "પંચમ" પણ કહે છે.

૩ જો ખરજનો કોમલ (ખુ) જેને ખરજની ઉતરી "ધૈવત" પણ કહે છે (આ પડદાની જગ્યા અમો એ ચીત્રમાં ખાલી રાખી છે)

૪ થો ખરજનો તીવ્ર (ખુ) જેને ખરજની ચડી "ધૈવત" પણ કહે છે,

૫ મો ખરજનો કોમલ (ખુ) જેને ખરજની ઉતરી (નીષાદ) પણ કહે છે.

૬ ઠો ખરજનો તીવ્ર (ખુ) જેને ખરજની ચડી (નીષાદ) પણ કહે છે.

૭ મો સુરનો (સા) જેને સુરનો (ષડજ) પણ કહે છે

૮ મો સુરનો કોમલ (રી) જેને સુરની ઉતરી "રીખવ" પણ કહે છે (આ પડદાની જગ્યા અમોએ ચીત્રમાં ખાલી રાખી છે.]

૯ મો સુરનો તીવ્ર (રી) જેને સુરની ચડી "રીખવ" પણ કહે છે.

૧૦ મો સુરનો કોમલ (ગુ) જેને સુરની ઉતરી "ગંધાર" પણ કહે છે,

૧૧ મો સુરનો તીવ્ર (ગ) જેને સુરની ચડી ગંધા-
ર" પણ કહે છે,

૧૨ સુરનો કોમળ (મુ) જેને સુરની ઉતરી "મ
ધ્યમ " પણ કહે છે.

૧૩ મો સુરનો તીવ્ર (મ) જેને સુરની ચડી "મધ્ય
મ" પણ કહે છે.

૧૪ મો સુરનો (પ) જેને સુરની "પંચમ" પણ ક
હેછે.

૧૫ મો સુરનો કોમળ (ધુ) જેને સુરની ઉતરી "ધૈવ
ત" પણ કહે છે (આ પડદાની જગ્યા અમોએ
ચીત્ર માં ખાલી રાખી છે.)

૧૬ મો સુરનો તીવ્ર (ધ) જેને સુરની ચડી "ધૈવત"
પણ કહે છે,

૧૭ મો સુરનો કોમળ (નુી) જેને સુરની ઉતરી
"નીષાદ" પણ કહે છે,

૧૮ મો સુરની તીવ્ર (ની) જેને સુરની ચડી "ની
ષાદ" પણ કહે છે.

૧૯ મો ટીપનો (ટી/સા) જેને ટીપની "શડજ" પણ
કહે છે.

૨૦ મો ટીપનો કોમળ (ટી/રુ) જેને ટીપની ઉતરી રી
ખવ" પણ કહે છે. (આ પડદાની જગ્યા અમોએ
ચીત્રમાં ખાલી રાખી છે.)

૨૧ મો ટીપનો તીવ્ર (ધ/રી) જેને ટીપની ચડી "રીખવ" પણ કહે છે.
૨૨ મો ટીપનો કોમળ (ટી/ગ) જેને ટીપની ઉતરી "ગંધાર" પણ કહે છે.
૨૩ મો ટીપનો તીવ્ર (ટી/ગ) જેને ટીપનો ચડી "સંધાર" પણ કહે છે.
૨૪ મો ટીપનો કોમળ (ટી/મ) જેને ટીપની ઉતરી "મધ્યમ" પણ કહે છે.

હવે ચોવીસે પડદાના નામો સમજયા પણ તેથી કંઇ ત્રણે ગ્રામોના સુરો પુરા થયા નહી, ત્રણ ગ્રામ તેમાં પેહેલો ગ્રામ તેને ખરજનો ગ્રામ કહેછે. બીજો ગ્રામ તેને સુરનો ગ્રામ કહે છે, ત્રીજો ગ્રામ તેને ટીપનો ગ્રામ કહે છે, હવે આ ચોવીસ પડદા તેમાં પેહેલા પડદાનો અવાજ તો ખરજનો તીવ્ર (ખ/મ) થયો, ત્યારે બાકીના ખરજના છ સુરો રહી ગયા, તે જ્યારે ઉપરના ચારે તારો મેળવવાની રીત આવડશે ત્યારે એ છ સુરોના અવાજ ઓળખતા આવડશે. એ છ સુરો કયા કયા રહયા તે એક તો ખરજનો (ખ/સા) બીજો ખરજનો કોમલ (ખ/રી) ત્રીજો ખરજનો તીવ્ર (ખ/રી) ચોથો ખરજનો કોમલ (ખ/ગ) પાંચમો ખરજ

નો તીવ્ર (ખ ગ) છઠો ખરજનો કોમલ (ખ મુ) એટલા ઓળખવા બાકી રહ્યા છે તે આગળ આવશે,

હવે ઉપરના ચાર તારો મેળવવાને પેહેલા તો તાઊસને આપણા ડાબા ખભા પર મુકતા ડાબી તરફનો પેહેલોજ તાર લોખંડનો આવે છે, તેને બાજ તાર અથવા મધ્યમનો તાર પણ કહે છે, બીજો પીતલનો તેને જોડ તાર કહેછે, ત્રીજો પીતલનો તે પણ જોડ તાર અને ચોથો પીતલનો તેને પંચમનો તાર કહે છે, એને મેલવવાની રીત એ છે કે પેહેલા જોડ તારને માણસના ગળાના અવાજ સાથે અથવા કોઈ પણ સાજ સાથે મેલવવો, અને 'સા' એવો અવાજ કરવો, એ ખરજનો ("ખ સા") થશે એજ તારના પેહેલા પડદા પર આંગળી મુકીને અવાજ કરવાથી ખરજનો કોમળ (ખ રી) થશે, બીજા પડદા પર આંગળી મુકી અવાજ કરવો તો ખરજનો તીવ્ર (ખ રી) થશે ત્રીજા પડદાની જગ્યા ખાલી છે તે ખરજના કોમળ (ખ ગુ) ના છે, ચોથા પડદાપર આંગળી મુકી અવાજ કરવાથી ખરજનો તીવ્ર (ખ ગ) થશે, પાંચમા પડદાપર અવાજ કરવાથી ખરજનો કોમળ (ખ મુ) થશે, આ પડદાનો અવાજ અને પેહેલા બાજ તાર

નો અવાજ એક સરખો કરવો, એટલે બાજ તાર ખાલી વાગ્યો તે ખરજનો કોમળ (ખુમુ) થશે.

તે કરતા પણ ચાર તાર મેળવવાની સેહેલી રીત એ છે કે પેહેલા જોડ તારનો ખાલી અવાજ કહાડવો, ને બાજ તારના સાતમા પડદાપર આંગળી મુકીને અવાજ કહાડવો તો આ ખરજના "સા" ની સાથે સુરનો "સા" મળવાથી બાજ તાર મળશે. હવે ત્રીજા જોડ તારનો અવાજ પણ બીજા જોડ તારના જેવોજ થવો જોઇયે, અને ચોથો પંચમનો તાર તે બાજ તારના બીજા પડદાપર આંગળી મુકી જે અવાજ નીકળે તેની સાથે મેળવવો.

નાચેના ઝીણા તારો તેને તરપના તારો કહેછે, તેને જોડ તારના અવાજ સાથે, પેહેલો તાર મેળવવો, પછી એક પછી એક "સારીગમ" ના ચઢતા અવાજ મેળવી લેવા, અને જયારે વધારે સુરનુ જ્ઞાન થાય ત્યારે દરેક પડદા જે રાગને સારૂ ગોઠવ્યા હોય તે પડદાના સુરો પરમાણે તરપો મેળવી હોય તો અવાજ ઘણોજ સારો લાગશે.

ખરજના કોમળ (મુ) સુધી તો ગજ બાજ તારપર ફેરવવો, પણ બીજા બાકી રહેલા ખરજના

છ સુરોંને માટે ગજને જોડતાર ઉપર ફેરવવો,

ખરજ ગ્રામના તથા સુર ગ્રામના બધા પડદા ની સમજ આવી ગઇ પણ ટીપ ગ્રામ પુરો થયો નથી, એતો કોમળ(રી/મુ) આગળથી અટકે છે, હવે કોઇ ગાયનમાં ટીપના બાકી રહેલા સુરોનો ખપ પડે તો ગાયન શેરૂ કરતા ખરજના "પંચમ" ને સુરનો "સા ગણીને હીસાબ બાંધવો પડે છે.

સીતાર.

હવે સીતારને મેળવવાની રીત પણ તાઉસની મા ફકજ છે, પણ તેને તરપો ઘણું કરીને લોકો નાખતા નથી તે કોઇ નાખે છે, તેને ઉપરના તાર કોઇ છ અ થવા સાત નાખેછે, પેહેલા ત્રણ તારતો તાઊસની મા ફકજ મેળવવા ચોથોં લોખંડનો નાખવો, પડેછે, તેને ખરજના "પંચમ" સાથે મેળવવો, પાંચમો સુરના "સા" સાથે મેળવવો, છઠો સુરના "પંચમ" સા થે મેળવવો, તે સાતમો ટીપના "સા" સાથે મેળવ વો, આ તારો પણ લોખંડના નાખવા, આટલી સમજે લીધા બાદ "સારી ગમ" વગાડતા શાખી ને ગાયનો શરૂ કરવા.

ફિડ્લ

“ફિડ્લ”ને કોઇ “વાયોલીન” પણ કહે છે ક.

સકતા તરફ "બેહેલા" ને નામે પણ ઓળખાય છે, એને ચાર તાર આવે છે અને તાર ઉપર આંગળીઓ દબાવવી પડે છે, અને જે તારપર આંગળી મુકીને સુર કહાડીયે તેજ તાર ઉપર ગજ પણ ફેરવવો પડે છે.

બ્રીજ એટલે ઘોડી કે જેનાપર ચાર દોરીઓ રહે છે તે આ ઘોડીને ફિડલની અડખે પડખે જે લાંબા ચીરા પાડેલા છે તેની વચમાંજ સેહેજ ખાંચ છે તેઓની સનમુખ રાખવી. તેના ઉપર ચાર દોરીઓ સરખે અંતરે ગોઠવવી, અને ગજને ઘોડી અને કાળી પટીના છેડાની વચમા ફેરવવો.

સૌથી પાતળી દોરી તે પેહેલી તેની પાસેની તેનાથી જાડી તે બીજી તેની પાસેની તેનાથી જાડી તે ત્રીજી, તેની પાસેની તેનાથી જાડી તાર વણેલી આવે છે તે ચોથી, આ ચારે દોરીઓ મેળવવામાં ઘણી સંભાળ રાખવી પડે છે. અને લાંબા વખતનો મહાવરો જોઈયે. તોપણ અમે મેળવવાની કેટલીક રીતો આપીયે છીએ.

પ્રથમ ઘણીજ સવળતાથી જો ચારે દોરીઓ મેળવવી હોય તો તેને માટે સાથે જોડાયલી ચાર નળીનુ મોઢેથી વગાડવાનું એક વાજુ મળે છે, જા-

ડા સુરની નળી પ્રથમ વગાડીને તેની સાથે ચોથી દોરી ચડાવીને અથવા ઊતારીને એવી રીતે મેળવવી કે બેઊ સુર એક થઈ જાય, તેનાથી ચડતા સુરની નળી વગાડીને ત્રીજી દોરી મેળવવી, તેનાથા ચડતા સુરની વગાડી બીજી દોરી અને તેનાથી ચડતા સુરની તે પેહેલી દોરી જેમ ઝીણો અવાજ તેમ ચઢતો સુર સમજવો,

બીજી રીતે મેળવવાને તેમાથી પ્રથમ "સારીગમ" ના સુરો શોધી કહાડવા જોઈયે તે નીચે પ્રમાણે.

ચારે દોરીઓ ચાવીમાંથી નીકળીને જે તેઓની પાસેની કાળી પટીપર અડકે છે ત્યાથી બરોબર એક તસુને અંતરે સાધી લીટી દોરવી અને તેનાથી એક તસુને અંતરે બીજી લીટી દોરવી અને તેનાથી અડધે તસુને અંતરે ત્રીજી લીટી દારવી પેહેલી લીટી તે પેહેલી આંગળીને માટે (જે ડાબા હાથના અંગુઠા પાસે છે તે) બીજી લીટી તે બીજી આંગળીને માટે અને ત્રીજી લીટી તે ત્રીજી આંગળીને માટે. પ્રથમ ચોથી દોરી ખાલી વગાડવી એટલે "સા" નો સુર નીકલશે, તેની ઊપર પેહેલી આંગળી મુકી (આ આંગળીના છેડાનો બરોબર વચલો ભાગ પેહેલી પાડેલી લીટી ઊપર મુકવો)

વગાડવાથી "રી" નો સુર નીકળશે, તેની નીચેની લીટી ઉપર બીજી આંગળી મુકયાથી "ગ" નો સુર નીકળશે, તેની નીચેની લીટી ઉપર, ત્રીજી આંગળી મુકયાથી "મ" નો સુર નીકળશે, પછી ત્રીજી દોરી ખાલી વગાડવી સંભાળ અહીંજ રાખવાની છે, કારણ કે તે એવી રીતે ચઢાવવી યા ઉતારવી કે તેમાથી "પ" નો સુર નીકળે પછી તેનાજ ઉપર [એટલે ત્રીજી દોરી ઉપર] પેહેલી આંગળી મુકયાથી (એટલે પેહેલા કાપા ઉપર) "ધ" નો સુર નીકળશે, બીજી આંગલી મુકયાથી (એટલે બીજા કાપા ઉપર) "ની" નો સુર નીકળશે, ત્રીજી આગલી મુકયાથી (એટલે ત્રીજા કાપા ઉપર "સા" નીકળશે, ત્રીજી દોરી ચોથા સાથે આમ કરયાથી મળી રેહેશે, હવે ત્રીજી દોરી સાથે બીજી દોરી મેળવવાને, પ્રથમ ત્રીજી દોરી ખાલી વગાડવાથી જે સુર નીકળે તેને "સા" ગણવો પેહેલી આંગળી "રી બીજી આંગળી "ગ" ત્રીજી આંગળી "મ" હવે બીજી દોરી ખાલી વગાડવી, તે એવી રીતે મેળવીને વગાડવી કે બરાબર "પ" નો સુર નીકળે, પછી પેહેલી આંગળી મુકયાથી "ધ" નો સુર નીકળશે બીજી મુકયાથી

"ની" નો સુર નીકળશે અને ત્રીજી મુકયાથી "સા" નો સુર નીકળશે, આમ કરવાથી ત્રીજી દોરી સાથે બીજી દોરી મળી રહેશે, જેમ ત્રીજી સાથે બીજી મેળવી તેમજ બીજી સાથે પેહેલી મેળવવી એટલે બીજી દોરી ખાલી વગાડતા જે અવાજ નીકળે તેને "સા" ગણવો અને ઉપર પ્રમાણે આગળ કામ ચલાવવૂ યાદ રાખવું કે જે દોરી પર આંગળી મુકી હોય તેજ દોરીપર ગજ ફેરવવો બીજી દોરીપર ના ફેરે.

ત્રીજી રીત એકે ચોથી દોરી ખાલી અને ત્રીજી દોરીપર ત્રીજી આંગળી મુકી તેઓને ગજથી સાથે વગાડવી, જ્યારે તેઓ બને એક સુર થઇ જાય ત્યારે સમજવું કે દોરી બરોબર મળી છે, કારણ કે ચોથી દોરી ખાલી વાગી તેને અડીયાં આપણે "સા" નો સુર ગણ્યો અને ત્રીજી દોરીપર ત્રીજી આંગળી નો સુર વાગ્યો તે પણ "સા" થયો. એ ચડતા ઉતરતા આમનો થયો પણ અવાજ તો સરખો થયો એજ પ્રમાણે ત્રીજીને બીજી મેળવવી અને છેવટે બીજી સાથે પેહેલી.

ચોથી રીત એ કે ચોથી આંગળીને (એટલે ત્રીજી આગળીની જગ્યા કરતા એક તસુ ઉંચે) પ્ર-

થમ ચોથી દોરી ઉપર રાખીને અવાજ કરવો, અને ત્રીજી દોરીનો ખાલી અવાજ કરવાથી ચોથી દોરી સાથે ત્રીજી દોરી મળશે તેમજ ત્રીજી સાથે બીજી અને બીજી સાથે પેહેલી.

હાર્મોન્યમ સાથે ફિડલ મેલવવી હોય તો ખર જના (ખ/સા) સાથે ચોથી દોરી મેલવવી, ખરજના (ખ/પ) સાથે ત્રીજી, સુરના (રી) સાથે બીજી અને સુરના (ધ) સાથે પેહેલી, આમ મેળવવાથી ફિડલના તારો તુટતા નથી, આથી નીચો મેળાપ રાખ્યો હોય તો ઠીક પણ ઉંચા રાખ્યાથી તારો વધારે તુટે છે.

હવે આ તો માત્ર મેળવવાની રીતો થઇ પણ ફિડલની "સારી ગમ" નીચે મુજબ સમજવી.

ફીડલની "સારીગમ" સમજવાની રીત (આ બરોબર ધ્યાનમાં રાખશો તો ચોપડીમાં લખેલા ગાયનો ફિડલમા વાગશે.)

કોમળ તીવ્ર સૂરોને માટે આંગળીઓ નીમેલી જગ્યા કરતા નીચી ઉંચી મુકવી પડે છે, (નીચી એટલે ખીલી તરફ અને ઉંચી એટલે આપણા મોઢા તરફ.)

ચોથી દોરી ખાલી તે ખરજનો કોમળ (ખ/મ)

ચોથી દોરીપર પેહેલી આંગળી નીચી તે ખરજનો તીવ્ર (ખ/મ)

ચોથી દોરીપર પેહેલી આંગળી તે ખરજનો (ખુ)
ચોથી દોરીપર બીજી આંગળી નીચી તે ખરજનો
કોમળ (ખુ)
ચોથી દોરીપર બીજી આંગળી તે ખરજનો તીવ્ર
(ખુ)
ચોથી દોરીપર ત્રીજી આગળી તે ખરજનો કોમળ
(ખુ)
ચોથી દોરીપર ત્રીજી આંગળી ઉંચી તે ખરજનો
તીવ્ર (ખુ)
ત્રીજી દોરી ખાલી તે સુરનો (સા)
ત્રીજી દોરીપર પેહેલી આંગળી નીચી તે સુરનો
કોમળ (રી)
ત્રીજી દોરીપર પેહેલી આંગળી તે સુરનો તીવ્ર (રી)
ત્રીજી દોરીપર બીજી આંગળી નીચી તે સુરનો કો
મળ (ગ)
ત્રીજી દોરીપર બીજી આંગળી તેસુરનો તીવ્ર (ગ)
ત્રીજી દોરીપર ત્રીજીઆંગળી તે સુરનો કોમળ (મ)
ત્રીજી દોરીપર ત્રીજી આંગળી ઉંચી તે સુરનો તીવ્ર
(મ)
બીજી દોરી ખાલી તે સુરનો (પ)

બીજી દોરીપર પેહેલી આંગળી નીચી તે સુરનો
કોમળ (ધુ)

બીજી દોરીપર પેહેલી આંગળી તે સુરનો તીવ્ર (ધ)

બીજી દોરીપર બીજી આંગળી નીચી તે સુરનો કો
મળ (નુી)

બીજી દોરીપર બીજી આંગળી તે સુરનો તીવ્ર (ની)

બીજી દોરીપર ત્રીજી આંગળી તે ટીપનો (ટી સા)

બીજી દોરીપર ત્રીજી આંગળી ઊંચી તે ટીપનો કો-
મળ (ટી રુી)

પેહેલી દોરી ખાલી તે ટીપનો તીવ્ર (ટી રી)

પેહેલી દોરીપર પેહેલી આંગળી નીચી તે ટીપનો
કોમળ (ટી ગુ)

પેહેલી દોરીપર પેહેલી આંગળી તે ટીપનો તીવ્ર (ટી ગ)

પેહેલી દોરીપર બીજી આંગળી નીચી તે ટીપનો
કોમળ (ટી મુ)

પેહેલી દોરીપર બીજી આંગળી તે ટીપનો તીવ્ર (ટી મ)

પેહેલી દોરીપર ત્રીજી આંગળી તે ટીપનો (ટી પ)

પેહેલી દોરીપર ત્રીજી આંગળી ઊચી તે ટીપનો
કોમળ (ટી ધુ)

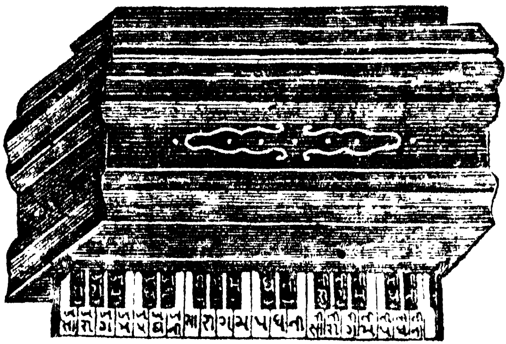
પેહેલી દોરીપર ચોથી આંગળી તે ટીપનો તીવ્ર(ધ્રી)

હવે પેહેલા તારમાથી તો ટીપના "ધ્રી" સુધી અવાજ નીકળ્યો પણ બાકીના ટીપના અવાજનો ખપ પડે તો જેમ ત્રીજી દોરીને "સા" ગણ્યો તેમ ચોથી દોરીને "સા" ગણીને અને "સારીગમ" નો હીસાબ બાધવો પડે છે.

તેમજ સરૂ કરતાં ચોથી દોરી ખાલી છે. તેને ખરજ નો કોમળ (મુ) ગણ્યો છે ત્યારે બીજા ખરજના બાકી રહેલા સુરોનો ખપ પડેતો બીજી દોરીને "સા" ગણીને "સારીગમ" નો હીસાબ બાંધવો પડે છે આ કામને ઘણા દીવસનો માવરો જોઇયે. જો ઘણા દીવશનો માવરો થશે તો પેહેલી દોરીપર હાલ છે તે કરતા પણ ટીપના વધારે સુરો કહાડતા આવડશે આ રીવાજ ઇંગ્રેજ લોકોમાં તથા મધરાસ કલકતા કરનાટક તરફ વધારે હોય છે.

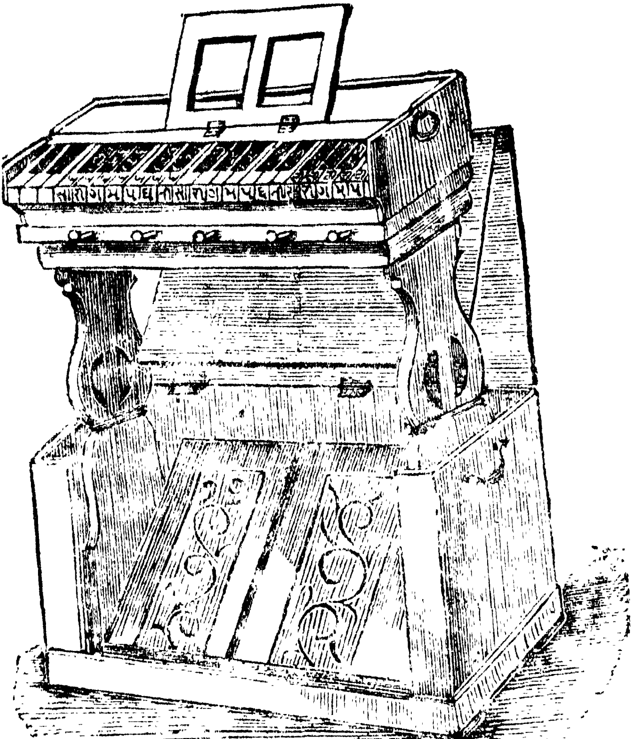
હવે આટલી સમજ બરોબર ધ્યાનમા લીધા પછી "સારીગમ" વગાડી ગાયનો શરૂ કરવા. એ ત્રણ જાતની "સારીગમ" પર હાથ ઠેરાવ્યા વગર ગાયનની ઉતાવળ કરવી નહી.

હાર્મોન્યમ.

ત્રણ સપ્તકનું હાથનું.

હાર્મોન્યમ.

ત્રણ સપ્તકનું

હાર્મોન્યમ.

એ અંગ્રેજી વાજિત્ર છે. સાદી રીતે જોતાં એમાં સફેત અને કાળી એવી બે જાતની કળો જોવામાં આવે છે.

કાળી કળો ઉપર વધારે ધ્યાન રાખીને જોતાં તેને બે જાતના જથામાં ગોઠવેલી હોય એમ જણાય છે. એક જાતના જથામાં બે કાળી કળો, અને વચમાં એક કળ રહે એટલી જગા મુકી દઈને જોતાં બીજી જાતનો, એટલે ત્રણ કાળી કળો સરખે અંતરે હોય એવો જથો. વળી આગળ જોઇએ ત્યારે પણ એજ રીતે પેહેલાં બે અને પછી ત્રણ એ રીતે કાળી કળો દેખાય છે. કાળી કળોની એવી ગોઠવણ પરથી હાર્મોન્યમ બે જાતની આકૃતિનું બને છે એમ જણાયછે.

પેહેલી જાત—જેમાં ડાબા હાથ તરફની પેહેલી આવેલી સફેદ કળ 'પંચમ'નો સુર આપે છે; તેમજ તે કળની પાસે કાળી બે કળો હોય છે. ઘણું કરીને હાલમાં ત્રણ સપ્તકનાં એજ જાતનાં 'હાર્મોન્યમ' આવે છે.

બીજી જાત—જેમાં ડાબા હાથ તરફની પેહેલી આવેલી સફેદ કળ 'સા'નો સુર આપેછે; તેમજ તે કળની પાસે કાળી ત્રણ કળો હોય છે.

કોઈ પણ જાતનું સંપૂર્ણ સુરનું વાજિત્ર વગાડ નારેજાણવું જોઈએ કે મુખ્ય સુર સાત છે, અને એ સાત સુરના જથાને સપ્તક કહે છે. ગાનાર અ- થવા વગાડનાર એવા ત્રણ સપ્તકનો ઉપયોગ કરે છે. એ ત્રણે સપ્તકનાં ઓળખાણને માટે જુદાં જુ- દાં નામો રાખેલાં છે. પેહેલા સપ્તકનો અવાજ ઘાડો નીકળે છે તેથી તેને 'ખરજનો 'સપ્તક' એવું નામ આપેલું છે. બીજા સપ્તકનો અવાજ સાધાર- ણ નીકળે છે તેથી ગાનારાઓ એ સપ્તકમાં ઘણું કરીને ગાય છે. માટે એ સપ્તકનું નામ 'સુરનો સ પ્તક' એવું આપેલું છે; ત્રીજા સપ્તકનો અવાજ ઘણો બારીક હોવાથી તેનું 'ટીપનો સપ્તક' એવું નામ આપેલું છે. કેટલાંક 'હાર્મોન્યમ' બરાબર ત્રણ સપ્તક હોય એવી બનાવટનાં આવે છે. પણ કેટલાંક તો તેથી વધારે એટલે સાડાત્રણ ચાર અ- થવા પાંચ સપ્તકનાં હોય છે. પણ ગાનાર અથવા વગાડનારને ત્રણથી વધારે સપ્તકની જરૂર પડતી નથી; તેથી મથાળે મૂકેલી બેઉ આકૃતિઓ ત્રણ સ- પ્તકનાં હાર્મોન્યમની છે.

ઉપર લખવા મુજબ મુખ્ય સુર સાત છે. તે આ પ્રમાણે.

સા. રી. ગ. મ. પ. ધ. ના

એ સુરોમાં 'રી. ગ. મ. ધ. ની' એટલા પાંચ સુરોના બે ભેદ છે તેને કોમળ અને તીવ્ર એવાં નામ આપેલાં છે. જેમકે કોમળ રી. અને તીવ્ર રી. કોમળ ગ. ને તીવ્ર ગ. કોમળ મ. ને તીવ્ર મ. કોમળ ધ. ને તીવ્ર ધ. કોમળ ની. ને તીવ્ર ની. એ રીતે પાંચેના મળીને દસ. તથા 'સા' અને 'પ' એ એક એક મળીને બાર સુર દરેક સપ્તકમાં હોય છે.

આગળ કહી ગયા માફક 'હાર્મોન્યમ' જો કે બે જાતની બનાવટનાં આવે છે; પણ શીખનારને સેહેલું પડે એટલા માટે આ ચોપડીમાં બીજી જાતનું એટલે જેમાં ડાબા હાથ તરફની પેહેલી સફેદ કળ 'સા'નો સુર આપે છે, એવી બનાવટનું 'હાર્મોન્યમ' વગાડવાની રીત આપેલી છે. પણ કોઈ પાસે પેહેલી જાતનું એટલે જેમાં ડાબા હાથ તરફની પેહેલી સફેદ કળ 'પ' એટલે પંચમનો સુર આપે એવી બનાવટનું 'હાર્મોન્યમ હોય' તો તેણે ડાબા હાથ તરફની સફેદ ચોથી કળને 'સા'ના સુર સમજીને પછી આગળ મેળવી લેવાથી બધી હરકત દૂર થશે.

'હાર્મોન્યમ'ની કળોપર સુર ઓળખ વાની રીત.'

ડાબા હાથ તરફની પેહેલી સફેદ કળ તે 'સા' તેની પાસેની કાળી કળ તે કોમળ 'રી' બીજી સફેત કળ તે તીવ્ર 'રી' તેની પછી કાળી કળ તે કોમળ 'ગ' ત્રીજી સફેત કળ તે તીવ્ર 'ગ' તેની પછી કાળી કળ તે કોમળ 'મ' ચોથી સફેત કળ તે તીવ્ર 'મ' પાંચમી સફેત કળ તે 'પ' તેની પાસેની કાળી કળ તે કોમળ 'ધ' છઠ્ઠી સફેત કળ તે તીવ્ર 'ધ' તેની પાસેની કાળી કળ તે કોમળ 'ની' અને સાતમી સફેત કળ તે તીવ્ર 'ની' એ રીતે સાત સફેત અને પાંચ કાળી મળીને બાર કળોમાંથી નીકળતા અવાજ તે બાર સુર થયા, અને એ બાર સુરનો સામટો જથો તે પેહેલો અથવા ખરજનો સપ્તક; એ રીતે આઠમી સફેત કળથી શરૂ થઈને ચૌદમી સફેત કળ સુધીનો તે બીજો અથવા સુરનો સપ્તક; અને પંદરમી સફેત કળથી શરૂ કરીને એકવીશમી સફેત કળ સુધીનો તે ત્રીજો અથવા ટીપનો સપ્તક. એ દરેક સપ્તકના સુરોની ગોઠવણ પેહેલા અથવા ખરજના સપ્તક માફક સમજવી.

આ ઉપરથી વાંચનારે સમજવું કે કાળી કળો તે બધા કોમળ સુરને માટે છે અને સફેત તે તીવ્ર

સુરને માટે છે. સુરનો કોઈ અક્ષર કોમળ છે કે તીવ્રતે સમજવાને તીવ્ર સુરને માટે કાંઇ પણ નીશાની નથી, પણ કોમળ સુરની ઓળખાણ માટે સુરના અક્ષરની નીચે (‿) આવી નોશાની મુકેલી છે માટે જે અક્ષર નીચે એવી નીશાની કરેલી હોય તે કોમળ સુર છે એમ સમજવું. જેમ કે (રી) તો એ 'રી' કોમળ એટલે કાળી કળનો 'રી' સમજવો.

ગાયન અથવા ગત વગાડતાં ત્રણમાંથી ગમે તે સપ્તકના સુરો વચમાં આવે છે, તે વખતે એ સુર કયા સપ્તકનોછે; તે જાણવા સારૂ દરેક સપ્તકને માટે નક્કી કરેલી નીશાનીઓ ધ્યાંનમાં રાખવી. તે નીશાનીઓ આ પ્રમાણે.

પેહેલા અથવા ખરજના સપ્તકના સૂર ઉપર— આવો ખ અક્ષર કરેલોછે દાખલા તરીકે ખરજના

ખ ખ

સપ્તકનો 'સા' કરવો હોય તો 'સા'ના માથાપર ખ અક્ષર હોય તો તે ખરજનો છે એમ જાણવું. એજ રીતે સુરના જે અક્ષરોના માથાપર એવો ખ અક્ષર મુકેલો હોય તે સુર ખરજના અથવા પેહેલા સપ્તકનો સમજવો. બીજા અથવા સુરના સપ્તક ઉપર કાંઈ નીશાની નથી કરી, માટે વગર નીશાનીવાળો સુરનો અક્ષર હોય તો તે બીજા અથવા સુરના સપ્ત

કનો સમજવો. ત્રીજો અથવા ટીપનો સપ્તક ઓ-ળખવા સારૂ સુરના અક્ષરપર આવી (ટી) અક્ષરની નીશાની કરેલી છે માટે સુરના જે અક્ષરપર એવી નીશાની કરેલી હોય તે ત્રીજા અથવા ટીપના સ-પ્તકનો સમજવો. દાખલા તરીકે ટીપના સપ્તકનો

ટી

'સા' અથવા કોઇપણ સુર હોય તો તે (સા) આ મુજબ નીશાનીવાળો હોય તે ટીપના સપ્તકનો સમજવો.

હાર્મોન્યમ ઘણી જાતનાં એટલે પેટીમાં બંધ થાય એવાં, સદા ઉભાં રહે એવાં એટલે પેટીમાં બંધ ન થઈ શકે એવાં, તથા હાથનાં એવાં ઘણી જાતના થાય છે; પણ યાદ રાખવું કે તે બધાં વગાડવાની રીત આ ચોપડીમાં બતાવી તેજ છે.

વગાડવાને મુકેલા સુરના અક્ષરોની નીચે જે (‿) આવી નીશાની કરેલી છે તે ગાયનનો તાલ અથવા ઠેકા બતાવે છે, માટે તેને ધ્યાનમાં લઇ પ-છી વગાડવાનું શરૂ કરવાથી સારી રીતે ગાયન ગાતાં તથા વગાડતાં શીખી શકાશે.

અમારી 'વાજિત્રશિક્ષક' ભાગ ૧ લો એ ના-મની ચોપડીમાં વાજિત્ર (કૉન્સર્ટિના અને ફિડલ) વગાડવાની કુળો સાથે મુકેલી ગાયનની લીટીઓ-

માં ગાયનનો તાલ અથવા ઠેકા દેખાડવા સારૂ કેટલેક ઠેકાણે શબ્દો તોડી નાખવા પડેલા છે. જેમકે ૯૩ મે પાને ત્રીજી લીટીમાં "કમળબી ડાઈર હેલુ" એ રીતે શબ્દો છુટા પાડેલા છે તેથી તેનો ખરી રીતે કાંઈ અર્થ થતો નથી. ખરો અર્થ સમજવાને વગાડવાની કળો આપ્યા પહેલાં એજ ગાયન આખું લખેલું છે, તે વાંચીને યાદ કરવાથી બરાબર અર્થ સમજાશે. ઉપરનીજ લીટી આખા ગાયનમાં આ મુજબ લખેલી છે. "કમળ બીડાઇ રહેલુ" એ માફક વાંચવાથી તેનો અર્થ બરાબર સમજાશે. અને પછી વગાડવાથી સેહેલું થઈ પડશે. તેમજ આ ચોપડીમાંનું પેહેલું ગાયન આખું વાંચનારને અર્થ સાફ સમજાશે; પણ એજ ગાયન વગાડવાની કળો સાથે શબ્દો તોડીને આ મુજબ લખેલું છે. "ખુ દાયાતું ખાવિંદ સબસેબ ડા" એ મુજબ વાંચવાથી તેનો અર્થ થઈ શકતો નથી; માટે આખું ગાયન જ્યાં મુકેલું હોય ત્યાંથી આખું યાદ કરી લીધા વિના તે ગાયન વગાડતાં શીખવાની ઉતાવળ કરવી નહીં.

વળી વગાડવામાં કોઇ કોઇ ઠેકાણે ગાયનના એકથી વધારે અક્ષરોને માટે સુરનો એકજ અક્ષર આવે છે. જેમકે આ ચોપડીના પેહેલા ગાયનમાં

"સબ" એ બે અક્ષરોને માટે સુરનો અક્ષર ફકત એકજ એટલે 'ધ' છે; તો તે ઠેકાણે તે બેઉ અક્ષરો નો એકજ અવાજ સમજવો એજ રીતે આગળ પણ જ્યાં બે અથવા તેથી વધારે અક્ષરોની નીચે આવી (=) બે લીટીઓ કરેલી હોય તે ઠેકાણે તેટલા અક્ષરોને માટે આપેલા સુરનો એકવારજ અવાજ થવા દેવો.

સા. રી. ગ. મુ. પ. ધ. ની. એ સુરો વાજિ-ત્રમાં પક્કા ઓળખ્યા વિના તેમજ ઉપર બતાવેલા ત્રણ સપ્તક, તથા કોમળ અને તીવ્રસુરોના ભેદ બરાબર સમજ્યા વિના ગાયન વગાડતાં શીખવાનું શરૂ કરવું નહીં.

હવે શીખનારે ઉપર બતાવેલી રીત મુજબ કળો બરાબર ધ્યાનમાં રાખી નીચે બતાવ્યા પ્રમાણે વ-ગાડતાં શીખવા શરૂઆત કરવી.

ડી

* સા રી ગ મુ§ પ ધ ની સા

---

* એ 'સા' તેમજ તેની પછીના અક્ષરો તેમજ જુદી જુદી રીતે બતાવેલી 'સારીગમો' સુરના સપ્તકની છે એમ જાણવું. એજ રીતે ખરજની તથા ટીપની 'સારીગમો' વ-ગાડીને યાદ કરવી.

§ હમેશાં સાદી 'સારીગમ' વગાડવામાં અથવા ગાવામાં મુ કોમળ વપરાયછે તીવ્ર 'મ' ચોકસ રાગ રાગણીઓમાંજ કામ લાગે છે; બાકી બધે ઠેકાણે 'મુ' કોમળ વપરાય છે.

એ રીતે ઉપરનું બરાબર ધ્યાનમાં બેઠા બાદ તેને નીચે મુજબ ઉલટાવીને વગાડવું.

ટી
સા ની ધ પ મુ ગ રી સા

એ સાદી 'સારીગમ' વગાડી પક્કી સમજાયા બાદ હાથની ઝડપ વધારવા સારૂ ઉપરની 'સારીગમ' ને બેવડી કરીને નીચે મુજબ વગાડવી.

ટી ટી
સાસા રીરી ગગ મુમુ પપ ધધ નીની સાસા

બેવડી કરેલી 'સારીગમ' પક્કી કર્યા બાદ તેને વળી નીચે મુજબ ઉલટાવવી

ટી ટી
સા ા નીની ધધ પપ મુમુ ગગ રીરી સાસા

બેવડી 'સારીગમ' સારીપેઠે ઉલટ પુલટ વગાડી પક્કી કર્યા બાદ નીચેની રીતે વગાડવું.

ટી
સારી ગગમુ ગમુપ મુપધ પધની ધનીસા

એ ધ્યાનમાં ઉતર્યા પછી વળી તેને નીચે મુજબ ઉલટાવો

ટી
સાનીધ નીધપ ધપમુ પમુગ મુગરી ગરીસા

હાથ વધારે છુટો કરવા સારૂ વળી નીચેની

'સારીગમ' પણ ઉલટ પુલટ વગાડવી.

સારીસારીગ રીગરીગમ ગમગમપ

ટી

મપમપધ પધપધની ધનીધની સા

ટી ટી

સાનીસાનીધ નીધનીધપ ધપધપમ

પમપમગ મગમગરી ગરીગરીસા.

જુદી જુદી રીતે વગાડવાને જોકે ઘણી જાતની 'સારીગમ' થઈ શકે છે, પણ ચાલુ સમયના શીખનારાઓ એથી વધારે કંટાળો ખાય છે; અને ગાયનો વગાડતાં શીખવાને એટલા તો અધીરા બની જાય છે, કે જો સારીગમ'ના એથી વધારે ભેદો શીખવવાનું ચાલુ રાખવામાં આવે, તો કંટાળીને શીખવાનું માંડી વાળે છે; માટે એટલાજ ભેદો બતાવી હવે ગાયન વગાડતાં શીખવાની શરૂઆત કરીએ છીએ.

ગાયન. ૧ લું.

મસનવી.

ખુદાયા તું ખાવીંદ સબસે બડા,

જમીં આસમાં તુને પએદા કીયા;
સજાવાર હુએ તુજકો તારીફ સબ,
તું હુએ સારી આલમકા ખાવીંદ રબ
તું હુએ મેહેરબાં તેરી સબપર મયા,
જીસે ચાહે કરતા હુએ ઉસપર દયા;
કીઆમતકે દીનકાભી તું હુએ ધણી,
ભીખારી હુએ હુમ ઓર તું હુએ ગણી.
તેરી બંદગી કરતે હુએ હુમ મુદામ,
મદદ માગતે હુએ તેરી સુબ્હુ શામ;
દીખા રાહ સીધી તું હુમકો તમામ,
કે હુમ દીન દુનીઆમેં હુએ શાદ કામ.
તેરી ન્યામતોમેં જો હુએ સરફ્રરાજ,
ઉન્હો જએસા હુમકો તું હરદમ નવાજ;
ગજબ તુને જીનપર કીયા ઉનકી રાહ,
લીજા મતતું હુમકોએ ઉસ્સેં પનાહ.
ન ગુમરાહકી રાહ હુમકો દીખા,
હુમ આમીન કહે તે હુએ અય કીબ્રીયા.

ખુ દાયાતું ખાવીંદ સબસેંબડા

ગ મ મગ મ પપ ધ પ મ ગ

જ મીંઆસ માં તુને પએદાકી યા

સા રોરીસા રી ગગ મુ ગરી સા

એજ માફક આખું ગાયન વગાડવું.

(ગાયન ૨ જું. કેરબો.)

છોરી બામનકી, છોરી બામનકી;
અંગીઆકું અત્તર લગાકે ચલી;–છોરી
હાથમેં તો પીંજરા ગુલાબકી છડી;
ભરી બજારમેં ઢુંડતી ફીરી;–છોરી

છોરી બા મન કી છોરી બા મન કી;

રીસા નીસારી ગ રીસા નીસારી ગ

અંગીઆકું અત્તરલ ગાકેચ લી

મ મ મમ ગગસારી મગરી સા

હાથમેંતો પીંજરાગુ લાબકીછ ડી

મ ગ મ પ પપ ધ ધ ધ પ

ભરીબ જારમેં ઢુંડતીફી રી

મમમ ગસારી મ ગરી સા

ગાયન ૩ જું ગજલ.

તકદીર હમારી ઇનદીનો કએસી બદલ ગઈ;
પરી વો મેરે હાતસેં આકે નીકલ ગઈ; તક.
એક દીન મેરે યારકી અબરૂ જો હીલ ગઈ
લાખો સીપાહ કટ ગયે તલવાર ચલ ગઇ; તક.
સાકી સુરાહી હાતસેં તેરે ઉગલ ગઇ;
વૈસા ખતાકી વો જો મેરી જાં નીકલ ગઇ; તક.
રોયાથા હીજરે યારમેં દરીઆ હુઈ રવા;
નારા કીયાતો અરશકી જંજીર હીલ ગઈ, તક.
સોલા હમારી આહકા અએસા હુવા બુલંદ;
બીજલી ચમકકે ચરખે કોહનસેં નીકલ ગઇ; તક.
મીલા જો મેરા રબતો સારી જહાં મીલી;
વો એક બદલ ગયા તો ખુદાઇ બદલ ગઈ; તક.
જબતક કે થા વતનમેં વતન મેરે હાત થા;
દીલ્લી 'જફ્ફર'સે છુટી હુએ તબસે અદલ ગઈ; તક.

***

તક દીર હમારી ઇનદીનોકએ સીબદલગ ઈ
ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ
સા સા રીસાપ ધ પ મ મ પ પ ધ રી સા
પ રીવોમેરે હાથસેંઆ કેનીકલગ ઇ
સા રીરીરીરી ગરીસારી ગમ ગરીસા

ગાયન ૪થું ગજલ કલ્યાણ.

ખુશીસેં કાટલે દીલદાર ગરદન;
યે હાજર હુએ સરે બાજાર ગરદન; ખુશીસે.
જો આશક હુએ નહીં મરનેસેં ડરતે;
કટાતે હુએ સરે બાજાર ગરદન; ખુશીસે.
તુમારે ઇશ્કમેં જો નાતવાં હુએ.
ઉઠા સકતે નહીં બીમાર ગરદન; ખુશીસે.
ખુદા જાને એ જુલ્ફે કયા બલા હુએ;
સતાતી ખ્વાબમેં હરબાર ગરદન; ખુશીસે.
હમારે યારકી પેહેચાન કયા હુએ;
કમર પતલી સુરાહીદાર ગરદન; ખુશીસે.
સદા આવાજ આતી હુએ કૂલકમેં;
કોઈ મારા ગયા ઉસ પાર ગરદન; ખુશીસે.
'તુરાબ' ઈસ કાફમેં જાનાંન હરગીજ;
જહાં કટતી હુએ નાત દોચાર ગરદન; ખુશીસે.

ખુ શીસે કાટ લે દીલ દાર ગરદન
ગ ગગ મધ પ મગ સારી ગરીસા

એ હાજર હુએસ રેખાઆ* જાર ગરદન

ગ ગગગ મ ધ પ મ ગ સારી ગરીસા

જો આશક હુએન હીંમર નેસેં ડરતે

ગ પ પપ પ પ પ પ ધપ ધધપ

ક દાતે હુએસ રેખાઆ જાર ગરદન.

ગ ગગ મ ધ પમ ગ સારી ગરીસા.

ગાયન ૫મું. કેરબો.

તક તક મારે નજરીઆં રાય

કાલી સી જુલ્ફોમે જીયા લલચાય; તકતક.

એક તો મારે તોરી બાલી ઊમરીઆં;

દુજે મારે જોબનવા રાય;

ત્રીજે મારે તોરી અંગીઆંકી બટવા;

કયા જાદુ ડારા નજરીઆં રાય તકતક.

* 'આ એ અહીં વધારે લખ્યો છે, પણ તે નકામો નથી 'આ' ના અહીં બે અવાજો થાય છે તેથી એક સુરને માટે 'આ' તથા બીજાને માટે 'આ' લખ્યો છે. કેટલેક ઠેકાણે એકથી ૫ણ વધારે એવા અવાજો કોઇ અક્ષરમાં રહેલા હોય છે ત્યારે તે ઠેકાણે તેટલા જુદા સ્વરો મુકવામાં આવશે.

ત ક ત ક મારેન જરીઆઆં રાય

સાસાસારી ગગરી સારીગરી સા

કાલીસી જુલ્ફેમેં ખ્યાલલ ચાય. તકતક.

ધ ધ ધ ધ પ ધ મ પપમ ગરી. ઉપર મુ.

એકતો મારેતોરી બાલીઉ મરીઆં.

ડી

મગમ પપપપ ધસાની ધધ પ

દુજોમા રેજો બનવા રાય

ધધધ ધપ મમધ પ

ત્રીજોમા રેતોરી અંગીઆંકી બટવા

ધ ધ ધ ધપધ મ પ પ મ ગગરી

કયાજાદુ કારાન જરીઆઆંરાય.

સા સારી ગગરી સારીગરી સા

ગાયન ૧૬ હું કલ્યાણગત.

દીલદારી કીનીરે, તુનેઓ હમ દમ, દીલબરીઆં, પ્રીતમે ભરીઆં, વો પરીઆં, નગરીઆં, નજરીઆં, પરકરકે, ગમખ્વારી કીનીરે. દીલદારી.

મન અંદર રહી ગુજર ગુજરજો બાત ખબરદી
તુને આડે ચલદો હસતે ખીલતે અબ તૈયારી કીનીરે.

દીલ દાઆરી*–કીની રે–તુને ઓ–હમ દમ

ખ ખ ખખ ખ ખ ખ
ગરી ગરીસા –પ ધ સા–પપ ધ –પ મ

તુને ઓઓ– હમ દમ–

ખખ ખ ખખ
ધપ ધ સા– ધપ મ –

દીલબરીઆં પ્રીતમે બરીઆંવો.

ખખ ખખ ખ
ધપ ધપ મ સાસાસા સાસા સા સા

પરીઆંન ગરીઆંન જરીઆં
સાસાસાસા સાસાસાસા સાસાસા

પર કર કે ગ મ ખ્વાઆરી –કીની રે

ખ ખ
સા સા સા ગરી ગ રીસા –પ ધ સા

---

*–આ ઠેકાણે ઠેકો શ્રુતિપર છે એટલે 'રી' ની પછી અને 'કી' ની પેહેલાં ઠેકાછે માટે જુદી (–) આડી લીટી કરી તેના પર ઠેકાની નીશાની દેખાડી છે આગળ પણ જ્યાં એવી રીતે ઠેકા કર્યા હોય ત્યાં શ્રુતિપર ઠેકો છે એમ સમજવું.

દીલ દાચ્આરી કીની રે.

ઉપર માફક વગાડવું.

મનઅં ૬ ૨ ૨ હી ગુજરગુ જરજે

ખખ
ધધસા રીરીરીસા મુમુમુમુ મુમુમુ

ખાનખ બરદી તુને આ કર

રીગગ મુમુપ મુગ ની સા

ચલ દો હસતે બોલતે

ગરીસા ગરીસા ગરીસ

અબતૈ યાચ્આરી -કીની રે.

ખખ
ગરીસા ગરીસા -પધસા.

ગાયન ૭ મુ. [illegible]—કાદરો.

આજ શામ મેકે [illegible] બંસરી બજાયકે;
બંસરી [illegible] [illegible] સુનાયકે.—આજ.
હર હર [illegible] કરત જાત, [illegible] ધરત જાત;
[illegible] શરીરકી.—આ.
બન બન સબ ઢુંડે, [illegible] ડારૂં બંસવા;
ઉપજ ન [illegible] સરી.—આજ.

આજશામ મોહેલીનો બંસરીબ જાયકે
ટી
સાસાગગ મુમુ પધ સાનુીધમુ પમુગ

બંસરીબ જાયકાન
ટી ટી ટી ટી
સાનીસારી સાનુીપધ

મોર લાંસુ નાયકે— આજ શામ.
ટી
સાનુી ધમુ પમુગ—ઉપર મુજબ.

હરહરસબ કરતઆત
ટી ટી ટી ટી
મુમુમુધધનુી સાસાનીસાસા

ગાગરશીર ધરતજાત.
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સાસાનીસારા સાસાનુી ધધ.

નીરનાર ભરનચલીઈ
ટી ટી ટી ટી ટી
સાનીસારી સાસાનુીધપધ

સુધન રહીશ રોરકી. —આજ શામ.
ટી ટી
સાસાનુી ધમુ પમુગ. —ઉપર મુજબ.

ગાયન ૮ મું-ગઝલ.

સમાલો તેગ અદાકો જરા સુનોતો સહી;
કીસીકી આન લગીહો કજા સુનોતો સહી.-સમા
ન પાયમાલ કરો મલકે હાથમેં મેંદી;
કીસીકા ખૂન કરેગી હીના સુનોતો સહી.-સમા.
ગજબ હયે તુમકો ગલુબંધ દેખનાં મહારૂમ;
વો અગલી કયા હુઇ શરમો હયા સુનોતો સહી-સ.
લડાઇ હો ચુકી બસ દૂર કીજીએ ગુસા;
મીલો ન ગઐરસે બેહેરે ખુદા સુનોતો સહી.-સમા.
રકીબ સાહીબે બોશા લીયાતો કુછ ન કહી;
હમહીસે હોગયે ઉલટે ખફા સુનોતો સહી.-સમા.
હરએક રાહપે કીસ નાજસે તુમ ચલતેહો;
કહીં ન હોવે કયામત બપા સુનોતો સહી.-સમા.

સમાલો તેગઅદા કોજરાસુ નોતોસહી;
ખ ખખ ખખખ ખખખખ ખખ ખ
ધ નીધ પમ પમા નીધમપ ધ ધની સા
કીસીકી આનલગી હોકજાસુ નોતોસહી.—સમાલો
ખ ખ ખખખ
મ મમ ગ પમ ગ રીસાનીધ પમની સા.—ઉપર મુ.
ન પા ય માલકરો મલકેહાથ મેમેંદી;
સાસારી ગગમમ ગરીસારી ગરીસા

કીસીકા ખૂનકરે ગીહીનાસુ નોતોસહી.—સમાલો.

ખખ ખખખ

મુ મુ મુ ગપમુગુ રીસાનુીધ પધનીસા.—ઉપર મુ.

ગાયન ૯ મું.—ઠુમરી.

પ્રિયાકે ચિત્ર બન પ્રીતમ પ્યારે,
મન વેરાગી મોરા રે;
આંષુવાકી ડાલીડ્ઢાયલીઆંબોલે,
બનમેં બોલે મોરા રે,
નદી કીનારે તારત ગોરે,
મએં જાનું પિયા મોરા રે, પ્રિયાકે.
અપને પિયાપર તનમન વારૂં,
જો વારૂં સો થોરા રે;
આજા પિયારે ગલે લગાલું,
જગમેં જીનાં થોરા રે. પ્રિયાકે.

પ્રિયાકે ચિત્રબન પ્રીઈતમ પ્યારે,
ટીટીટી ટીટી ટી
સાસાસા સાસાપપ ધનીસાની ધપ,
મન વે રાગીઇ મોરાઆ રે
ધપમુ ગસારી મુગરી સા

હાં રે મનવે રાગીઇ મોરાઆ રે.
ખ
નીસા રીગુગુ રીસારી મુગરી સા.

પ્રિયાકે ચિત્રબન.
ઉપર માફક.

અંબુવાકી ડાલીકો યલીઆં બોલે,
ઠી ઠી સે ઠી
પપપપ ધનોની સાસારી નીસા,

બનમે બોલેએ મોરાઆ રે
ઠી ઠી ઠી ઠી
સાસાસા નાધના સાનાધ પ

નદીકી નારે સાઆરસ બોલે.
ઠી ઠી ઠી ઠી ઠી
સાસાસા સાપ ધનીસાની ધપ,

મએંજા નુંપિયા મોરાઆ રે
મપ મુ ગસારી મુગરી સા

હાં રે મએંજા નુંપિયા મોરાઆ રે.
ખ
નીસા રીગુગુ રીસારી મુગરી સા.

પ્રિયાકે ચિત્રબન,
ઉપર મુજબ.

ગાયન ૧૦ મું-ઠુમરી.

એક ચતર નાર કરકે સિંગાર,
ઠાડી અપને દ્વાર પીયા નીકસ બહાર;
એક પલક માર હસ મોરો મન લીનો—એક ચતર.
એક ચંદ્ર બદન ચંદાસી કીરન,
આઇ હુયે સનદ પીયા નેક નજર;
બાનોકી બેરનવાસે મોરો મન લીનો.—એક ચતર.

એ ક ચત રના –ર ક ર કે સિંગા –ર
સા સા રેમુરેમુ –મુપધ નીધ પ –પ
ઠાડી અ પનેદ્વા –ર પીયા નીકસ બ હાર
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
પ પ ધસાધસા –સા રેગુ રેસારેસા સા
એ ક પ લ ક મા –ર હ સ મોરોમન લીનો–એ.
ટી
નીની નીનીનીની –સાનીધ પધપમુ ગરી–ઉ.

ગાયન ૧૧ મું-ઠુમરી ખમાસ.

જમુનાપેં બજરહી બાંસરીઆં—ટેક.
ગોકુલ બાજી બ્રિંદાબન બાજી;
ફીરકે સુનાજા સાવરીઆ.—જમુનાપે.

જ મુ નાઆપેએ બજરહી બાંઆંસરી આં;
ખ ખ ખ ખખ ખખખખ ખ ખ
સાનુી ધ પ મુગ મુમુપધ સાનીધરી સા.

જ મુ નાપેએ બજ રહી બાઆંસરી આં—જમુ.
ખ ખ ખ
નીસા રીરીગ મુમુગરી સાનીધરી સા—ઉપર.

ગોકુલ બાઆજીબ્રિં દાબન બાઆજી;
ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ
મુપનુી સાનીસાસા નીસારી સાનુીધ

ફીરકુસુ નાજાબા સાઆવરી આ.
ખખ
રીરીરીગ મુગરી સાનીધરી સા.

બલા ફીરકુસુ નાજાબા સાઆવરી આ.—જમુ.
ખ ખ ખ
નીસા રારીરીગ મુગરો સાનીધરી સા.—ઉ. મુ.

ગાયન ૧૨મું. ઠુમરી.

કંગનવો મોરો કરસે સરક ગયો રે,
આ આવો મોરે સઇઆં ગહીલો મોરી બઈઆં. કં.
રાજ દુલારે રે, સુનો પિયા પ્યારે રે, તુમમત.
છાંડો પ્રીત, મએં જાને નહી દુંગી, જોબન રસ લઉંગી;
કલાઇ પતલીસી લચક ગયો રે—.કંગનવો.

કંગનવોમોરો ઠરસેસ રકગયો રે

ગ મુ પ ધ પ મુગરીગ સારીમુગ મુ

ઓ આવો મોરે સઈઆં,

ટી
પ ધનીસાની ધ પ

ગ હીલો મોરી બઈઆં—કંગનવો મોરો.

ટી
પ ધનીસાની ધ પ.—ઉપર માફક.

રાજ દુલારે રે, સુનો પિયા

ટી
મુગમુ પની સા નીની ધની

પ્યારેએ રે. તુમમત છાંડો પ્રીત

ટી ટી
સાનીધ પ, મમુગમુ પની સા

મએ જાને નહીં દુંગી,

ટી
પ ધ નીસાની ધ પ

જો બનરસ લઉંગી,

ટી
પ ધ નીસાની ધ પ

ક લાઇ પત લીઈસીલ ચ ક ગયો રે,
ગ મ્પ ધપ મ્ગરીગ સારી મ્ગ મ્

—કંગનવો મોરો.

— ઉપર માફક.

ગાયન ૧૩ મું—બેહાગ-ઠુમરી.

કાહુ કીસીસે દીલના દીજે,
દીલ દીજે સો સમજ સોચકે;
દીલ દીજે ફીર જુદાઇ ન કીજે,
દીલ દીજે સો સમજ સોચકે.
ઓરકી બાત કભુના સુનીએ,
સુનકે દીલકી દીલમેં રખીએ;
પ્રાણ જીવન પ્રભુ ભલાઇ કરીલે,
થોડેસે દીનમેં બુરાઇ નકીજે.

કાહુકી સી સે દીલનાઆ દીજે,
ટીટીટી
મગમ પની સારીસાની ધપ

દીલદીજ જેએસો સમજસો —ચકે;
ખ
મમગરી ગમ્પ ગમ્ગરી —નીસા

દીલદીઇ જે ફ્રીર બુરાઇ ન કીજે,

ટી ટી ટી
મમગમ પ ની સારીસાની ધપ

દીલદી ઇ જેઐસો સમજસો —ચ કે,

ખ
મમગરી ગમપ ગમગરી —નીસા

ઓરકી બાતેક બૂના સુનીએ,

ટી ટી ટી ટી ટી
પપપ નીનીની સાસા સાસાસા

સુનકે દીલકી દીલમેં રખીએ;

ટી ટી
નીનીની ધધપ પપની સાસાની

પ્રાણજી વનપ્રભુ ભલાઇ કરીલે,

ટી ટી
મગમ પપનીની સાસાની ધધપ

થોડેસે દીનમેં બુરાઈન કીજે.— કાહુ કીસી.

ખ
મગરી ગમપ ગમગરી નીસા.—ઉપર મુ.

ગાયન ૧૪ મું—કાનડો—ઠુમરી.

ઘર જાને દે છાંડદે મોરી બૈયાં;

હાંહાં કરત તોરે પૈઆં પરત હું,
મોહન સે ઝુક રહીયાં;—ધર.
અગર ડગર કે લોકવા સુનતહે,
ચરચા કરત બીજ નારીઆં;
જાઓજી જાઓજી તુમ અપને ડગરવા,
મુખસેં દેઉંગી ગારીઆં.—ધર.

ધર જાને દે છાં—ડ દે મોરી બૈયાંઆં;
મગ રીરીસાસા—સાસારીરી પમગ
હાંહાંઆ ક ર ત તો રે પૈ આંઆ પ ર ત હું,
રીસાનોની સાસાનીસા રીગરીસા નીધપ
મો હ ન સેં ઝુક રૈયાંઆં;—ધર જાનેદે.
સાસાસા રીરીરી પમ ગ.—ઉપર માફક.
અ ગ ર ડ ગ ર કે લો ક વા સુ ન ત હે,
રીરીમમ પપની સાસાસાસા સાસાસા
ચર ચા ક ર ત બી જ ના રી આંઆઆ;
ની નીની સાસા નીસા રીસા નીપની

જાઓજીઆ ઓજીતુમ અપનેડ ગરવા
પ પમ મ મ મ રીરીમમ પપપ

જાઓજીઆ ઓજીતુમ અપનેડ ગરવા,
ની ધપ મ મ મ રીરીમમ પપપ
મુખસે દે એઉંગી ગારીઆં;-ઘર જાનેદે.
સાસાસાસા રીરીરા પમગ.-ઉપર માફક.

ગાયન ૧૫ મું—ઠુમરી.

સનમ મુખડા બત લાજા રે.
તોરે દરસ બીના તરસે નૈનાં.-મુખડા.
બાલા રે પનકી લાગી લગનવા;
છુટત નાહીં કરો કોટી જતન;
દીખલાજા સુરત મન મોહન,
જરા બંસીઆં બજાજારે.-સનમ.

સ નમમુખ ડાબત લાજા રેએ
ગ મપમગ સાગગ મપ મગ

તોરે દરસબી નાતર સે નૈ નાં.-મુખડા.
મગ મપમની ધધધ નીધ પ -ઉપર મા.

બાલારે પનકી લાગી લ ગ ન વા,
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
મુગમુ પપની સાસાસા સાસાસા
છુ ટ ત નાહી કરે કાટીજ તન;
ટી ટી
નીનીની નીનીધની સાસાની ધપ
દીખ લાજાઆ સુરત મનમો હન,
ટી
પપ સાનુીધ મમગ રીમુમુ પપ
જરા બંસીઆંમ બાજા રેએ.-સનમ.
મુગ સાસાગગ મપ મગ.-ઉપર મુજબ.

ગાયન ૧૬મું—ઠુમરી.

બતાદે સખી કાન ગલી ગયો શામ;
ગોકુલ ઢુંડી બ્રિંદાબન ઢુંડી,
ઢુંડ ફીરી ચારોં ધામ.— બતાદે.
સગરી રએન મોહે તડપત બીતી,
બીસર ગઇ સબ કામ.— બતાદે.

બ તા દે સ ખી કો આ ન ગ

ખ ખ ખ ખ

સા નીધનીસા ની રીસાની

લીઈ ગયો શામ.

ખખ ખખ

ધમ પધ સા

કાનગ લીગયો શામ,

ખ

રીરીરી ગુરીની સા.

બ તા દે સ ખી કાઓ ન.—ગલી ગયો શામ.

ખ ખ

પ ધ સારી ગુ સારીસા—ઉપર મુજબ.

ગોકુલ ઢુંડી બ્રિંદાબન ઢુંઢીઈ રે.

ખ ખ

સાનીસા ગુરી સાસા રીરી ગુરાનીસા

આ આ આ આ આઆઆ.

ખ ખ ખ

મુ ગુ રી સા નીધ પ

ઢુંઢફી રીચારેં ધામ

રીરીરી ગુરીરી સા

બ તાદે સખી કોઓાન—ગલી ગયો શામ.

ખ ખ

પ ધસારી ગ્ર સારીસા—ઉપર મુજબ.

ગાયન ૧૭ મું પરજ–ઠુમરી.

મગ ચલત કાહાંનસું અટકી.
બ્રીજમેં દધી બેચન જાત ગુજરીઆં,
ઝપટ છીન મટકી પટકી;–મગ.
હમારી ડગરીઆં બીગાડ ડાલી શામને
વો તો નાહક અપની હઠકી;–મગ.

મ ગ ચ લ ત કા હાનસુઉ અ ટ કી.

ટી ટી ટી

સારુી નીસાનીધુ પમપધુ નીનીસા

બ્રીજ મેં દ ધી બેચન જાતગુ જરીઆં;

ટી ટી

સા ધુ સા ની ધુ પમુપ ગમુગ રીરીસા

ઝ પ ટ છી –નમટ કી પ ટ કી;–મગ ચલત.

ટી ટી ટી

સાસારુીગ –મુપધુ સા સાની સા.–ઉપર માફ.

હુમરીડ ગ રીઆંખી ગાઠ ડાલી શામ ને

ટી ટી ટી ટી ટી ટી
ધુધુપધુ નીનીસાસા રી સારી ની સા

હુમરીડ ગ રીઆંખી ગાડ ડાલી શામ વોતો,

ટી ટી ટી ટી ટી ટી
ધુધુપધુ નીનીસાસા રી સારી ની સાની

નાઆહુક અપની હુ ઠ કી;—મગ ચલત.

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સા રીગમ ગરીસા નીનીસા.—ઉપર માફક.

ગાયન ૧૮ મું—ભૈરવી—ઠુમરી.

આ મે વારી કરબતીઆં લેને દે;
તલપ તલપ સારી રેન ગુમાઈ;—કરબતીઆં.
સુંદર ગોરી મદભર અખીઆં હાં,
રસ ટપકે વાકી છતીઅનપે;—કરબતીઆં.

આ મે વારી કર બતીઆં લેનેએ દે,

ટી ટી
ધુ ની ગુરીગમ ગુ રીસા મુગુરી સા

તલપત લપસારી રે એનગુ માઇ;—કર બતીઆં.

ધુધુધુધુ પપગમ પનીધુપ મુગુ—ધુપમુગુ સા.

સું દ ર ગોરી -મદભર અખીઆંઆ હાં,
સાસારી ગુમુ -ગગુમુમુ મ મુ ગુ રૂી સા
ર સટપ કેવાઢી છતીઅન પેએ;-કર બતીઆં.
ધુ ધુધુધુ પગુમ પનુી ધુપ મુગુ -ધુપ મુગસા

ગાયન ૧૯ મું—કાફી—હોરી.

ફાગનકે દીન ચાર, સખીરી અપને પીયાજો,
માગેસો દઉંગી.;—ફાગનકે દીન ચાર.
હીરાબી દઉંગી, મોતીબી દઉંગી,
દઉંગી ગલેકા હાર;—સખીરી અપને પીયાજો.

ફાગન કે એદીન ચાર સ ખીરી
ટી
સારીરી રીગુમુમુ પ મુ પ સા
અપનેપી યાજો માગેસો દઉંગી.—ફાગન.
નુીધપમુ મુરી નુીધપ મુગુરી.—ઉ. મા.
હીરાબી દઉંગી મોઓતીબી દઉંગી
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
પ પધ નીસા રીંગુરીસા સા નુી

હીરાબી દઉં ગાં અરી

ધપધ નીસા નીસા

હીરાબી દઉં ગી મોઓતીબી દઉં ગી

પપધ નીસા રીગુરીસા સાનુી

દઉં ગીગ લેકા હારસ બીરી અપનેપી યાઓ

ધ પપ પમુ પ મુ પસા નુીધપમુ ગુરી

માગેસા દઉંગી;—ફાગન કે દીન.

નુીધપ મુગુરી.—ઉપર મુજબ.

ગાયન ૨૦ મુ. ભૈરવી-દાદરા.

મએ જગાય હારી રે, પીયા પાપીન જાગે રે—મએ.
નીચે બહે ગંગા, ઉપર બસે કાશી રે,
બનમે બાલે ચીડઇયાં રે;—મએ જગાય હારી.
આવા મોરે સૈયાં, ગલે લગ રહીઆં રે
બાર બાર લેઉં બલૈયાં;—મએ જગાય હારી.

મએજ ગાયહારી રે એમએ જ ગાયહારી રે.

સાનુી સારીગુમુ ગુરી સાનુી સારીગુમુ ગુ

પીયા પાપીન જાગે રે એ;–મઅ જગાય.
પપ પ્ધુમુ પ્ગુમુ ગુરી–ઉપર મુજબ.

નીચેબહે ગંગા ઉપરબસે કાઆશીઈ રે,
ગુગુમુમ ધુપ મુમુમપપ ધુમુપગુ મુ
બનમે બોલેચી ડઈઆં રેએ;–મઅ જગાય.
પપપ પ્ધુમુ પ્ગુમુ ગુરી.–ઉપર મુજબ.

ગાયન ૨૧ મું—દાદરો.

સખી કોઇ સામસે મીલાદે મુજે,
પતાનંદ લાલકા બતાદે મુજે;–સખી.
કહો શ્રીજ રાજસે પ્યાસી તેરે દીદારકી,
અબતો તેરી ચાહ સતાતી હયે મુજે;–સખી.

સખી કોઇ શામસે મી લાદેમુજે
ખ ખ ખખ ખ ખ ખખ
ધનુી સારી સાનુીમુ પ ધ્ધનુીસા

પતાનંદ લાલકાબ તાદેમુજે;–સખી કોઇ
મુમગગ મુમુગગ મુરીગસા.–ઉપર મુજબ

કહોશ્રીજ રાજસેપ્યા સીતેરેદી દારકી,
સાસાસારી ગગમુમુ ગગરીગ મુગસા

અબતોતોરી ચાઆાહસતાઆ તીહેમુજે;

ખખ ખ ખ
મુ મુ ગુરી સારીસા નીધની પધ નીસા

અબતો તોરી ચાહસતા તીહે મુજે—સખી કોઈ

રી રી રીરી રીરીરીરી ગુસારીસા—ઉપરમુજબ

ગાયન ૨૨ મું—લાવણી.

ધન ઘટા ગગન બીચ છાઈ,
મેહેલોમેં તડપ રહી પ્યારી;
સુનો અષાઢકા અબ આના,
પ્રીતમને તજા મએખાના;
મોહે બીના દેખ નહી ચએના,
મે તડપ રહી દીન રએના;

ઝુલ.

બીજલી ચમકે આદરપેં,
ઉપરસે બાદલ ગરજે,
મોરી સંગકી સહેલીયાં લરજે;
કોઈ છાયા અભ્ર ભરપૂર,
પીયા હયે દૂર, સબર કરનારી;
મેહેલોમે તડપ રહી પ્યારી.

ચોક ૨ જો.

સખી સાવન સલોના આયા,
મોરા પીયાનેજી તરસાયા;
કોઈ સેજ પલંગ કુમલાયા,
તો જરા તરસ નહીં આયા;

ઝુલ.

લીખું અપને દસ્ત પરવાના, કાસદ તું જાકે દેનાં,
પ્રીતમકું ઇતના કહેના;—મેં લઉં જોગનકા બેસ,
છુટા શીર કેસ, હાથમેં ઝોલી;—મેહેલોમેં તડપ.

ચોક ૩ જો.

ભાદ્રોમેં ભવન ભરપૂરા, બનબનમે કોક રહે મોરા;
પિયા પિયા મચાવત શોરા, વોકયા પંછીકયા ભોંરા;

ઝુલ.

જંગલમેં જલથલ ભારી, મોહે પીયા મીલન તૈયારી;
નએનોમે નીંદ આ જારી;—મેં દઉ જોબનકા દાન,
કહા મેરા માન, ચોટ લગી ભારી;—મેહેલોમેં તડપ.

ચોક ૪ થો.

કાસદને દીયા પરવાના, જબ હુવા આસુમે આના;
કયા ગલે લીપટકર સોના, ઘર આયે પીયા સલોના;

ઝુલ.

કહે આલીશાહ ૨૯ આઇ,

પ્યારી પ્રીતમકું સમજાઈ,
દેખો કડી કડીકી ચતુરાઇ;
કહે સફર જન આધિન,
બડે પરબોન, રાગની ન્યારી;
મેહેલોમેં તડપ રહી પ્યારી.

ધ ન ધ ટા ગ ગ ન બીચ છાઆઆ ઇ
ખ
સાની સારી રી રીરી પ મુ પ ધુ પ મુ
મેહે લો મે ત ડ પ રહી પ્યારી.
ગુ રી સારી રી મુ ગુ રી સા
સુનો અષાડ કાઅબ આઆઆ ના
પેહેલી લીટી માફક.
પ્રી તમનેત જામએ ખાના
બીજી લીટી માફક.
મોહે બીનાદે -ખનહીં ચએ એના
પેહેલી લીટી માફક.
મેં તડપ રહી દીન રેનાં
બીજી લીટી માફક.
બીજ લીચમ કેએઆ દર પે
ગમુ પપમુ પધની ધધપ

ઉપરસેં બાદલ ગરજે } ઉપર
મોરી સંગકી સહેલીયાં લરજે } મુજબ.

કોઈ છાયાઅ ભ્રમર, પૂર, પિ યાહથે દૂર,
સ બ ર ક ર નાઆઆ રી;–મહેલોમે તડપ.
મ મમગમ પ ધ પ મ.–ઉપર માફક.

ગાયન ૨૩ મું–લાવણી.

કર પ્રીત મોહોબત તોડી, બે દરદી દીવાના;
બેદરદી દીવાના હુવા, અપનેસે બેગાના.–કર.
એક રીત પ્રીતકી બાતાં, સખી હમને કહીથી;
ઈસ ઈશ્ક મોહોબત ખાતર, મેરે દીલમે લગીથી;
મએ રંગ મેહેલ જડવાયે, તૈયારી કરીથી,
ફુલોંકી સેજ બીછવાદે, કંદીલા જડીથી.
બેરગી છત તનવાયે, ઝાલરીયાં લગીથી,
કોઇ સમેદાન રોશનાઈ, ઓર હંડી જડીથી.
મન મોહન દીલબર પ્યારે, મેં સમજાતી તુજકુ,
મેં સંગ ચલુંગી તેરે, યે સુનલે અરજીકું.
બે દરદી દગા તેરે દીલકા, નહી માલુમ થા મુજકુ,
અધબીચ નાવ મેરી છોડી, કાન ખોજગા ઉસકુ.

મે હાલ ફકીરી લીની, કીયા જંગલમેં બાસા,
સબ અંગ ભભૂત લગાઈ, જગ દેખે તમાસા.

કર પ્રીતમો હોબત તોઓ
સાસા સારી રી રીરીગ સારી
ડીએએ દરદીઈ–દીવાના.
ખ
પમુગ રીરીમુગ–રીનીસા
બે દરદી દીવા નાઆહુ ઊ
સા સાસારી રીરી રીગં સારી
વાઆપ નેસેએ –બીગાના
ખ
પમુગ રી મુગ – રીનીસા
એક રીતપ્રી –તકીઇ બાતાં,
મમ મમમ –ગ,રીગ મપ,
સખી હમનેએ–કહી થી
નીધ પમુગરી-સાસા રી
ઇસ ઈશ્કમો હોબત ખોઆ
ખ
રીરી ધસાસા રીરીગ સારી

તર મેરે દીલ મેંઅ--લગી થી

ખ
૫ મુગ રીરીમુગ--રીની સા

ગાયન ૨૪ મું. સોહણી-ગઝલ.

કલસે તું બેકલ હો યાર કયા તુજે આઝાર હયે,
કુછ તો હુવા હયે ભલા, જીનેસે બેઝાર હયે;
નબઝ મેરી દેખકર, કેહેને લગા યું તબીબ,
અબ યે બચનેકા નહીં, યે દરદકા બીમાર હયે;
દરપર હયે તેરી નીગાહ, તકતા હય તું કીસકી રાહ,
મુજકું તો બતલા ભલા, કોનસા તેરા દીલદાર હયે;
તુજકુ મેં બતલાવું કયા, વોભી હયે કાતીલ મેરા,
નાંજો અદા ઉસકી જાન, સુરતે તલવાર હયે,
રાતકુ છુપ છુપ કર તું રોતા હયે ઓ યાર,
સીને તેરા દાગ હય, કીસસે નયા પ્યાર હયે;
કાનોમેં હલકા તરે ઓર, ગલેમે તો હાર હયે,
દેખો લોકો ઉસકુ જરા, હુસ્નકા સરદાર હયે;
મએકે પીનેસે દેખો, આશકો બદનામ હયે;
છોડદે ગરૂરી યહ યાર, દો દીનકા બાજાર હયે.

કલસેતું બે કલ હોઓ યાર
ખ ખખ ખ
ગ ધુનીસા રુી સાની સા

ક્યાતુજે આઆ જાર હુયે એ
ખ ખખ ખ ખ ખ
ની ધનીસારી સાની ધ ગ

કુછતોહુવા હુયેભલા
સા રીગમ ગ રીસા

જીનેસેં બે એ જા ર હુયે એ
ખખખ ખ ખ ખ
નીધનીસારી સાની ધ ગ

ગાયન ૨૫ મું ગજલ.

ઝલક બતાકે મુજે દીલરૂબાને લુટ લીયા,
બચા નીધાસે તો શરમો હયાને લુટ લીયા;
હજારો હુયે સકે મીજગાને તીરકે ધાયલ,
મુજે તો અબરૂ કમાંકી અદાને લુટ લીયા;
ખુદાકે વાસતે કર રેહેમ અએ બૂતે સંગદીલ,
તેરે તો રોઝકે જોરો જફાને લુટ લીયા;
નીગાહે શોખને કઇ ખાનમાંકીયે બરબાદ,

મુજભી કાફીરે ઝુલ્ફે દુતાને લુટ લીયા;
જહાંમે જીતે હયે માશુક બેવફાઈ સે,
યેહ આશકોંકો તો યારો વફાને લુટ લીયા;
નહી હયે શીકવા રકીબોંસે કુછ મુજે હમદમ,
કે દીલ લગાતેહી ઉસ આશનાને લુટ લીયા;
રવાંથા કાફેલા અશકોકા જો મેરે યારો,
સો ઇસ 'તબસ્સુને' ગારતરૂબાને લુટ લીયા.

ઝુલ્ફકબ તાકેમુજે દીલરૂબાનેએ લુટ લીયા,
ટી
ગ ગ રી ગપધસા પ ધપમગ રીસારીગ
બચાની ધાસેંતોશર મોહયાનેએ લુટ લીયા,
ટી
ગ ગ રી ગપ ધ સા પધપમગ રીસારીગ
હજારો હયેસ કેમીજ ગાનેતીર કે એ ઘાયલ,
ટી ટી ટી ટી
પનીની સા રીનીસા નીનીધની સાનીધ પ
મુજેતો અબરૂકમાં કીઅદાનેએ લુટ લીયા.
ગગરી ગ પધસા પ ધ પ મગ રીસારીગ.
કીઅદાનેએ લુટ લીયાઓ કીઅદાનેએ લુટલીયા
ટી
પ પ પ પ ધ સાનીધ પ ગ મ ધ પ મ ગ રીસારીગ

ગાયન ૨૬ મું—કલ્યાણ–ગજલ.

તક્રરકા હોતા હયે અએસાભી ગુલન્દામ કહીં,
મએ કહીં સીસા કહીં સાકી કહીં જામ કહીં;
દીલકી બેતાબી નહીં, ઠેહેરને દેતી હયે મુજે,
દીન કહીં રાત કહીં સુબો કહીં શામ કહીં.;
એક દીલ દીજીએ કીસકીસકો સભી માગતે હયે,
બુંદા ઓર બાલે કહી જુલ્ફે મીયાફામ કહી;
નામાબર નામા લીખું યામેં ઝબાની કહેદું,
ખતકે પુરજેમેં લીખું કાસીદા અબ નામ કહીં;
દીલભી ઓર જાન કીફાયતને સભી કી હયે'નજીર',
ગુલ કહીં ગુંચા કહી બુલ બુલે બદનામ કહીં;

તક્રર કા હોતાહયેઅએ સાભીગુલન દામ કહીં,
ગરીસા રીરીગ ગ પપધપ ગ રીપ
મએકહીં સીસાકહીં સાકીકહીં જામ કહીં;
ગ પપ ધ ધપપ ગગધપ ગ રીપ
દીલકીબેએ તાબીનહીં ઠેહે ર ને દે તી હેમુજે,
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
પ પધપ સાસાસાસા ધ નીસારી સા નીધપ

દીન કહીં રાતકહીં સુબોકહીં શામ કહીં
ગ પપ ધધપપ ગગધપ ગ રીપ

ગાયન ૨૭મું.—બેહાગ–ગજલ.

તાબ ઉસકે દેખનેકી ન લાયે ચલે ગયે,
ક્યા ક્યા પરી જમાલથે આએ ચલે ગયે;
દારા રહા ન જમ ન સીકંદરસા બાદશાહ,
તખ્તે જમીપેં સેંકડો આએ ચલે ગયે;
આદમ રહા ન કોઈ પયમ્બર રહા નહી,
વોભી ઈસી જમીમે સમાયે ચલે ગયે;
આલમથા યેહ ઝુલીખાંકા યુસુફકી ચાહમેં;
રૂકે હજાર ખ્યાહકે આયે ચલે ગયે;
દેખ 'નજીર' મએને ચમનમેં જો આપકો,
મહેંદી ભરે જો હાથ દીખાએ ચલે ગયે;

તાબ ઉસકેદે એ ખ ને કીનલા એચલેગ યેએએ
ટી
સા ગમુપનીની સાનીધપ ગમુપમુ ગરીસા
ક્યા ક્યાપરીજ માલ થેઆ એ ચલેએગ યે
ટી ટી ટી ટી
પ પપનીની સાસાસાસા નીધપનીધની

દા રા રહા ન જમ નસીં ક દર સાબાઆદ શાહુ
ટી ટી ટી ટી
પ પંપનીની સા સાસાસા ની ધ પ નીધ ની

તખ તેજમીપેં સેં ક ડાઆ એચરંગ ચેએએ
ટી
પ ગમ પ ની સાની ધ પ ગમપમ ગ રીસા

તાબ ઉસ કેદેએ ખ ને કીનલા એચરંગ યે એએ
ટી
પ ગમપનીની સાનીધપ ગમપમ ગરીસા

ગાયન ૨૮ મું—પરજ-હોરી.

મત ડારો પીચકારી રે, મેંતો સધરી ભીંજગઇ.
ચુવા ચુવા ચંદન ઓર અરગજા,
કેશર ગાગર ઘોરીરે;—મેંતો સધરી.—મત.
ભર પીચકારી શીર મુખ ડારી,
ભીંજગઇ તન સારીરે;--મેંતો સધરી.—મત.

મ ત ડા રેઓપીચ કા રી
ટી
સાસા ગ ગ મ પ ધ નીસા

રે એ મેં તો સઘરીભીં ઈંજગઇ.
ટી
સાનીધુ પ ગમધુ પ મમગગ

સુવાચુવા ચં દ ન ઓઓર અ ર ગ જા,
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
ધુ ધુપ ધુ નીસાસા સા.રીસારી નીનીસા

કેશ ર ગાગ ર ઘારી રે એ મેં તો—સઘરી.
ટી ટી ટી ટી ટી
સાસાસા નીપધુ નોસા સાનીધુ પ—ઉ. મા.

ગાયન ૨૯ મું—ધન્યાશ્રી—મુસ્તેજાદ.

જુલ્ફે પુર પેચમે દીલ અએસા ગીરફ્તાર હુવા,
છુટના દુશવાર હુવા;
બેઠે બીઠલાયે નયા ઈશ્કકા આજાર હુવા,
મુફ્ત બીમાર હુવા.
અપને બીગાનેસે લી તેરે સબબ આંખ ચુરા,
હયે યે ઇનસાફ કીજા;
હાય ઇસપરભી નાતો મુજસે સરોકાર હુવા,
ઓર યે ઈનકાર હુવા.
ખાક સહરાકી તરેહ ઇશ્કમે છાની અએસી,
હએ સીઅત તકનરહી;

પાર તલવોકે મેરે દસ્તકા હરબાર હુવા,
ચલના દુશવાર હુવા.
આપને હમસે કહાથા કે કલ આએંગે જરૂર,
અબતક આયેન હુજુર;
પૂરા વાયદા ન કભી આપકા અએ યાર હુવા,
રોઝ ઈકરાર હુવા.
હમસે છુપ છુપ કે જો રાતોકો ચલે જાતે હો,
ઇસકા બાયસ તો કહો;
સચી બતલાવો તુમે કીસસે નયા પ્યાર હુવા,
કૌન દીલદાર હુવા.
હમ દમો હમનફસો હમ સુખને યારો શફીક,
ન રહા કોઈ રફીક;
દરદો ગમ તેરે સીવા કોઇ ન ગમખ્વાર હુવા,
ગમ ફકત યાર હુવા.
જબ કહા મએને તેરે હીજ્રમેં મરતાહું સનમ,
કહા ફીર ક્યા કરે હમ;
ઇશ્ક કે પેચસે પેહેલે ન ખબર દાર હુવા,
કયું ગીરફ્તાર હુવા.
યારકે સંગ દીલકી કુછ ન ખબર થી અલ્લા,
હમકો ‘આલમ’બા ખુદા;
વાયે તકદીરકે વોહ યાર સીતમ ગાર હુવા,
દનપે સરબાર હુવા.

જુલ્ફે પુર પેચમે દીલ અએસાગીરફ્તારહુવા

ખ ખ ખ ખ

આ નાનીની સાગુરીગુરી સારીનીસા ગમુપ

—છુટ નાદુશવારહુવા

—મુપમુ ગુરીસા

બેઠબીઠ લાયે નયાઆ ઇશકકાઆઆ જારહુવા

પપપમુ પનીધનીધ પધપમુપ ગમુપ

—મુફતખી ખારહુવા

—મુપમુ ગુરીસા.

અપનેબીઈ ગાનેસે લી તે રૈસબબ આંખચુરા,

ટી ટી

પ પ પધ નીનીસાસા નીધપમુપ ગમુપ

—હયે યે ઈન સાફ કીજા.

—મુ પ મુ ગુરીસા

હાય ઈસ પર ભીનાતેઓ મુજસેસરે કારહુવા,

ખ ખ ખ ખ

સાનીનીનીસા ગુરીગુરી સારીનીસા ગમુપ,

—ઓર યે ઇન કારહુવા.

—મુ પ મુ ગુરીસા

ગાયન ૩૦ મું–દેશ–ગજલ.

પસે મર્ગ મેરી મઝાર પર,
જો દીઆ કીસુને જલા દીયા;
ઉસી આહે દામને બાદને,
સરે શામ હીસે બુજા દીયા;
મુજે દફન કરચુક જીસઘડી,
તો ઉસીસે કહેનાકે અયે
વોજો તેરા આશક ઝારથા,
તહે ખાક ઉસકુ • દબા દીયા;–પસે.
ન મે દીલ દીયા નમે જાનદી,
વલે આહ તુમને ન કદર કી;
ઇસી બાતપર અરે હાં મીયાં,
યે કહા ઉસે ન ખીલા દીયા;–પસે.
દમે ગુસલસે મુજે બેશતર,
કહા હમ દમોને યું સોચકર;
કહીં જીયા ઉસકા ન જાવે ઢલ,
ઉસકી લાશ પરસે હઠા દીયા;–પસે.
મેરી આંખ ઝપકીથી એકપલ,
તબ જીને ચાહાકે ઉઠકે ચલ;
દીલે બેકરારને આનકર,
મુજે ચુટકી લેકે જગા દીયા;–પસે.

નતો તાર હયે તન જારમેં,
ન કરાર હયે ગમે યારમે;
મુજે શોક ઇશ્કને આનકર,
જો મીસલે સમાએ જલા દીયા;—પસે.
મેરે સરકો જીસને કલમ કીયા,
યારો ખુશમેં ઉનસે બહોત હુવા;
ઇસી બાતપર અરે હાં 'ઝફર'
તુને ઇશ્ક અપના છુપા દીયા;—પસે.

પસે મર્ગ મેરીમ જાર પર જોદી

ટી ટી
સાસા રીરીમુપપ સાર્નાસાનીધ
યાકીસુ નેજ લાદીયાઆ
પધમુનીધ પમુગરી
ઉસી આહે દામને બાદ ને સરો

ટી ટી
નીની નીનીધપધ સાનીસાનીધ
શામહીસે બુ જાદીયાઆ;—પસે મર્ગ
પધમુનીધ પમુગરી;—ઉ. મા.

મુજે દર્દ ન કર ચુકે જીસ ધડીતો ઉ

ટી ટી ટી ટી ટી
મુમુ પ પ નીનીની સાસાસાસાસા

સીસે કહેનાકે અએપરી

ટી ટી ટી ટી ટી ટી
નીની સારીરી ગુ રીસા

વોજો તેરાઆશકે ઝાર થાત હે

ટી ટી
નીની નીનીધપધ સાનીસાનીધ

ખાક ઉસ કુદ બાદીયાઆ;—પસે મર્ગ.

પધ મુનીધ પમુગરી;—ઉ. મા.

ગાયન ૩૧ મું—બીરહ બારમાસી.

હમકુ છાંડ ચલે બન માંધુ,
રાધા શોચ કરે બનમે રે;—હમકુ.
લગત અષાડ ઉમડ ધન આયે,
બીજલી ચમકે બાદલસે રે,
ચમકચમક ચારોં દિશ નીહારૂં,
આયે નહીં બ્રિંદાબનસે રે;—હમકુ.
સાવન સ્વામી અતી છલકીનો,

પ્રીત કરી કુબજા સંગમેં રે,
કુબજા સોક જનમકી બેરન,
હમસે બેર લીયો છીનમેં રે;—હમકુ
ભાદો ભવન ફુલી સબ કલીયાં,
ફુલી નહીં દીલકી કલીઆં રે,
જીન કલીઅનમેં ભ્રમર બસતહે,
સો કલીઆં પીયા નૈનનમેં રે;—હમકુ
આસુ કમળ નિર્મળ જળ ચંદા,
નહીં આયે પીયા આંગનમેં રે,
દરસ પ્રભુ ન દીખાયે બીલમ રહે,
હમ બીલપત છાંડી બનમેં રે;—હમકુ
કારતીક સોચ કરે સબ સખીયાં,
રાધા શોચ કરે બનમેં રે,
એ નંદલાલ જનમકે કપટી,
કપટ બસે સબ તન મનમેં રે;—હમકુ
માગસર ગેંદ બનાયો સખીયાં,
જાય ખેડા જમુના ત્રટમેં રે,
ખેલત ગેંદ ગીરી જમુનાપે,
તબ કાળી નાથ્યો છીનમેં રે;—હમકુ
પોસ માસ ઋતુ ઠંડકી આઈ,
સુધહુન લીની મોહનને રે,
જોગન હોકર બનબન ઢુંઢું,

ઓર ફીરૂં બ્રિંદા બનમેં રે;—હમકુ
માઘ માસ જબ આયે સખીરી,
હોત બસત રૂ કંથ નહીં રે,
હાથ સમરની ગલે મૃગછાલા,
અલખ જગાઉં આંગનમે રે;—હમકુ.
ફાગન ફાગ રસીક ખેલતહે,
બાજત ડફ સબહી જનમેં રે,
હમરો ફાગ હર્યો કુબજાને,
કુબજા બસી ઊનકે મનમેં રે;—હમકું
ચૈત્ર લતા ફુલી સબ બનમેં,
મધુર લપટ હયે ફુલનમેં રે,
શીતળ મંદ સુગંધ સુવાસિત,
આવત હે બ્રિંદાબનમે રે;—હમકુ
લગત વૈશાખ અએશ સબકીનો,
લેહેર ઉઠે તન જોબનમેં રે,
મોર મુકટ મન મોહનકી છબી,
બસત રહત ઈન નેનનમેં રે;—હમકુ
જેઠકો ધુપ તપે સબ ધરતી,
બીરહ અગન લાયે તનમેંરે,
બીન ઘનશામ બૂઝત નહીં હમસે,
લાખ બુઝાવન હો બનમેં રે;—હમકુ
પૂરન માસ પ્રભુ ઘેર આયે,

આન મીલે હરી કુંજનમેં રે,
'સુર શામ' મથુરાકે બાસી,
પૂરન પ્રેમ ભીડે તનમેં રે;-.હુમકુ

હુમકુઉ છાંડચ લેઍબન મા ધુ
પપધપ મુગુરી સારીમુગુ રીસા
રાધા શોચક રેઍબન મેંરેઍએ;-હુમકુ
ખ ખ
નીની સાપપ. પનીધપ મુગુરીસા.-ઉ. મા.
લગતઅ ષાડઉ મડધન આઆગે,
ટી
રીરીમુમ પપપ પપધમુ પ ધ સા
બીજલી ચમકે બાદલ મેંરેઍએ,
ટી ટી
સાસાનુી ધપમુ પધપ મુગુરીસા
ચમકચ મકચારોં દીઙશનો હારૂં
પપધપ મુમુગુરી સારીમુગુ રીસા
આયે નહીંપ્રિં દાબન સેરેઍએ;-હુમકુ.
ખ ખ
નીની નીસાપ નુીધપ મુગુરીસા.-ઊ. મા.

ગાયન ૩૨ મું—ગજલ.

કીસી મસતકે આનેકી આરજુ હયે;
કે સાકી લીયે સાગરે મુશક બુ હયે.
સમાયા હયે જબસે તુ આંખોંમે મેરે;
જીધર દેખતાહું ઉધર તુહી તુ હયે.
બતાવું મેં કયા અપના હાલે પરેશાન;
અયાં જુલફે દીલદારકી મું બમું હયે
નીકલ જાવે જી તેરે કદમોકે ઉપર,
યેહી દીલકી હસરત યેહી આરજુ હયે.
ગુલીસ્તામે જાકે હરેક ગુલકુ દેખા,
ન તેરીસી રંગત ન તેરીસી બુ હયે.
સતાયા હયે નાહક હમે તુને જાલમ,
યે ઈનસાફ અલાહકે રૂબરૂ હયે.
કીયા ચાક વેહેશતને એસા ગીરેબાં,
ન સીનેકે કાબેલ ન જાયે રફુ હયે.
અબસ મુજકુ હંસહંસકે દેતેહો ગાલી,
જબાંકુ સમાલો એ કયા ગુફતગુ હયે.
મફક બનકે ગરદુપે હોતા હયે જાહીર,
યે કીસ કુશતએ બેગુનાકા લહુ હયે.

કી સી મસત કે આને કીઆર જુહયે
સા સા સા સા રીરીરી પધપ મ ગ
કી સી મસ ત કે આ ને કીઆર જુહયે
ગ રી સા સા રીરીરી પધુપ મુ ગુ
કે સાકીહી યે સાગે રે મુશ ક જુહયે
ખખ ખ
ગ રીસાસા સાનીધ ની સા રી ગ રી
કી સી મસત કે આ ને કીઆર જુહયે
રી સા સા સા રીરીરી પધુપ મ ગ

ગાયન ૩૩ મું—ગજલ.

ઈસ આતશે ઉલફતનેયે કયા આગ લગાદી;
યાં તક મુજે ફુંકાકે મેરી જાન જલાદી.
મુદતસે નહીં હોશમે આયા હયે વો બદમસ્ત;
સાકીને યે કયા બાદએ ગુલગું હયે પીલાદી.
બીમારે મોહોબ્બતપે ન કુછ રેહેમકીયા હાય;
માજુને સમ આલુદા તમીબોને ખીલાદી.
અએ બાદે સબા હમ તુજે કયા યાદ કરેંગે;
ઉસ ગુલકી ખબર તુને કભી હમકો ન લાદી.
અએ રસ્કે મસીહા તેરી રફતારપે કુરબાં;

ઠોકરસેં મેરી લાશકો કઈબાર હઠાદી.
અએ આહે જીગર સોઝે બલા ફીતનએ અંદાઝ;
લે સરસે કદમ તક મેરી હસ્તીકો જલાદી.
અએ બાદે સબા બાગમેં ગુલ હએ ખીલાયે;
પર દીલકી હમારે કલી ન તુને ખીલાદી.
ઇસ જાનકો રખતાહું ફીદા કરનેકો તુજપર;
આઇથી કજા લેનેકો પર હમને ટલાદી.
જીતા હુવા જાયે ન કોઈ ફીરકે યહાંસે;
ફીરતી હયે હરેક કુચએ કાતીલમેં મનાદી.
આરામસે સોતેયે પડે મુલ્કે અદમમેં;
અયે ઇસ્ક મુજે લાકે યહાં ધૂમ મચાદી.
અએ દુશમને અહબાબ મહોબ્બત ગરે આદા;
પેહેલેહી મુલાકાતમેં મીલકરકે દગાદી.
ઈસ ઇશ્કને ઉલટે હયે સભી કામ હમારે;
શાદી તો મેરા ગમ હુવા ઓર ગમ હુઇ શાદી.
મીલનેકી કસમ ખાઇ હયે કાતીલને યકાયક;
અએ કાસીદે બેફાલ યે કયા તુને સુનાદી.
મુર્શીદ ન કહો આશક જાંબાઝકા સાહેબ;
હાં હુશ્ન મગર આપકા બીલકુલ હયે ફસાદી.
ઈસ ઇશ્કને અફલાકપે પહોંચાયા હયે 'આમીન',
ગો ખાકમે લે કરકે મેરી ખાક મીલાદી.

ઇસ આતશે ઉલ ફ્તને ચે ક્યાઆ

ખ ખ
પ મુપમ મ ગુ રીસા ધ ણી

આગલગાઆ દી

સારીમુગુરી સા

યાં તક મુજકું કાંકમેરી

મુ મ ગગગ મુમુમુમુ

નનજલાઆ દીઈઈઇ

ગમુપમુ પ મુગુરીસા

અએ હાં અએ હાં અએ હાં;–ઈસ આતશે

પ મ ગુ રી ગુરીસા.–ઉપર માફક.

મુ દ ા સેનહીં હોશમેં આ યા હુયે બોબદ

મુ ગ ગગગ મુમુમુ મુ ગ મુ પધુપ

મ નઅસત; અએ હાં અ એ હાં અએ હાં

મ ગુરીસા; પ મ ગુ રી ગુરીસા

સા કીનેચેક્યા બાદ એગુ લ

ખ ખ
પ મુપમ મ ગુ રી સાધની

ગુ હયે પીલાઆ દી;-ઈસ આતશે.

સા રી મુ ગુ રી સા;-ઉપર માફક.

ગાયન ૩૪ મુ—લાવણી.

તેરી ઉલફતમેં હુવે બદનામ,
ન નીકલા તુમસેં હમારા કામ.

ચોક ૧ લો

બફા કયું હમપે હોજાની, જુદાઇ કયું દીલપે ઠાની;
જીગર ગુલ ગુલક હુવા પાની, ઉઠાઈ લાખો પરેશાની;

ઝુલ.

મુલાકાત હોતી નહીંહે કયા મેરી તકસીર;
તુમતો લગે ગેરોંસે મીલને, એસે હુવે બેપીર.
કભીના મીલતે સુબો ઓર શામ;-ન નીકલા.

ચોક ૨ જો.

કતલ કરનાં હો કર કાતીલ,
નરબ અરમાન ભરાયે દીલ;
અભી બી મીલના હોતા મીલ,
જાન બાકી હયે અબ એક તીલ;

ઝુલ.

ચંચલ ચપલા ચલી રસ્તેસેં, હમપે ચલાવે તીર;
તુમકુ ખુદાકી કસમ હયે જાલીમ, બતા મેરી તકસીર;

ખો આએ અપને ગાંઠકા દામ;-ન નીકલા,

ચોક ૩ જો.

નીધાહે કાતીલસેં એપીર, એ ગુના મારા સીતમ ગીર.
કતલ કરના હો કરએ પીર, બસે નજરોમેં તેરી તસવીર;

ઝુલ.

જાની તુમારે ઇસ્કમે જાન, હમતો હુવે મશહુર;
આશક ગરીબકા કયા એ જલાના, એ કયા તેરા દસ્તુર;
પીલાદે મોહોબતકા એક જામ;-ન નીકલા.

ચોક ૪ થો.

આરજુ તેરે મુખ દેખનકી,
તમા નહીં રખતે માલ ધનકી
લેહે દીલમેં લગા દરશનકી,
ગાંઠ તુમ ખોલો તન મનકી;

ઝુલ.

રંજો અલમકે મુલકમેં યાર, રસ્કે પરી હયે હુર
ડુબા દીયે હયે આશક દુખમેં, એકયા તેરા દસ્તુર
પઠાએ લાખ હમને પેગામ;-ન નીકલા.

તે રી ઉ લ ફ ત મે હુ વા આબ દ નામ તે
સા સાસાસા રીરીરીમુ ગ રીસાસા રીરીમુ

રીઇ ઉલ ફ્તમેંહુ વાઆબ૬ નામ

ગ રીસાસા રીરીરીમ ગ રીસાસા રી

ન નીકલાઆ તુમસેહ માઆરાઆ કામ.

ખ

રી રીપમ ગ રીરીરીમ ગ રીસાની સા

ખફાકયું હમપે હો જાની,

જુદાઈ કયું દીલમેં ઠાની;

જીગર ગુલ ગુલકે હુવાપાની,

ઉડાઇ લાખો પરેશાની;

ઉપર માફક.

મુલાકા –તહો –તીઇન

મ મમ –મમ –રીમમ

હીંઈહયે–કયામે રીતક સીર

પપ ની – ધ ધ પમમ પ

તુમતોલ ગેગે રોંસે મીલને

રી મમ મમ રીમ પધની

એસેહુ વેએ પીરક

ધધધ પમ ગગરી

ધીના મીલતેસુ બોઓઓર શામક
સાસા રીરીરીમુ ગરેસાસા રીરીમુ
ધીઈના મીલતેસુ બોઓઓર શામ.
ગરીસા રીરીરીમુ ગરી સા રી.
ન નીકલા ઉપર માફક.

ગાયન ૩૫ મું—સીંધિ ભૈરવી—ગજલ.

હમ તો આશક હુયે તેરીનાજ ઉઠાને વાલે;
તુમસે કમ દેખે હુયે મેહેબુબ સતાને વાલે;—હમ.
બંધ કર દેદે મોહોબતમે ખબર મેરીનલ';
દામમેં ઉસક ફસે દામ છુડાને વાલે;—હમ.
કલ શબે વસ્લમેં કયા જલ્દ કટીથી ગીરીઆં;
આજ કયા મરગયે ઘડીઆલ બજાને વાલે;—હમ.
કલ જો રસ્તેમેં મુલાકાત અગર હોનો કહે;
કાંહાં જાતે હો તરેહદાર જલાને વાલે;—હમ.
ગુજરી મુદતકે મેરે સાથ લીપટને ન આયે;
કયા હુવે યારો ગલે હમકુ લગાને વાલે;—હમ.
યુંતો ઓકાત ગુજરતી હુયે મ દારીમેં;
ન મીલે ચેન મજેદાર દીખાને વાલે;—હમ.
અબકે મીલનાં હો 'નજીર' ઇયારસે કહેના જાકે;
કયા ભલા હમન રહે યારો બુલાને વાલે;—હમ.

હમતોઆ શક હુયે તેરી નાજ ઉઠા નેવાઆલે

ખ ખ ખ ખ

ગુરીરી ગુ રીસાસા રીસાનુીસા નુીધનુીસા

તુમસે કમ દેખેહુયેમેહે બુબસતા નેવાલે

ખ

નુીસાસા ગુગુરીરીરી સાસારીમુ ગુરીસા

હમતોઆ શક હુયે તેરી નાજ ઉઠા નેવાઆલે

ખ ખ ખ ખ ખ

નુીગુરી ગુ રીસાસા રીસાનુીસા નુીધનુીસા

બંધકર કેદેમોહો બતમે ખબર મેરીનલી

ખ

નુીસાસા ગગરીરી સાસારીમુ ગગરીસા

દામમેં જોએક ફસે દામ છુડા નેવાઆલે.

ખ ખ ખ ખ

ગુરીરી ગુ રીસાસા રીસાનુીસા નુીધનુીસા

ગાયન ૬૬ મું. ગજલ.

કાસીદા લાદે ખબર યારકે આ જાનેકી;
જાન જાતીહે ચલી હીજરમેં દીવાનેકી;—કાસીદા.
આપ આતે ન કભી ખત ન કતાબે ભેજે;

સેંકડો રાહ દીખાઈ મુજે તર સાનેકી;–કાસીદા.
ચશમ ગીરીયાં હુયે સદા સીનાભી બુરીયા હુયે મુદામ;
આરજુ જીમેં હુયે બસ જીસે ગુજર જાનેકી;–કાસીદા.
તું મોલે ગેરોસે મે આંખોસે અપને દેખું;
હેફ સદ હેફ કે બસ જાયે હુય મરજાનેકી,–કાસીદા.
અએ શબા બેહેરે ખુદા કુછ મુજે તદબીર બતા;
ઉસે લાકે મીલા યા મુજે લે જાનેકી–કાસીદા.
ગીરીઆએ જારીપે મેરે રેહેમ નહીં આનેકી;
જબ તલક ચશમ મેરી ખૂનહુયે બરસાનેકી;–કાસીદા.

કાસીદાઆ લાદે ખબર યા ર કેઆ જાને કી
ખ ખ
મ પ મુ ગ રીગરીસાસા નીનીસારી ગ રીસા
જા ન જા તીહે ચલી હીજરમેંદી વાનેકીઈ ધ
સા સા સા રીમુ મ પ રી રી મુ પ ધ પમુગ રી
કાસીદાઆ લાદેખબર બાકીની લીટીઓ
ઉપર માફક. ઉપર માફક.

ગાયન ૩૭ મું. બનજારા.

હુઆ સુબો નીકલ ગયા તારા, મુજે છોડ ચલા બનજારા;
મેં ભૂલી ભટકુ બનમેં, પીયુ પીયુ પુકારૂં મનમેં રે;
દીખતા ન કહીં પીયુ પ્યારા, મુજે છોડ ચલા બનજારા

અયે રાહકે મુસાફર ભૈયા. તુને બનજારેકુ દેખારે;
દીખલાદે કહીં દીલઆરા, મુજે છોડ ચલા બનજારા.
અબ મજા નહીં જીનેમેં, હમ અટક રહા સોંને મેં રે;
હુવે તેગે જુદાઇ મારા, મુજે છોડ ચલા બનજારા.

હુઈ સુનોની કલ ગયા તાઆ રાઆમુજે
ખ
સાસા ધસાસા સા સારી પ મ ગ મ ગરી

છોડ ચ લાઆબન જારા
સા સારી ગ પ મગ રીસા

બન જાઆ રાઆમુજે છોડ ચ લાઆબન જારા
મમ મ પ ગમ ગરી સાસારી ગ પ મગ રીસા

મેં ભૂલી ભટકું ઉં બનમેં–પીયુ
મ મમ મગરીગ મમપ – પપ

પીયુપુ કારૂં ઉં મનમેંએં રેએ
ધધધ પમગ રીગગમ ગરી

દીખ તાનક હીંપીયુ પ્યાઆ રાઆમુજે
ખ
સાસા ધસાસા સાસારી પ મ ગ મ ગરી

છો ડ ચ લાઆબન જારા.
સાસારી ગ પ મુગ રીસા

ગાયન ૩૮ મું ગજલ.

નામ જાનેકા ન લો યાર મેં મરજાઉંગી,
યાર મેં મરજાઉંગી દીલદાર મેં મરજાઉંગી;–નામ.
તેરી મેરી દોસ્તી આલમ સારી જાનતી હયે,
ગર મુજે કોઇ પુછેગા મેં ના મુકર હો જાઉંગી;–ના.
પડી જાનેકી ખબર," હુઇ મેરે દીલમે ફીકર,
બાહુંગી શીરો શક્કર પારોં કો મનાઉંગી;–નામ.
તેરા ગલીકે સનમ લોક મુજે ડરાતે હયે,
એસી મેં ભી નથી ઈસ લોકોસે ડરજાઉંગી,–નામ.
ખુલે બાલોંસે સનમ, દર મેરે આયા નકરો,
ગર તુજે કુછ હોવેગા, મેં સર પટક મરજાઉંગી;–ના.
તનકા મેં સીસા કરૂં, ઉસમેં ભરૂં ગુલાબી રંગ,
ચસમકા પ્યાલા કરૂં ઓર, ભરભરકે પીલાઉંગી;–ના

નામજા નેકાન લો યારમેં મર જાઉંગી

ગુરી ગુ સાસારીમુ ગુરીસા નુા સારીમુ

યારમેંમર જાઉંગીદોલ દારમેંમર જાઉંગી

ખ

ધુધુપપપ ધુપમુમુમુ પમુગુની સારીમુ

તેરીમેરી દોસતી આલમસારી જાનતીહયે

ગુગુમુમુ ધુ પ મુ મુ પની ધુ પ મુ

ગરમુજે કોઇ પૂછેગા મેં નામુ કરદો જાઉંગા

ખ

મુ ધુપ પ ધુપમુમ પ મુ ગુની સારીમુ

ગાયન ૩૯ મું–લાવણી.

મન મોહન બજાવે બાંસલી ગોવાલન ઘેરી;
મોરી બૈયાં પકડ નંદલાલ કરત બલજોરી.

ચોક ૧ લો.

છોડો છોડો કીસન ગીરધારી, મએંતો દુખીઆરી;
મેરે સરપર મટકી ભારી, મએં તુમસેં હારી;
દહીં દુધકી મટકી લેકર, ચલીથી મથુરાકું;
રસતેમે મીલા દીલ કીસન, બીલગતા હમકું;
છતીઅન પર ડાલા હાથ, ફાડ ચોલીકું;
મધુ બનમે ગોવાલન લુટી ખબર નહીં કીનકું;

ઝુલ.

તું મરરે મગેં જાતીથી એકલી,
તું મરરે યાંહાં નહીં કોઈ મેરા વાલી,
તું મરરે દૂર સરક દેઉંગી ગાલી,
મે આન ફસી તુજહાથ હુઈ લાચારી;—મોરી બૈ.

ચોક ૨ જો.

દુસરી મરાઠણ સાંગતી, આઇકાહો કાના,
સોડ જાઉનદે મજલા ઘરી, હય બાળક તાના;
માજા મંદીર પડલા સુના, પાલ વોલ જુલા,
અમી ગરીબ જાત ગવળીચી, સોડ માઝી બાયા;

ઝુલ.

તું મરરે તુલા દેઇન ગળ્યાચી માળા,
તું મરરે તનસે જોબન ઉઠવીલા,
તું મરરે માઝા જોબન કા ઉડવીલા,
માલા રગડુન ઘરલે થાના,
આલી તમાલા ગહેરી;—મોરી.

ચોક ૩ જો.

તીસરી પરદેસન બોલી, હમે મત છીનો,
હમ હિંદુ ધરમકી જાત, બીટલ મત દીજો;
કાં માંગત હોરે કાના, દૂરસે લીજો,
મેરે સરપર મટકી ભારી ખડા વાંહાં રેજો;

ઝુલ.

તું મરરે કાહા કૌવત મુજકુ કાના,
તું મરરે ઐસાબી જુલમ નહીં કરનાં,
તું મરરે મેરા હાથ પકડ ક્યું તાના,
મેરા ભઇયા આવેગા ધરકુ કરેગા કીલકારી;—મો.

ચોક ૪ થો.

ચોથી ખોજણ હીં ચએતો, વીંઝણુ દે મુકે,
આઉં જાત સબર ખોજેકી ન થૂકાં તોકે;
મુંજો ધણી આય પરદેશ, થીયા વર બારો,
છંડાણો ભ્યેજો સત નાંયકીં સારો;

ઝુલ.

તું મરરે નાંય સત છંડાણો સારો,
તું મરરે કર હીડાંથી તોજો કારો;
તું મરરે હેર અચંધો સગો મુવારો,
દાઢી જલેને કંઢધો બાર, તથીને ખુવારી;—મો.

ચોક ૫ મો.

પાંચમી ગુજરાતણ બોલી મુને દે જાવા,
શું એકલી જોઇને આવ્યો છે ફુસલાવા;
મુજ છાતી પર જોબન છે લીંબુ જેવા,
છોડ જવાદે નહીંતો થશેજ કાવા દાવા;

ઝુલ.

તું મરરે કહે અલાબક્ષ મુજવાલી,
તુ મરરે ઈસાજી કહે ખીયાલી,
તું મરરે મન મોહન વગાડે તાલી,
મુખ કાસમભાઈ કહે છે, બનાવી જોડી;-મો.

મન મોહનબ જાવેએ બાં -આંઆં સલીગો
ખ
સા ધુ સા સા સારીગ મુ - પ મુ ગ ગ સા
વાઆલન ઘેએરીગો વાઆલન ઘેએરી,
સારીગમુ ગરીરીસા સારીગમુ ગરીરી
મોરી બૈયાં પ કડનં દ લાલક રતબલ જોરી.
ખ ખ ખ ખ
ગરી સાનાનાં નોનીસારી ગગમુ ગરીસા સાસા.

ચોકની બાકીની લીટીઓ એજ માફક વગાડવી.

તું મરરે -મએં જાતીઈ થીએએ કુલી.
સા રીગમુ -પ મુ ગ ગરી ગ મુ ગ રીસા.
તું મરરે યાંહાં નહીં કોઇ મેરાઆ વાલી. } ઉપર
તું મરરે દૂરસ રકદેએ ઉંગોઈ ગાલી. } માફક

મે આનફ સીતુજ હાઆઆ થ

ખ
આ ધ સાસા સારીગ મુપમુ ગ

હુ ઇઇલાઆ ચાઆરી હુ ઇઈલાઆ ચાઆરી
સા સારીગમુ ગરીરીસા સારીગમુ ગરીરી

મોરી બૈયાં પકડ નંદલાલ.—ઉપર માફક.

ગાયન ૪૦ મુ—કેરબો.

જોગી મોરો રામા કાંહાં ગયો રે,
કાંહાં ગયો કાંહાં ગયો કાંહાં ગયો રે;–જોગી
ના જાનુ આર ગયો ના જાનુ પાર ગયો,
ના જાનું જમુનામે ડુબ ગયો રે;–જોગી.

એએ જોગીમોરો રામાઆ કાંહાંગયો રે એએ

ખ ખ ખ
મુરા સાનાનીની સારીમુ ગુરીગુરી સાગુરી

જોગીમોરો રામાઆ કાંહાંગયો રે;

ખ ખ ખ
સાનીનીના સારીમુ ગુરીગુરી સા

કાંહાંગયો કાંહાંગયો કાંહાંગયો રેએએ જોગીમોરો.

ખ
પ પધ નીધપ મગગગ મુપમુ ગુરીસાની

નાજાનું આરગયો નાઆજાનુ પારગયો,

ખ ખ ખ ખ ખખખ ખ

પ નીની સા સાસા નીરીસાસા નીધપપ,

નાજાનુ જમુનામે ડુબગયો રે.—એ એ જોગી.

મુમુમુ રીમુપમુ ગુરીગુરી સા.—ઉપર મુ.

નાજાનુ આરગયો નાજાનું પારગયો,

સાગમુ પ પપ ગમુમુ ગુરીસાસા,

નાજાનુ આરગયો નાજાનુ પારગયો

સાગમુ નીધપપ ગમુમુ ગુરીસાસા

નાજાનું જમુનામેં ડુબગયો રે;—એ એ જોગી મો

પપધ નીનીધપ મુગગગ મુ—પ મુથી શરૂ કરવું.

ગાયન ૪૧ મુ—પીલુ.

કયુ રે ખડા હિન્દુસ્તાની,

તોરી નજર દીવાની;-કયુ.

આરબી ગંગા પારબી જમુના,

બીચ ખડા મુલતાની;—તોરી.

ક્યું રે ખ ડા હીં દ્રુમ તાઆની

ખ ખ ખ ખ
પ નીની સાસા ની સાગુરી

—તોઆરી નજર દી વાઆનીઇ

ખ ખ ખ ખ ખ
—સારીસા નીનીસારી સાનીપમ

ક્યુરે ખડા—ઉપર માફક.

આરઆી ગગા પારઆી જમુના

સાગમુ પરે ગમુમુ ગુરીસા

આરઆી ગંઅંગા

સાગમુ ગુધપ

આરઆી જમુના, બીચખ

ગમુમુ ગુરીસા, ગુગુરી

ડામુલ તાઆની;—તોરી

ખ
ગુરીની સારીગુ;—ઉ. મા.

ગાયન ૪૨ મું—પદ.

નાથ કૈસે ગજકો બંધ છુડાયો,

મોકું એહી અચરજ તેરો આયો;—નાથ.

ગજ ઓર ગ્રાહ લડે જલ ભીતર,
લડત લડત ગજ હાર્યો,
તીલભર સુંઢ રહી જલ ઉપર,
તબ હરી નામ પુકાર્યો;—નાથ.
છાંડ પાવડી પ્યાદા દોડે,
ગરૂડકુ વેગે બોલાયો;
જલ ડુબતે ગજરાજ ઓધાર્યો
વૈંકુઠ ધામ પોંહોચાયો.—નાથ.
જલત અગનમે પ્રહલાદ ઓધાર્યો
અંગ તાપ નહીં આયો,
થંભ ફાડ હરણા કસ માર્યો
નરસંગ રૂપ ધરાયો—નાથ.
ભીલડીકે બોર સુદામાકે તાંદુલ
રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો,
દુરજોધનકા મેવા ત્યાગે,
શાક વિદુરઘર પાયો—નાથ,
કૈરવ પાંડવ યુદ્ધ ભયો હયે,
કૈરવકો માર હઠાયો,
ભરી સભામે લજ્જા રાખી,
દ્રોપતીકા ચીર પુરાયો—નાથ.
ધન અજોધ્યા ધન જનકપુર,

ધન જનની જીત જાયો,
ધન ધન ભાગ્ય રાજ જનકકો,
દશરથ રામજી પાયો—નાથ.
સાથ સખી મીલ મંગલ ગાવે,
રેસમ ગાંઠ ગુંથાયો,
છુટત નાહીં સીતાજીકા કંકણ.
કોસ બીધ ધનુશ ઊઠાયો—નાથ.
ધનુશ તોડી સીતાજીકા પરણે,
અજોધ્યાકા રાયે,
તુલશીદાસ આશા રઘુવરકી,
ચરણ કમલ લપટાએ—નાથ.

—:o:—

નાઆાથ કે સે ગજકો બંઅં ધ છુ ડા યો —
સાસા સા રીગ મુપ મુ ગ રી સા રી નીસા —
મો કું એ હીઅ ચ ર જ તેરે આ યો
નીસા રી રી રી રી રીગ મુ પ મુ ગ
નાઆાથ કે પે ગજકો બંઅં ધ છુ ડા યો
ગ ગ ગ રીગ મુપ મુ ગ રી સા રી નીસા

ગ જ ઓ ર   આ હ લ   ઉઓ જ લ   બી ળ ર
ખ ખ ખ ખ   ખ   ખ
નીનીનીની   સારીરી ગરીસાની   સારીગ

લડતલ   ડતગજ   હાર્યો –
ખ
મુપમુ   ગરીસારી   નીસા –

તીલભર   સુંદર   હીજલ   ઊઊપર
રીરીમુમુ   પપપ   પપમુ   પધનીની

તલભર   સુઊંઠરે   હીજબ   ઊઊપર
ધધપમુ   નીધપપ   પપમુ   પધનીની

તબહરી   નાઆચપુ   કાર્યો
ધધપગ   મુધપમુ   મગ

નાઆથ કસે } ગજકા બંઆંધણુ કાગે
મ ગગરીગ } ઉપર માફક.

ગાયન ૪૩ મું–ગજલ ઝીંઝોટી.

ગઇ ચકબચક જો હવા પલટ,
નહીં દીલકા મેરે કરાર હયે;
કરૂં ગમ સીતમકા મેં કયા બયાં,
મેરા ગમસે સીના ફીગાર હયે.–૧

યારો ખુબ હીન્દ તબાહ હુઇ,
કહું કયા કયા ઉનપે જફા હુઇ,
જીસે દેખા હાકમે વખ્તને,
કાંહાં વો બી કાબીલેદાર હયે.—૨
એ સીતમ કીસીનેબી હયે સુના,
કે દી ફાંસી લાખોંકું બે ગુનાહ.
વલે કલમે ગોયાંકી તર્ફસે,
અબી દીલપે ઉનકે ગુબાર હયે.—૩
ન દબાયા જેરે ચમન ઉન્હે,
ન દીયા ઘોરે કફન ઉન્હે,
યારો કોસને દીયા દફન ઉન્હે,
બે ઠીકાને ઉનકા મઝાર હયે.—૪
જો સલુક કરતેથે ઓરસે,
અબ હયે વો દેખો કીસ તૌરસે,
હયે વો તંગ ચર્ખ કે જોરસે,
રહા તનપે ઉનકે ન તાર હયે.—૫
એ જમાના વો હયે બુરા ફલક,
ચલો અચ્છે સબસે અલગ અલગ,
ન રફીક યહાં કીસકા કોઇ,
ન કીસીકા યહાં કોઇ યાર હયે.—૬
સુનો રોજ કુલોંમે જો લુટે,

કેયુ ન ખાર ગમસે વો જબ રૂલે,
મીલી તૌક કયેદમે જબ ઉન્હે,
કહાં બદલે ગુલકે એ હાર હયે.–૭
એ વબાલે તનપે હયે સર મેરા,
નહીં જાન જાનેકા ડર જરા,
બચે ગમસે નીકલે હયે દમ મેરા,
મુજે અપની જીંદગી બહુ.ર હયે.–૮
યહાં હાએ તંગ જો સબકા હયે,
એ કર્શમા કુદરતે રબકા હયે,
યહાં બહારે તો ખીજા હુઇ,
વહા ખીજામે દેખેતા બહાર હયે.–૯
વલે શેહેરે દીલ્લી એ થા ચમન,
વલે સબ તહરોંકા વાંહાં થા અમન,
વો ખીતાબ ઇસકા જો મીટ ગયા,
ફકત અબતો ઊજલા દઇયાર હયે.–૧૦
ન તો દુશમની હયે ગયેરમે,
ન યહાં અપના કોઇ દહેર મે,
ચલા તીર અજલકા શહેરમે,
કીયા લાખોંકા જો શીકાર હયે.–૧૧
એહ પેડ બોએથે ફુલકે,
હયે ઉન્હે અબ જો ફુલ લગે,

જયેસે જયસે હમને ગુનાહ કાયે,
એહ ઉન્હી ગુનાહઓકાં બહાર હયે.—૧૨
પડે આકે જનોપે અયેસાં બન,
કે નશે હુવે સબોંકે હેરન,
જીસે દેખતા હું પડા હુવા,
એહ ગલેમે અશકોકા હાર હયે.—૧૩
જીસે ગમ દીયા હયે બરમલા,
એહ ખુશીકી દીલકા વહી ખુદા,
ઈસે હર બશર હયે જાનતા,
કે ખીજાકે બાદ બહાર હયે.— ૧૪
હયે ગમ જરૂર તુજે હશૂકા,
જો ખુદા રખે તુજે બરમલા,
તુજે હયે વસીલા રસુલકા,
વોહ તુમારા હામેએ કાર હયે.—૧૫

ગમ યક બ યક જોહ વા પલટ નહીં
ખ અખ
સાસા રીસાની પધ સાસારા પગ
દીલ કોમે ? ક રાર હયે
મૂ રીસારીમુ ગરા સા

ક રે ગમ સી તમ કામે કયા બયામેરા

સાસા ગુ ગુ ગુ ગુગુ રી સારીપ મુ

ગમ સે સીનાફી ગા ર હયે

ગ રીસા રીમુ ગ રી સા

ગઈ ચંકબગકજોહ વાપસટ—ઉપર માફક

યા રે મુ બ હીંદત બાર કુઈકહું

સાસા રીરી મુમુમુ પ પપપપ

કયાકયા ભીન પેજ ફાહુઈ

ધ ધ ધ ધધ પમુપ

જેસે દેખાહાકમે વખ્ત ને કહાં

ધ પ ધ પ મુગગ રી સા રીપમુ

વાબીકાબીસે દાર હયે

ગ રીસારીમુ ગરી સા

ગાયન ૪૪ મું—ઠુમરી—કાફી.

સૈયાં તોરે પૈયાં લાગું બૈયાં ના મરોર;—સૈયાં.

અપની કહત ન સુનત કછુ મોરા દેખો,

બાલાજોરી કર મોરી બાં ઝકઝોર;—તોરેપૈયાં.

મેં બ્રીજનારી દેખો સારી મોરી કારી મેંતો,
ચીતવત હું ચહું ઓરસે મોરીઆલી,
નસાર પિયારો કછુ બસના ચલત ઓર,
બીનતી કરત હરદમકરજોડ;—તોરે પૈયાં.

સૈયાંઆ:તોરે પૈયાંલાગુ બૈયાં નમ રોર
પ પ મુ પ ધ નીધપમ ગુરાસારી પપ
સૈયાઆંતારે—એટલું, ઉપર માફક વગાડવું.
આપનીક હત ન સુ ન તન્ક છ મોરી દે ખો
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
મુમુમુ પપનીની સાસાસાસા સાસાસા સા
બાલાજીરી ક ર મો રી બાં ઝ ક ઓરતારે
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
ગાનીસાના સાસા રીરી સા નીધ પમુપધ
પૈયાં લાગું બૈયાં નમ રોર—ઉપર માફક.
મેબ્રીજ નારી દેખો સારીમોરી કા રી ચે તો
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
મુમુમુ પપનીની સાસાસાસા સાસાસાસા
ચીતવત હું ચહુ આરસે મોરીઆલી
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સાનીસાની સારીરી સાનીની ધધપપ

નસારપી યાસેકછુ બસનાય લતઆર
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
મુમુમુમુ પપનીનો સાસાસાસા સાસાસાસા

બાનતીક રતહર દમકર જોડતારે
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સાનીસાનો સાસારીરી સાસાનીધ પમુપધ

પૈયાં લાગું બૈયાં નમ રોર—ઊપર માફક.

ગાયન ૪૫ મું—જીલ્લા ઠુમરી.

કંથબીન રહો એકલી મોરી જાન
પીયાબીના રહી એકલી મોરી જાન
છાંડ ચલે બે ઈમાન—કંથબીના.

દોહરા.

ગોરે મુખપર તીલ ઘનેરા, નારંગી ને નાર,
ઓરા તોરે રૂપપે બેરાગી હો નાર—કંથબીન.
નદી કીનારે ધુવા ઉઠે, મયે જાનુ પીયા હોય,
જીનકે કારણ ભેખ લીયો, વોહી ન જલતા હોય—કંથ.
સજન ભેલા બયેઠક, ચારો નયન મીલાય,
સંપત તો કછુ મોલે, પણ સમા મીલેનઆય—કંથ.
પ્રીતમ પતીઆ જો લીખુ, જો કછુ અંતર હોય,
હમ તુમ જીવરા એક હયે, દેખનકે તન દોય—કંથ.

પ્રીતમ પ્રીત લાગાયકે, દુર દેશ મત જાઓ,
રહો હમારે નગરમે, હમ લાયે તુમ ખાઓ-કંથ.
જો મે અયેસા જાનતી, પ્રીત કરે દુખ હોય,
નગર ઠંડેરા ફરતી, પ્રીત ન કીજો કોય-કંથ.
પ્રીત પ્રીત સબ કો કહે, કઠન પ્રીતકી રીત,
જો જાને ઈસ પ્રીતકો, સો ગયે જગતમે જીત-કંથ.
કાગદ લીખું તો કર ડગે, બીચમે લીખું સલામ,
જાદીનસે તુમ બીછડે, તબસે નીંદ હરામ-કંથ.
પ્યાસા ચાહત નીરકું, થકા ચાહત છાંય,
હમ ચાહત તુમ મીલનકું, કર કર લંબી બાંહ્ય,
—કુંથબીન (વગેરે વગેરે).

કંઅંથબીન રહીઅ કેલીમોરી જાન
ખખખખ ખ
સા નીધ પપ ધસાસા રીરીગગ રીરી
પીયાઆબીન રહીઅ કે લીમોરી જાન

ખખખખ ખ
સા નીધ પપ ધસાસા રીરીગગ રી
છાંડચ લેગેઇ માઆ ન કં અંથબીન
ખખખખ
ગગગ ગરીગ સારીરીસા નીધપપ
રહીઅ કેલીમોરી જાન—ઉપર માફક.

ગોરે મુખ પર તીલ ધ નેરા નારંઅં ગીને નાર
ગુગુ ગુગુ ગુ રીરીરી ગુમ ગુગુરી સાગુ રી
ગોરી તોરે રૂપ પેએ બેરાઆ ગીહો નાર
ગુગુ ગુગુ રીરી ગુમ ગુગુરી સાગુ રીરી

ગાયન ૪૬ મું—માહાડ.

મારૂં જોબન બીત્યો જાય બાદીલા બેગે આયો રે
સાજનકુ પતીયા લીખુ બીચ બીચ લીખું સલામ,
જા દીનસે બીછડે ભયે નેના નીંદ હરામ—મારૂ.
સજન તુગ મત જાનીઓ, દુરદેશકા બાસ,
કાયા હમરે બસ નહીં, પ્રાણ તુમારે પાસ—મારૂ.
સજન ચીંગારી પ્યારકી, રહી કલેજ લાગ,
જયેસી ધુની અતીતકી, જબ ખોલું તબ આગ—મારૂ.
સજન તોરે દેશમે નહીં કાગજ કે દામ,
લીખનેવાલા નામીલે કે ભુલે હમારા નામ—મારૂ.
(વગેરે વગેરે).

મારૂ જોબન બીત્યોઓ જાય બા દીલા
ઢી
સાસા રીગમ ઝ પ ધ સા ની ધમ

બેગે આઆયો રે
પગ સાગરી સા
ના દીલા બેગે આઆયો રે
ટી ટી ટી ટી
સા સાસા રીની પનીધ પ
મારૂં જોબન બીત્યોઓ જાય બા દીલા
નીધ પધધ પ મગ રી ની ધંમ
બેગે આઆયો રે
પગ સાગરી સા
સાજન કુપતી યાલી ખુ રે
ટી ટી
સાસાની ધમમ પપ ધની
બીચ બીચ લીખુસ લામ
ટી ટી
પ પ ધરીની સા
જાદીન સેબીછ ડે ભયે એ
ટી ટી
સાસાની ધમમ પ પ ધ ની

ને ના નીં ૬ હ રામ
ટી
સા ની પ નીધ પ

તાજે કલમ—બહારના ગાયનનું લંબાણ થવાથી હમોને બહારથી ખાસ ફરમાશો આવવાથી હવે પછીથી જુના તથા નવા રમૂજી મન પસંન નાટકોના ગાયનોનો સમાવેશ કર્યોછે. કારણકે નવા નાટકો નીકલેથી જુનાને તદન વીસારી દેછે, તેમ ન થવું જોઇયે, તેમની મેહેનત પણ સફળ થવી જોઇએ,

(સંગીત બકાવલી)

ગાયન ૪૭ કલ્યાણ ગરબી.

કુદરત રહમતકા
હય યા રબ તું ઇસરાર—કુદરત
હાજિર નાજિર તું, હયે કાદિર માહિરતું
ગાલિબ ગુફરાનો ગફફાર,
રાજિક રહમા રહમતદાર—કુદરત
સાંઈ સુબહાં સરજન હાર
તાલીબ નૌબાકા સત્તાર—કુદરત

ખાલીક યજદાનો કહુહાર
વાજિબ જીશાનોજબ્બાર—કુદરત

કુ દ રત ર હ મ ત કા
ખ ખ ખખ ખ ખ ખ ખ
નીનીનીની ધ પ ધ ની સા
હયે યાઆ રબ તું ઉ ઇસ રાર
સારી ગરી મુગ રીસા ગરી સા
કુદરત રહમત કા—ઉપર માફક.
હાજીર નાજીર તું હયે કા દીર માહીર તુ
સાસાસા ગગગ મુ મુગ રી પપ મુમુમુ ગ
ગાલીબ ગુફરા નો ગફ ફાર
રીપપ મુમુપ મુ મુ ગ
રાજીક રહમા રહ મત દાર
રીરીરી રી મુ ગ રી સા
કુદરત રહમત કા—ઉપર માફક.
સાંઈ સુબહા સરજન હાર
ડીટી
પપ નીધની સાસાનીધ પ

તાલીબ તોઓબા કાસ તાર

ગ ગરી ગ મ પ ગરી સા

કુદરત રહેમત કા—ઉપર મારૂક.

(સંગીત બકાવલી.)

ગાયન ૪૮ કાલીંગડા ગત

ક્યુંજી આશક જો મરજાતે તુમપર
જીદેને કૌન આતે—ક્યું
કીસ્કે તુમ દિલબર કહલાતે
કિસપર તુમ ઈત્ના ઇતરાતે— ક્યુંજી.
કિસ્કા અપના શયદા કરતે
આશક કયસે પયદા કરતે
કિસપર નાજો નખરા કરતે
કિસ્સે ઉલ્ટા શિકવા કરતે
નાજ કિસે દીખલાને જાતે
ઓર કિસે તરસાને જાતે
પ્યાર કહાં પાતે, ક્યુજી યાર કહાં પાતે,
ક્યુંજી આશક જો મરજાતે
આશક સેહી મઅશુકોને
દુનીયમેં હુય ચાહત પાઇ

બુલબુલ સેહી ફુલોને હય
ગુલ બારોંમે રંગત પાઇ
મહ ફીલમે ફાનૂ સોંને ભી
પરવાનોસે જીનત પાઇ
જી દેડાલા ભોરેને જબ
કલિયોંમે હય લજજતપાઇ
હમસે જબ તુમકો હય જીનત,
તુમકો હય હમસે ક્યું ગયરત
રખ્ખો જો આશકસે નફરત
જોબનભી ઉસ્કા હો ગારત
પ્યારસે બેજારહો, વાહજી દીલદાર વાહ
યારસે ઇન્કારહો, વાહજી દીલદાર વાહ
દો દિનકા હય બાલા જોબન
કબ હય રહનેવાલા જોબન
પાનીકા હય છાલા જોબન
કયા દેરી હયે જાતે--ક્યુંજી આસક

❋❋❋

ક્યુંજી આ શક જો મર જાતે તુમ પર
મૂ ગ મૂ ધુ ધૂ ધુ ધૂ ધૂ પ

જી દે ને કૌન આ તે

મ પ ધ પ મ ગ

કીસકે તુમ દીલ બર કહે લાતે

ગ ગ રી ગ મ ગ રીસા

કીસ પર તુમ ઈત ના ઈત રાતે

ગ ગ રી ગ મ ગ રીસા

કયું જી કીસ્કા અપના શવેદા કર તે

મ ગ ધ ધ ધ ધ પ મ પ પ

આ શક કયેસે પયેદા કર તે

ધ ધ ધ ધ પ મ પ પ

કીસ પર નાજો નખરા કર તે

ધ ધ ધ ધ પ મ પ પ

કીસ્સે ઊલટા શીક વા કર તે

ધ ધ ધ ધ પ મ પ પ

નાજ કીસે દીખ લાને એ જાતે

ઠી ઠી ઠી ઠી ઠી ઠી ઠી

સાસા સાસા સારી નીસા ની ધપ

ઓ ર, કીસે તર સાને એ જાતે

ઠી ઠી ઠીઠી ઠી ઠી ઠી

સાસા સાસા સારી નીસા ના ધુ પ

પ્યાર કહાં પાતે ક્યું જીયાર કહાં પાતે

ઠી ઠી ઠી ઠી ઠી

સા ની નીનીનીસા સા સા નીનીનીની ની સા

ક્યું જી આશક જો મરજાતે—ઉપર માફક,

આ શક સેહી મા સુ હાને

ઠી ઠી ઠીઠી ઠી ઠી ઠીઠી

સા સા સાસા સા સાસાસા

દુ નીયા મે હયે ચાહત પાઇ

ની ની ની ની નીનીનીની

ભુલ ભુલ સેહી ફુલો ને હયે

ધુ ધુ ધુધુ ધુધુધુ ધુ

ગુલ જારો મેં રં ગત પાઇ

પ પ પ પ પ પ પપ

મહે ફીલ મે ફા નુ સો ને ભી

મુ મુ મુમુમુ મુ મુ મુ

પર વા નો સે જી નત પાઇ
ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ
જી દે ડારા ભવ રોને જખ
રી રી રીરી રીરીરી રી
કલી ઓ મે હુયે લેહ જત પા ઈ
સા સા સા સા સા સા સા સા
હમસે જખ તુમ કો હ યે જી નત
ટી ટી ટી ટી ટી
સા સા સા રી ની સા ની ધુ પ
તુમ કો હયે હમ સે ક્યું ક યું ગયે રત
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સા સા સા રી ની સા સા ની ધુ પ
રખખે જો આ શકસે એ નફ રત
ટી ટી ટી ટી ટી
સાસા સા રી નીસા ની ધુ પ
જો બન બી ઊસ કાહોઓ ગા રત
ટી ટી ટી ટી ટી
સા સા સા રી નીસાની ધુ પ

પ્યાર સે બે જારહો વાહ જી દીલ દાર વાહ

ટી ટી ટી ટી ટીટી ટી ટી ટી ટી ટી

ગુ ગુ મુ ગુ રીસારી સાસાસાસા નીધુ ની

યારસે ઈન કાર હો વાહુજી દીલ દારવાહ

ટીટીટી ટી ટીટીટી ટીટી ટી ટી

ગુગુગુ ગુ રીસારી સાસાસા સા નીધુની

દો દીન કા હુયે બાલા જોબન

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ

કબ હુયે રહેને વાલા જો બન

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

રી રી રી રી રીરી રી રી

પા ની કા હુયે છા લા જો બન

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

સા સા સા સા સા સા સા સા

કયા દેરી હુયે જાતે

ની નીધુ ધુ પ પ

દેખો કયા દેરી હુયે જાતે ભલા

મુ ગ મુ ધુધુ ધુ ધુધુ પ ધુ

ક્યા દે રી હુયે જાતે
મુ પ ધુ પ મુગ
કયુંજી આશક–ઉપર માફક.

(સંગીન બકાવલી.)

ગાયન ૪૯ અંગ્રેજી ગત, બ્રીકાએક પોલકા.

આહુ આહુ ઘોડા મેરા ચલતા
કયસા જમ જમ થમ થમકે,
ધીમી તુરકી સરપટ હુલકી
ચમચમ બિજલીસા ચમકે
હાકું ઘોડા જડકે દોડા—હો હો—હો
જીન ઉતારૂં તો ચુમકારૂ—હો હો—હો
નહી કોઈ મુજસા ઘોડેવાલા
જુઠા હું તો મુહ કાલા
ટીકટિક કરકે ઘોડેવાલા
લે અપના ખુરપી જાલા
ચલો ચલો તુમ, હટો હટો તુમ, બચો બચો તુમ,
(પછી "આહુ આહુ" ઘોડા વગાડવું તે "જીન ઉતારૂં" સુધી વગાડવું).

કોરસ

છોડ બાગડોરકો ભાગે હુમ સન સન
હીન હીનાકે જપઠહો ઘોડા દોડે ફન ફન
થામકે લગામ કસી ખડાહું ખનકન
જોરસે કમરમે બાંધ પચરહન

આહ આહ ઘોડા મે રા ચલતા
પ મ પ ગ મુ મુ રી રી ગ ગ
કયે સા જમ જમ થમ થમકે
ખ ખ
સા સા ધ ની સા મુ ગ
મીઠમીઇ તુરકી સર પટ દુલ કી
પ મ પ ગ મુ મુ રી રી ગ ગ
ચમ ચમ બિજલી સા ચમ કે
ટી ટી
સા સા ની પ ધ મ પ
હાં આ કુંઝ ઘોડા જડ કે દોડા
પ મ પ ગ મુ મુ રી રી ગ ગ
(આ નીચે જેટલા ખાલી અક્ષર છે તેટલી ડચકારી;
બોલાવવી ગાડી હાંકતા હોય તેમ)

———હો હો———હો

ખ ખ

સાસાસાસાધની સાસામુમુ ગ

જીન ઉતારૂં તો ચમ કારૂં

ટીટી ટી ટી

પ પસાસા ગ ગ ધધ

———હો હો———હો

ટી ટી

રીસાનીધ પ મુગ રી સા

નહી કોઇ મુજ સા ઘોડેવાલા

સા રી ગમુ પ પ ધ મપ પ

જુઠા હું તો મુહ કા લા

ટી ખ

સા ગ મુ ગ પ સા ની

ટોક ટીક કર કે ઘોડે વા લા

સા રીગ મુ પ પ ધ મ પ પ

લે અપના ખુર પી જાલા

ટી ટી ટી

સા સા સા ની પ ધ મ પ

ચ લો ચલો તુમ હટો હટો તુમ બચો બચો તુમ
પ્ મ પ ધ પ્ પ્ મ પ ધ પ્ પ્ મ પ ધ પ્

પછી॥ આહ આહ॥ થી તે "જીન ઊતારૂં"
સુધી વગાડવું.

છોડ બાગ ડોરકો ભાગે હમ ભી સન સન

ટી ટી ટી
સા્રી મ્પ ધ્ ની્ સા્રી સા્ મ પ્ ∙ રી્

હોન હીના કે જબ વ્હો . ઘોડા દો ડે ફન ફન

ટી ટી ટી ટી
રી્ પ પ્ ધ ની્ સા્ રી્રી સાની ધ્ રી્

થા મ કેલ ગામ ક બીખ ડા હુ બન ઠન

ટી ટી ટી
સા્રી મ્ પ ધ્ ની સા્રી સા્ મ પ્ રી્

જો ર સે ક મર મે બાંધે પચ ર હન

ટી
રી્ રી સા્ ની ધ્ ની્ ધ્ પ રી ગ્ મ્

ગાયન ૫૦ મું. ઈંગ્રેજી ગત અગેન અગેન

પનાહ ખુદાકી પનાહ પનાહ ખુદાકી પનાહ
ન લાયે જો ઔરત ઊઠાયે ન આફત

ઊમરભર—ખુદાકી પનાહ
નિકાહ કિયા જબ નિકાહ
નિકાહ કિયા જબ નિકાહ
તબ ઔરતને પકડા દિલા રોટી કપડા
ગયા ડર—ખુદાકી પનાહ
અલીલહુઇ બીબીઆહ
અલીલહુઇ બીબી આહ
મરી સાલ ભરમેં રહા કુછ ન ઘરમેં
મિટા ઘર—ખુદાકી પનાહ
તબાહ હુવા મયે તબાહ
તબાહ હુવા મયે તબાહ
ન કૌડી કફનકા ન પયસા દફનસો
ગયા મર—ખુદાકી પનાહ
ફકીર હુવા મય ફકીર
ફકીર હુવા મય ફકીર
હકીમોકા ખર્ચા દવાઇકા પર્ચા
પડાસર—ખુદાકી પનાહ
અમીર મીલી યક ફીર ઔર
અમીર મીલી યક ફીર ઔર
દીયા જર દીખાઇ કિયા ફીર સગાઈ
લિયા જર—ખુદાકી પનાહ

અજબ ઈલાહી અજબ અજબ ઈલાહી અજબ.
વહ આઇ મેરે ઘર તો પહેલેસે બદતર
સરાસર—ખુદાકી પનાહ
તિલાક દીયા બસ તિલાક
તિલાક દીયા બશ તિલાક
ઉસે મયેને છોડા મુહ ઔારતસે મોડા
બચા સર—ખુદાકી પનાહ

પ નાહ ખુ દા કી પ નાહ
ખ ખ ખ ખ
પ સા પ સા ની ધ પ
પ ના હ ખુ દા કી પ નાહ
ખ ખ ખ
પ સા પ સા ની સા રી
ન લાયે જો ઔા રત ઉ ઠાયેનઆફ્ત
સા ગ ગ ગ ગ ગ સા મ મ મ મ ગ
ઉ મર બર ખુ દા કી પ નાહ
ખ ખ ખ
રી સા રી સા ની ધ ની સા

ગાયન ૫૧ અંગ્રેજી મત ફ્રોમ ફુ. ચુ. ફુ—ઍર.

પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બની બલીહારી
સભી જહાંમેં પૈસા સબપર કરતા તુ સરદારી
તેરે બીના નચલે કીસીકો તેરી સુરત પ્યારી
તેરી ખાતર હમને સરપર ઉડાઈ યે દુસવારી
પૈસેવાલે ખુબ સુરત બિન પૈસેવાલે મુરખ
અયે બારે ત આલા તેરી અજબ બનાંહુએ કુદરત
પૈસે વાલોકી સભી કરતે તાબેદારી

પૈ સા પૈ સા પૈસા તેરી અ જબ બની બલી હારી

ખ

સા ધ સા રી ગગ ગગ ગ ગ ગગ ગરી પ ગ

સ બી જહાં મે પૈસા સબ પર કર તા તુ સર દારી

ખ

સા સા ધસા રી ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ રી પગ

તે રે બી ના ન ચલેકીસીકો તેરીસુ રત પ્યારી

ખ

સા સા ધ સા રી ગગ ગ ગ ગ ગગગ રી પ ગ

તે રે ખા તર હમ ને સર પર ઉડાઈ હયે દુસ વારી

ખ

પપ રી રી ગ ગ સા સા રીરીરીસા ની સાસા

પૈ સેવાલે ખુબ સુ રત બીન પૈસેવાલે મુ રખ
સા પપપ પ ગ પ પ પપપપમ પ

અયે બારે તઆ લાતેરી અ જબ બની હયે કુદ રત
પ પપ પ પપપ પ પ પપ પ ગ પ

પૈ સે વાલો કીસબી કર તે તાબેદા રી
ટી ટી
સા સા પપ ધધ પ મ ગ મ ગરીં સા

ગાયન પર ગજલ ભેરવી.

લાગી હયે લગન તુઝસે છુડા કૌન શકેગા
ફેર અપને વતન મુઝકો લીઆ કૌન શકેગા લાગીહયે
તીરે પલકકા તેરે ચબા કૌન શકેગા
જુલફે કમરકા બસ્તા છુડા કૌન શકેગા—લાગીહયે
મારાહયે જાલીમને કંઇ મરતબે મુઝે
દુનીઆમે મેરી દાદ દીલા કૌન શકેગા— લાગીયે
હયે નકસ કટારીકા મેરે જામેકે ઉપર
દામનકો મેરે હાથ લગા કૌન શકેગા—લાગીહયે
મત માર તાજુલકો તું કીસીકાબી કહયા કર
ફેર જગમે તેરા નાજ ઊઠા કૌન શકેગા
લાગીહયે લગન

લા ગી હયે લગન તુજ સે છુડા કો ન સકેગે ગા

ખ
સા રી મુ પધુપ મુ ગ સાનીસા રીમુગ રીસા
ફેર અપને વ તન મુજ કોલેજાઆ કો ન શકે ગા
ધુ ધુ ધુ ધુ ધુ પ પમુમુપ ધુની ધુમ મુ
ફેર અપ ને વ તન મુજ કો લેજાઆ કોનશકે ગા
ની ની ની ની ની ધુ પ મુમુપ-ઊપર માફક
લાગી હયે લગન—ઉપર માફક
॥ તીરે પલકકા ॥ ફેર અપને વતન ॥ માફક
॥ જુલફે કમરકા ॥ લાગી હયે લગન ॥ માફક

ગાયન ૫૩ જીલા દાદરો.

દરીયાબાદ-બીબી સાહબ કયુ હો ખફા,
કયુ હો ખફા મયે હું સદા તુમપે ફીદા
કયુ હો ખફા—બીબી સાહેબ
હંસકે બોલો મુઝસે બીબી મયેને કયા કીયા
કીજે મોઆફ મુજસે અગર હો ગઇ ખતા-બીબી
દીલરંગ—
કહે કે ગયે તુમકે અભી આતા હું ગએ જાન
તુમતો નહી આએ ડરા ગએ મુઝે શએતાન-બીબી

દરીયાબાદ—

અબસે અકેલી ન કભી મઐ છોડુંગા જરૂર

બખ્સો બખ્સો હુર મેરા બખ્સ દો કુસુર—બીબી

દીલરંગ—

છોડા મહેલ ઝોપડીમે આઇ તુમારે સાત

પાસભી ન તુમ હો યાહાં કૈસી ગુજરે રાત—બીબી

દરીયા—

શાદી નુરે અલમકી હુએ અબ અમીરકે સાત

વાંહકા જલસા તુમ્કો દીખલાઉં સુનો બાત—બીબી

દીલ—

કૌનસી વો નુરે આલમ મુઝકો દે ખબર

વોહતો નહીથા જીસ્કા મેરે ઘરકે પાસઘર—બીબી

બી બી સાહબ કયું હો ખફા

સા સા સા ગ ગ મ પ

કયું હો ખફાઆ મયેં હુ સદા તુંમ પે ફી દા

મ નૌ ધ ધ ની પ ધ મ પ મ ગ રી સા

કયું હો ખફા—બીબી સાહબ કયુ હો ખફા

ગ ગ મ પ મ ગ સા ઉપર માફક

હસ કે બોલો મુજ સે બીબી મયે ને કયાકીયાઆ
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
પ પ ધની સા સા સાસા ની રી સાનીધની
કી જે મોઆ ફ મુજ સે અગર હોગઇખ તા
ટી
નીની ની ની ની સાનીનીધપધપ મુ ગ
બી | બી સાહબ
રી | ઉપર માફક.

ગાયન ૫૪ અંગ્રેજી ગત.

હાય હાયરે પેટ હાયે યેહ કયસા તેરા ગમ
આલમમે હર બસરપર બસ તેરા હય સીતમ
કયા કયા સબ ઢોંગ કરતે હયે સોંગ
ઇસકે લીયે હરદમ
બુરા હયે પેટ કયા હયે લપેટ
ભુક સબકી હય હમ દમ
યા અલ્લાહ યેહ કયેસા ગજબ ખાના દેગા કબ,
લગી ભુક હય રબ જોરૂ બચ્ચેભી નહી
જો બેચું મય અબ ઈસકે વાસ્તે સબકા સબ.—૧
જાય જાયરે પેટ જાયે અબ કયસા યેહ અલમ
હમ કરતે સબ હુનર હય

આલમમે હમ બદમ
ચકમે દીયે ફંદે કીયે ઇસક લીયે નકમ
બુરા હયે પેટ કયા હયે લપેટ
ભુક સબકી હય હમ દમ—યા અલ્લાહ. ૨.
પાય પાયરે પેટ પાયે ખાના ન એકદમ
હાય હાયરે ફેરનો હાયે કયસા હો રંજો ગમ
કયેસી હય ભુક દેતી હયે દુખ
ભરતા હય યેહુ શીકમ
બુરા હયે પેટ કયા હયે લપેટ
ભુક સબકી હય હમદમ.—યા અલ્લાહ. ૩

હાય હાય રે પેટ હાયે એહ કયે સાતેરા ગમ
ખ ખ
સા ધ સા પ મ ગરી રી ધ સાગરી સા
આ લમ મે હર બ સર પર બસ તેરા હયેસી તમ
ખ ખ
સા ધ સા પ મ ગ રી રી ધસા ગ રી સા
કયા કયા સબ ઢોંગ કર તે હયે સોંગ
ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ
ની ની ની ની ની ની ની ની

ઈસ કુ લી યે હર દમ

ખ ખ

સા રી રી સા ની ધ

બુ રા હયે પેટ કયા હયે લ પેટ

સા મ મ ગ સા રી રી સા

ઝુક સબ કી હયે હમ દમ

ખ ખ ખ ખ ખ ખ

ની ધ ની ધ પ મ

યાઅ લ્લાહ યેહ કયે સા ગજબ ખાના દેગા કબ

સા ગ સા મ મ મ મ સાસા ગ ગ ગ

લ ગી ઝુક હયે રબ જોરૂ બચ્ચેભી નહી

લાસા મ મ મ સાસા ગ ગ ગ ગ

જો બેચ્ચુમે અબ ઝોરકે બાસ્તે સબ કા સબ

ખ ખ ખ ખ ખ

સા મ મ મ મ સાસા ધની ધ પ મ

ગાયન ૫૫ ઈંગ્રેજી ગત (સીસૉર)

સોજા સોજા અય હમારે જીગર

સોજા સોજા બાગો બહાર નજરકે જીગર કે

સોજા સોજા અય ગુલેતર કરાર બહાર
સોજા સોજા હમારે દુલારે પીસર

સોજા સોજા અયે હ મારેજી ગર

ખ ખ
સા પ સા પ સાસારી ગગધ પ
સો જા સોઓજા બાગોબ હારન જર દે જી ગર દે

ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ
પ સા મ ગ રી સાનીસારીસાધનો નીધ પ પ
સોજા સોજા અયે ગુ લે તર ક રાર બહાર

ખ ખ
સાપ સાપ સા સા રી ગ ધ પ મ પ
સોજા સોજાહ મા રે દુ લા રે પી સર

ટી
ધની સાપપ ધ પ મ ગ ગ રી સા

ગાયન પદ મુ લાવણી.

મયેં બન ચલી હું માલનીયાં—કે ટેક
લે હાથમે છબડી લટક મટક જ્યું;
ચલી હયે કામનીયાં.
મયે ગુલચી બનકર આઈ ચમનકે અંદર;

તોડું ગુલાબ સેવતી ચંપા ચંબેલી ખુશતર;
ઔર જાઇ જોઈ નરગીશ હજારાં દીગર;
ગુલસે શાખે જીહુમ પડીયાં—લે હાતમે.
હર એક ગુલશે એક એક ગુલહયે આલા;
પર ખુશનુમાં હયે સબમેં અજબ ગુલલાલા;
ફેર બોલ સગીકી ખુશબો હયે નીસપ નીરાલા
કહુ કયા સન્અતકી બતીયાં—લેહાતમે.

મયે બન ચલી હું માલની યાં

ખ ખ ખ
સા સાસા નીનીની સાસારી ગમ

મયે બન ચલીહુ માલની યાં
ગરી——————ઉપર માફક
લે હાતમે છબડીઇ લટકમ ટક જયું ઊ
ગ ધધધ ધધપધ મપપમ ગરી ગ મ
ચલી હયે કામની યાં
પપ મ ગરીરી સા
મયે ગુલચી બનકર આઇચ મનકએ અંદર
સા રીમમ મમપમ ગગરી ગગમગ રી સા

તોડુ ગુલાબ સેવતીઇ ચંપાચં બેલીઇ ખુસતર
ઓર જાઇ જોઇ નર ગીસહ જુરાઆ દીગર
ગુ લું સે સાખે જુ હુ મ પ ડી યાંગું લુઉ સે
ખ ખ ખ
સા સાસા નીનીની સાસા સા રી ગમુ ગરીસા
સાખે જુ હુમ પડી યાં—ઉપર માફક.

ગાયન ૫૭ મું ગજલ જલ્સા.

મયે જાનતીથી પરીયોંસે અચ્છા, નહીં કોઈ;
એહ બાત ગબત હયે કયુ, દેખા નહીં કોઇ—મયે.
સબ ખ્વાબમે બીલકુલ વો ખ્યાલાત હવે ગુમ;
પરીયોંક સીવા હુસ્નમે બાલા નહીં કોઈ—મયે.
માલુમ નહીં કયા હુવા, આરામ હમારા;
બે ચયેનીકા બાએસ અબ્હી, ખુલતા નહીંકોઈ—મયે
એક જા નહીં રહેતા દીલે, ના કામ હમારા
ગોયોકા મહેલ રહેનેકા ઉસ્કા નહીં કોઇ—મયે.
પેશા નહીં મેં લીખ્ખા હયે વો, પેશઆએગા બેશક;
તકદીરકે લીખ્ખેકો મીટાતા નહીં કોઇ—મયે.

મયે જાન તીથી પરી યોં
ખ ખ ખખ ખ
પ ની ધધ ની સા

સેએએ અ અછા ન હી ઇ કો ઈ
ખખખ ખ ખ ખ ખ
નીધપ ધ નીનીસારીની સા

એહ બાત ગલત હુયે કબુહેએ બાનહીકો ઇ

ખ
નીસા રી રીરીગ મુ પમુગમુ ગુ રીસાનીસા

હાઓઓઓ મયે જાન તીથી } પરીયોંસે—
ખ ખ ખ
નીસારી ગુ રી સા નીધ } ઊપર માફક

ગાયન ૫૮ મું લાવણી

અયે બાદે સબા જા અમન ચમન ફીર,
પતા તું ગુલકા લા;
જા કરમ કરમ કર જા; જલ્દી જા; જા;
જા કરમ કરમ કર જા.—
ઓ બાગકે લાલા ચરન પડું તું.
બતા વો મતવાલા,

કયા ચહ્લન ફ્ખન કા થા; દે બતલા; કયા;
કયા ચહ્લન ફ્ખનકા થા.—

અયે બા દેસ બાજઆ ચ મન ચ મ ન ફ્રી ર
સા રીમુમ મુ પ મુ ગ ગ સા સા રી મ મુ
પતાતું ગુલ કાઆલા

ખ
ગ રીરી સા નુીરીસા
ચ મન ફ્રીર પતાતુ ગુલ કાઆલા

ખ
રી ગુગ ગુ રી રીરી સા નુીરીસા
જાઆ ક રમ ક રમ ક ર અ જા

ખ ખ ખ ખખ ખ ખ
સા રી નુી સા નુી ધ પ ધ પ મુ
જલ્દી જાઆઆઆઆઆઆ જાઆઆઆ

ખ ખ ખ ખ ખ ખ
મુ મુ પ ધ નુી સા રી ગુ રી મુ ગુ રી સા
જાઆ કરમક રમકર જા—ઊપર માફ્ક.

ગાયન ૫૯ મું ઝંજોટી.

ચંદર મુખ સુંદર તન, સુન તું ઓ પરી;
તેરે બીન હમ રહે પુર ગમ, રંજ સ્હેતરી—
ચંદર મુખ.

નીસ દીન દીન પલ છીન છીન, થી ન બહેતરી;
છતીઅન પરથી સીલવર, રોગકી ધરી,
થી સખીઅન તુમ કારણ, જંગે જરગરી;
તનકા, મનકા, ધનકા, કુચ્છ ન રહા ફીકર જરા;
મનમે ભરા, રંજ ગમબ તરી—ચંદર—

સં દ ર મુખ સું દ ર ત ન સુન તું ઓપ રી
ખ ખ ખખ ખ ખ ખ
સા રી રીગરી સાનીરી સાની ધનીપ ધનીસા

તે રે બી ન હ મ ર હે પુ ર ગ મ
રી પ પ મુ ગરી રી પ પ મુ ગ રી

રં જ સ્હેત રી ઈઇ ઇ ઇ—ચંદર ઊપર માફક
ખ
સા સા રીગ મુ ગરી સા ની

નીસદી નદીન પ લ છી નછીન થીઈ ન બહેત રી
ખ ખ ખખખ ખખ
સારીરી રીગરી સાસા નીરીસાની ધનીપ ધનીસા

છ તી અન પર—"નીસદીન" માફક
થીસ બી અન—એજ માફક
ત નકા મનકા ધનકા કુચ્છન રહા ફીકર જરા
સારીગ રીગમ ગમપ ધ પ મ ગરી ધપમ ગરી
મનમે ભરા રં જ અબ ત રીઈઈ ઇ ઇ

ખ
ગમગ રીસાસાસા રી ગ મગરીસા ની

ગાયન ૬૦ મું—ભૈરવી.

તોરા સચ નહીં કહેનારે, મહેમાન પ્યારી શાન;
રતીઆં તરસ કાહે બતીઆં બનાએ;—તોરા.
દરસ દરસ અયેસે બહોત પુકારે,
અયેસી કહેના દીલબર સે;
જાન જાન જાન મેરી તું બાત જાન,
મયેને તોરી બાતે જાની, તુને મોરી જાની;—તોરા,

તો રા સ ચ નહીં ક હે ના આ રે
ખ ખ
સા ની સા રી ગ મ ગ રી સા નીસા
મ હે માઆન પ્યારી શાઆઆન
ખ ખ ખ ખ ખ ખ
ધ ની સા રી સા ની ધ પ મ

ર તીઆંત ? સ કા હે બ તીઆં બ નાએ-તોરા
ખ ખ ખખ ખ ખ ખ ખ ખ
ની ની ની ની ની ની ધ ની સા સા રી ની સા—ઊ. મારૂ.
દ ર સ દ ર સ અયે સે બહો ત પુ કા રે
ખ ખ ખ ખ ખ ખ
ધ ધ ધ ની સા સા સા સા સા રી ની સા ધ
અયેસી ઇ કહે નાઆ દીલબ ર સે
ગ ગ રી ગ સા રી ગ ગ ગ રી સા
જાન જાન જાન મોરી તુંઊ બાત જાન
ધ ધ પ ગ ગ પ ની ધ પ ગ
મયે ને તોરી બા તે જાની તુને મોરીજાની-તોરા
ગ રી ગ રી ગ રી ગ રી ગ રી ગ રી ગ ગ ઊપરમા.

ગાયન ૬૧ મું—લાવણી.

લીખી હુયે તકસીર સરાસર,
ખતા હમારે હાતો મે; દીલ બીચારા;
આશા પરી તુમારે હાતોમે.
રખતી હો તદબીર કરમકી,
સદા સવારે હાતોમે; દીલકારી હે;

પ્યારી ચલે ઈસારે હાતોમે.
ચાહે પાલો યા મલ ડાલો;
પ્યારે પ્યારે હાતો મે, દીલ બીચારા;
આયા પરી તુમારે હાતો મે.

લીખાં હયે તક સીરસ રાઆ સર
સાસા રી મુમુ પપમુ પધ નુી
ખતાહ મારે હાતો મેએએ
ધ ધપ પમુ ગ મુ પ ધુ ળપ
દીલ બી ચારા આયા પરીતુ મારેએ હાતો મે
મુ ગુ રીસા પ પ મુમુગુ રીસારીગુરી સા

ગાયન ૬૨ મું—માલકોસ.

કરમ કર મેરે હાલ પર અયે કરીમ;
તેરા નામ રહેમાન હયે ઔર રહીમ.—ક.
તુંહીં દોનો આલમકા સુલતાન હયે;
જહાંમે નુમાયા તેરી શાન હયે, —ક.
ફના હોને વાલા હયે સબ કારોબાર;
રહેતુર તેરા સદા આશકાર;—ક.

ક રમ કર મે રે હાલ પર અયેક રીમ
ખ ખ ખ
ગુ મુ સા ની સાધુ નુ ની સા મુ મુ મુ
તે રા આના મ ર હે એ સા ન હુયે ઔર ર હીઈમ
ઢી ઢી ઢી
ગુ ગુ મુ ધુ નુ ની ધુ નુ ની સાસાસા સા સા સા સા મુ
કરમકર—ઊપર માફક
તુ હીઇદ્દાની આઆઆ લમ કા સુલતા ન હુયે
ઢી ઢી ઢી ઢી ઢી ઢી
ગુ ગુ મુ ધુ નુ ની ધુ નુ ની સા સા સા સા ગુ સા સા
જ હાં મે તુ માયાતે રીઈશા આઆ ન હુયે
ઢી ઢી ઢી ઢી
સા સાં સા નુ ની નુ ની ધુ મુ ધુ નુ ની ધુ નુ ની સા નુ ની નુ ની

ગાયન ૬૩ મું—કહાનડો.

અમાન તું હામાનકા દીજીએ,
બંદા નવાજ રહેગાન કાદીર સુબહાન;
દો જગકા તું સુલતાન, ફલક સામાન,
મલક દરબાન; અમાન તું;—
હું બંદા તેરા આશકે જાર,
તેરી યાદમે શાદ ઔર અશ્ક બારઃ

તેરી રાહમે જાંનો માલ નીસાર,
તેરે નામસે કામ મુજેહ હરબાર;
અયે શાહીન શાહે હરદો જહાંન,
રહે હરઆંન અમાન અમાન અમાન—અમા—

અ માનતુંહા માન દો દીઈઈ ઈ ઈજી એ

ટી

મુ પ મુપધ સા પ મુપધ નુી પમુ • ગુ

બંદા ન વાજ રહે માન કા દી ર સુખ હાન દો

મુરી સા સા સા સા સા રીરી રીરી સા સા

જગકા તું સુખ નાન કે લકસા માન મે

રીરીમુ પ પમુ નુીધનુી ધમુપ નુી ધનુી

લકદર બાનઅ માનતુંહા માન દો

ટી

ધમુપ નુીધનુી ધમુપધ સા પ

દીઈઈઈઈઈજી એ—ઊપર માફક

હું બંદા તે રા આ શ કે જાર

ટી ટી ટી ટી ઘ

પ મુપ નીસા ગુરી સા સા

તે રી યા દ મે શાદ ઔર અ શ્ક બા આર
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સા સા સા સા સા સા નીસા ગ સા સા સા

તે રી રાઆહમે જાઆનોઓ માલની સાર
ટી
નીની નીધપપ ધ મુ પ ધ સાધ પ મુ

તેરે નાઆમસે કાઆમ મુ જેહ હર બાર
ટી
મુમુ નીધપપ ધ મુપ ધ સા ધપ મુ

અયે શાહીન શા હે હ ર રોજ હાન
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
પ રીરીરી રીરી સાનીનીની સા

ર હે હ ર આઆનઅ માન અ માન અ માન
ટી ટી
સા નીનીધ પ મુપ ધ સા પ મુ રી સા

અમાન તુ હામાનકો—ઊપર માફક.

ગાયન ૬૪ મું—લાવણી.

કોઇ સુનો મેરી ફરીયાદ,
ઈસ બનમે મુજપર ગુજરી હયે બેદાદ;
હાય હાય હાય—કોઇ સુનો.

એક તો મુજસે મા છુટી ઔર, સબ છુટા ઘરબાર;
તીજે મા બાપ છુટા, રહે ગઇ મયે લાચાર;
દુનીયામે મુજસા કોઇ નહીં નાશાદ;
હાય હાય હાય;—કોઇ સુનો.
હાય મયે પયેદા હો તે હી, મર જાતી એસા માન;
એ દુઃખડા કયું ઝેલતી, અધભરમે હુયે જાન;
જંગલમે મેરી, મીઠી હુયે બરબાદ;
હાય હાય હાય;—કોઈ સુનો.
શેર કોઈ ખાએ મુજે યા, કોઈ ડાલે માર;
છુટું ઈસ જંજાલસે, મયે દુઃખીયા લાચાર;
યેહ બનહી મેરા બનજાએ જલ્લાદ
હાય હાય હાય;—કોઈ સુનો.

કો ઇ સુનો મે રીઇ ફ રી યાદ
સાસા રી મુ મુ પધ નીધ પ
ઈસ બનમે મુ જ પ ર ગુ જ રીઇ હુયે એએ દાદ
ટીટી ટી ટી ટી ટી
પપ ધસાસાસ સા સાસાની નીનીધ મુ નીધ પ

એ હા યહા ય હા આઆઆઆઆય

ટી

પ સા ધનુ પ નુી ધ પ મુ ગ રીસા

કોઈ સુ નો મે—ઊપર માફક

એ ક તો મુજ સે સા છુ ટો ઇ ઓર

મુ મુ ગ ગીગસા મુ મુ પ ધ નુી

સ બ છુ ઠા ધ ર બાર

ધ ધ જ મુ નુીધ પ

તીજે માઆજઆ યા છુ ટા તીઈજગાઆજાઆયાછુટા

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

પ પ ધ સાસારી ગુ રીસા નુીધપ ધસાસા ગુ રી સા

રહે ગઇ મયે લાઆ ચાર

નુીનુીધ મુ નુી ધ પ

દુનો યાઆમે મુજસા કોઇ ન હીનાઆ સાદ

ટી ટી ટી ટી ટી

પ પ ધ સાસા સાસાસા નુીનુીધ મુનુી ધ પ

એ હા ય હા ય હાઆઆઆઆઆ ય

ઊપર માફક

ગાયન ૬૫ મું—અંગ્રેજીગત.

હજાર શુક હયે ખુદાએ દો જહાન કા;
જમાનએ સીરેસે રંગ બોરતાનકા.
આખીર બદ હુવા ન તીજા બે ઈમ નકા;
ખુલા નસીબ એક નેક નઓ જવાનકા.
જો કરતા હયે બદકારી, યું પાતા હયે વોહ ખ્વારી;
હાલ ગુજરા જો કુચ્છ સારા હામાનકા
હયેશાહા મુજ ફક્રદાના, અબ રખ્ખો તાજ શાહાના
સાયા ઈસ્પે હોવે સુખ હાન કા;

હ જા ર શુ ક હયે ખુદાએ દોજ હાઆન કા
ખ ખ ખખ
ધ સા સા ધસા રી સાધધ સાસા ગ રી ગ મુ
જ માન એસી રે સે રં ગ બોસ તા ન કા
ખ ખ ખ
મુ પ મુ ગરી સામુ ગ રી સાધ સા નુી ધ
આખીર બદ હુવા—પેહેલી લીટી માફક
ખુલાન સીબ—બીજી લીટી માફક.
જો કરતા હયે બદ કારી યું પાતા હયે વોહ ખ્વારી
સા સાસાસા સા સાગ રીરીરી રી રા રી મુ

હાલ ગુજરા જો કુચ્છ સાશ હા માન કા
પ મુ ગ પ પ મુ ગ રી ગ સા

હયે શાહામુ જ ફ્ફર દાના અબ રખ ખોતા જ શાહાના
સા સા સા સાસા સાગ રી રી રીરીરીરીરી મુ

સા યા આ ઈરપે હોવે સુખ હાન કા
પ મુ ગ પ પ મુમ રી ગ મુ

ગાયન ૧૬ મું—જંગલા. જીંઝોટી

ચલન કર ભલે. માતા બાત સુન તું લે.—ચલન
નેકી બદી દોનોં હયેં પયદા
વસે જયેસા કરના વયેસા ભરના.
દુનીયામે ઠયેરા; તું કહેના માનલે મેરા;
હોવે જો નેક ફુલે ફલે, તું ચલન કર ભલે;—ચલન

ચ લ ન ક ર ભ લે મા તા બા ત સુ ન તુ લે
ખ ખખખ
રીસાની ધપધ સા રી પ મુ ગ રી ગ રી સા

નેકી બ દી દોનોઓ હયે પયે દા આ
ખખ
ધધ સાસા રીગરી સા ગરી સા રી

બીજીવાર વગાડતા છેલો "આ" કહાડી નાખવો.

વલે જયે સા કર ના વયે સાઆ ભર નાઆ

ગમુ પ પ મુધ પ પ મુ ગ રીગ

દુનીયા મે ઠયે રા તું કહેના માન લે મેરા

પપમુ ગ રીસા પ મુગ પપ મુગરી

હો યે જોને ક કુલે ફુલે તું ચલ ન કરભલે

ખ ખ ખ

સાસાસા મુગ રીસાનીસા રી સાસાની ધપ ધસા

ગાયન ૬૭ મું—ખમાચ.

બદકારી જારી કરને જો આએ—તુમઆએ—ટેક,

બુરા ચલન કીસીને શીખાએ, પડાએ—બદકારી

જરૂર હો તનકા, મનકા, ધનકા,

નજર ઇધર જો ઊઠાએ, જમાએ;—બદકારી—

બદ કારી જારી કરને જો આએ તુમ આએ

ટી ટી ટી ટી ટી

સાનીધપ મુગ મુ પ ધ સાંસા સા સાસા

દ કારી જારી—ઊપર માફક

બુરા ચલન કી સીને શી ખાએપ ઠાએ
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટીટી ટીટી
સાની સામુ ગ મુ રી ગ સા ની સાસા સાસા

બદ કારી જારી—ઊપર માફક

જર ? ર હો તનકા મનકા આ ધનકા
ટી ટી ટી ટી ટી ટી
મુનીધની સાનીસા સાની સા રી સાનીધ

ન જ ર ઇ ધર જો ઊઠા એ જ માએ બદકારી
ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સા મુ ગ મુ રી ગ સાની સા સા સાસા ઉપર માફ

ગાયન ૬૮ મું—ખમાચ.

ગુંઇયાંસે મોરી બતીયાંરે કહો કોઈ જાય;
જાયરે જાય સુનાય;—ગુંઇયાંસે.
બંદી અયેસી ગાઇ નાચી, મનહર લીનો;
નઇ નઈ ફેશન દીખાય;—ગુંઈયાંસે.
રહે પાકદામન ગર નાચ ગાકે;
નએ નએ મન સબ પાએ;—ગુંઈયાંસે

ગુંઇ યાંસે મોરી બતા યાંરે કહો કોઇ જાય
ટી ટી
ગ ગમુ પધ સાસા નીધ મુપ પમુ ગ

જાય રેએ જા ય સુ નાય

ખ

પગ મુરી ગ રીની સા

ગુંઈયાંસે—ઊપર માફક

બંદી આયે સીગા ઈ ના ચી મ ન હ ર લી ઈ નો

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

મુ મુ ધ નીસાની સાસા સાની સારી સા ની ધ

નઈ નઈ ફ બ ન દી ખાય

ટી ટી ટી

સાની સાસા ની ધ પ મુ ગ

ગાયન ૬૯ મું—હરબો.

પ્યારરસે બદલી ક્યું નજર તોરી; —પ્યારસે
એકહી સફરમે અંખીયાં ફેરી,
તન મન જલ જલ જાએ;
ચલતે નગરસે ભેદબતાએ,
કાહે મોહે બદ હયે દીખાએ નજર તોરી-—પ્યારસે
રંઠીકે ઘરમે બતીયાં છેઠી
હમ સંગ દીલ મીલ જાએ;
બયેરી ને તોરો મત 'બહેકાઇ.
મોહે દેખ કછું ન લજાએ નજર તોરી;—પ્યારસે

પ્યાર સે બદ લી ક્યુ ન જ ર તો રી
ધ ધ ધ પ ધ મ પ મ ગ રી સા સા
પ્યાર સેએબદ લી કયું ન જર તોરી
સારી ગપમગ રી સા રી ગરી સાસા
એક દી સ ફરમે અંખીયાં આં ફેરી

ટી
મ ગ મ પપપ ધ નીસા ની ધપ
તન મન જલ જલ જાએ
ધધ ધધ ધધ પધ મ પ
ચલ તેન ગર સે ભેદ બ તાએ
રી મમ મમમ રીમમ પ પ
કાહે મોહે બદ હયે દી ખાએન જર તા રી
ધધ ધધ ધધ પ ધ મ પ મ ગરી સાસા
પ્યાર સે બ દ લી કયું ન જ ર તો રી
પમ ગ રીગ સા રી સા ગ રી સાસા

ગાયન ૭૦ મું—સરગમ.

ચંદે મેહતાબ ડુબી ગંન્દે તાલાબમે;
અલઅમાન, અલઅમાન, અલઅમાન,

અલઅમાન, હાય, હાય, હાય, હાય,—ચંદેમહે.
સરવરે બરતર, અખતરે અનવર,
હુઈ બેજઓહર ગુલેઅબતર પર,
દીલબરે ઇંદર, પરી મહાસુંદર,
પરીઓકી અફસર, ગીરી કમતર પર;
હમ જાતોસે નાતા તોડા, જીન્નાતોસે મુહકો મોડા,
કયેસા હમ હુરોંકો છોડા, બે નુરોસે રીસતા જોડા;
હાય હાય હાય હાય—ચંદે—

ચંદે મહે તાબ ડુબી મંન્દેતા લાબ મે
પપ મ ગ રીગ મપમ ગરીસા
અલ અ માન અલ અ માન અલ અ માન
ખ ખ ખ
રી રી રી સા સા સા ની ની ની
અલ અ માન હાય હાય હાય હાય
ખ ખ ખ ખ ખ ખ
ધ ધ ધ પ ધ ની સા
સરવરે બરતર અખતરે અનવર
મમમમ મમમમ પપપ પપપપ

હુઇએ જઓ હર ગુસ્સેઅબ તરપર

મુમુમ મુ મુમુ ગગગગ ગ ગગગ

દીલબ રે ઈંદ રપરી બાપુ સુંદર

રીરીરીરી રીરીગસાસા સા સાસારી

પરીઓકી અ ફ્સ ર ગીરીક મ ત ર પ ર

ખખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ખ ણ ખ ખ ખ ખ

નીનીનીની નીનીનીસા ધ ન ધ ધ ધ ધ ધની

હમ જા તો સે ના તાં તા ડા

ખ ખ ખ ખ

પ ની ધ સા ની રી સા ગ

જીના તો સે મુહ કા થોડા

રી મ ગ પ મ ધ પની

કયે સા હસ હુ રે કો છો ડા

ટી

સા ધ નીપ ધ મ પ ગ

બે નુ રો સે રાસ્તા જો ડા

ખ ખ

મ રીગ સા રીની સા ધ

હાય હાય હાય હાય

ખ ખ ખ
પ ધ ની સા

(આટલું વગાડી ગયા પછી "હમ જાતોસે" વાલી લીટીને નીચે પરમાણે તોડીને વગાડવી (કળો તો એની એજ લેવી)

હમજા તોસે નાતા તોડા જીન્ના તોસે મુહકો મોડા
કયેસા હમકુ રોકા છોડા બેનુ રોસે દ્રીસ્તા જોડા
હાય હાય હાય હાય

ગાયન ૭૧ મું જોગીઆ.

કોઈ હાલ કહો જાકે, મેરા પરીકો સમજાકે;
—કોઈ હાલ—

તેરી ખબર હે કોને મુજે ઔર, લાવે કોન નીશાન;
તુજે કહાં મયે પાઊં જાન, એહી હુયે ધ્યાન,
રહા હયેરાન;—કોઇ—

અયે પંખ પંખેરૂ ઊડે ફીરે તુમ, જગે જગેગપર દુર;
કહીં નજર પડી વો હુર સરાસર નુર,
જો હુયે મજબુર:—કોઇ—

સુનો સુનો અયે બનકે દરખ્તો, સુનો મેરી ફરીયાદ;

કહાં જમા મેરા શમશાદ, કરો ઇમદાદ,
ભયે હુ બરબાદ;—કોઇ—
અયે જમીન ફટજા, જરા તું હટજા, નજર પડે ઈસરાર
કહાં છુપી હયે વોહ દીલદાર, ગુલે બેખાર.
મેરી ગમખ્વાર;—કોઈ—
હવા સલામો પયામસે હયે, જહાં મે તેરા નામ,
જહાં મીલે વોહ ગુલ અંન્દામ, તું દે પયેગામ;
એહી હયે કામ;—કોઇ—

કો ઇ હાલ ક હો જાં કે
સાસા પ્ય મુ ગ્ રીસા
મે રી પરીકા સમજાઆ કે એએએએએએ
સા સા રીમુમુ પપ ધુ પ નુી ધુ પ મુગરોસા
કોઇ હાલ કહો જાકે—ઊપર માફક
તેરીબ બરહે કૌનમુ ઝએ ઔાર
ટી
ધુધ ધુ ધુધુધુ પપપ પ ધુ સા
લાવે કૌન ની શ.ન
ધુધુ પમુ ધુ પ

મુજે કહાં મે પા ણ ણ જાન

ટી ટી ટી ટી ટી
૫૫ ધુ સા સા સા રી સા ની

બીજીવાર "જાન" થોડો લંબાવવો એટલે એક
તાલ જેટલો

એ હી હયે ધ્યાન રહા હયે
ધુ ધુ ધુ ૫ મુ મુ ૫

રાઆઆઆઆઆ આન
ની ધુ ૫ મુ ગ રી સા

કોઈ હાલ ક—ઉપર માફક

ગાયન ૭૨ મું–સરગમ.

મુજે નાદાન તું એ જાન ન જાન
પ્યારી કહેના માન કહેના માન કહેના માન–મુજે
દીલ હયે પરીશાન, જાન હયે લબે જાન;
આસાન હયે યહાં રહે જાના,
દુશવાર હયે બાહેર જાના
જાના જાના મત કહો જાના
જાને મે હયે કયા પયેછાના
સઓ જાનસે જાન, જી જાન કુરબાન
પયેચ્છાન પયેછાન;– મુજે—

મુજે વા દાન તું અયે જાન ન જાન

ખ

સાનાં સા ગ ગ મ પ ગ મ

પ્યારી કહેના માન કહેના માન કહેના માન

ખ

સા નાં પ પ ગ મ મ રી ગ ગ સા

મુજે વાદાનતું —ઊપર માફક.

દીલ હુયે પરી શાન જાન હુયે લબે જાન

ધ પ મ ગ રી પ મ ગ રી સા

આ સાત હુયે યહાં રહે જાના

રી પ ધ પ મ મ ગ

દુશ વાર હુયે બા હે ર જાના

રી રી મ ગ રી સા સા

જાના જાના મત કહો જાના

ખ ખ ખ ખ ખ ખ

પ ધ પની ધ સા નીરી

જાને મે હુયે કયા પએ અછા ના

સા ગ રી મ ગ પ મ ધ

સખો જાન સે જાન જી જાન કુર બાન

ધ પ મ ગ પ મ ગ રી

પયે ચ્છાન પયે ચ્છાન

મ ગ રી સા

ગાયન ૭૩ મું—પીલુ.

જબકે કલંદર બનબન ફીરકર,
બંન્દર લેકર આતે હયે;
તાલી બજાના નીસદીન પલછીન,
બંન્દરકો બતલાતે હયે;
તુને આકર કયું દીખાએ મોહે બંન્દરવાકો ખેલ,
ભોલે ભાલે મનકો ન ભાયે તારા ખેલ;
ઈન્સાનોને કએસે પાયા, હયેવાનોકા મેલ;

—તુને—જબકે—

જબ કે ક લં દર બન બન ફીર કર

ખ ખ ખ ખ

સા નીની ની ની સા સા સા સા

બંન્દર લેકર આતે હયે

ગુ ગુ ગુ ગુ ગુરી સા ગુ રી

તાલીમ જમાનાઆ નીસદીન પલછીન

ખ ખ ખ ખ
ગુગુગુ ગુમુગુરી સારીરીસા નીનીનીની

બંન્દર કોબત લાતે હયે

ખ ખ ખ
પનીની સામુગુ રીસા સા

તુને આ કર કયું દી ખાએમોહે બંન્દરવાકો ખેલ

ખ ખ
સાની સા ગુ રી મુ રીમુગુરી સારી સાનો સા

બોલેભાલે મનકાન ભાયેતોરા ખેલ

સાસાગમુ પપપ પધપમુ ગ

ઈન્સાનોને કયેસેપાયા હયે વાનોકા મેલ

મુગ મુગ મુગમુગ મુ ગમુપ મુ

તુને આકર કયું—ઊપર માફક.

ગાયન ૭૪ મું—પીલુ મત.

અયેસે ધોકા દેને વાલે, મયેને લાખો દેખે ભાલે;
અયેસે ચાલાકીસે આનેવાલે, બેબાકી દેખલાને વાલે;
ચાલોસે ફુસલાને વાલે, જાલોમે ઉલઝાને વાલે;-ધોકા-

અયેસે અપને જીકે બહેલાનેકો,
પયેચ્છાને તું પયેચ્છાને તું;
મેરે જીપે બીતી હયે વોહ, કયા જાને તું કયા જાને તું
છોડો છોડો અયેસી બાતે, કરતી હયે તું કયેસી બાતે;
સમઝા અયેસી તયેસી બાતે,
જયેસો હયે તું વયેસી બાતે;—ધોકા દેને-
અયેસે રાજાજીકી આબાદીકો
ગયેરન નગરી પયેચ્છાનેથા
અયેસે ઉસમે જઓહર નીકલે,
કયા જાને થા કયા જાનેથા;
તઓબા તઓબા બારી તઓબા,
કયેસો હયે અહે ખ્વારી તઓબા;
કયેસી અહે બીમીરી તઓબા,
કરતા હું સઓબારી તઓબા,
દેને અયેસે દમ, તેરે દાઓ સમઝે હમ;
મુજેહ દેશકે ન ગમ, તુજે જાનતા હું કમ;
અજી જાઓ જાઓ, દેખો ભાલો;
મુહમે પાની ભરને વાલો;—ધોકા દેને-

અયે સે ધોકાદેને વાલે મયેને લાખોદેખે ભાલે

ખ
સા ની સાગુગુરી ગુમુ પમુ ગુમુગુરી સાસ

અયે સે ચાલાકી સે આ ને વા લે
ખ ખ ખ
સા ની રીસારી ની સા સા સા ની
બે બાકી દીખ લા ને વા લે
ખ ખ
રી સારો ની સા સા સા ની
ચો લે સે કુસ લા ને વા લે
ખ ખ
રી સા રી ની સા સા સા ની
જા લોમે જીલ જા ને વા લે—ધોકા દેને
ખ ખ
રી સારી ની સા સા સા ની—ઊપર માફક
અયે સે અપ નેજીકે બહેલાનેકો
સા સા ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ
પયે અછા ને તું પયેઅછાને તું
ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ ગુ
મે રે જીપે બીતી હયે વોહ
રીરીરીરી રીરી રી રી
કયા જા ને તું કયા જા ને તું
ખ
સા સારીની સા સાસાસા

છોડો છોડો અયે સી બા તે

પ મુ પ મુ ગુ રો સા સા

કરતી હયે તું કયે સી બા તે

પ મુ પં મુ ગુ રી સા સા

સમ ઝા અયે સી તયે સી બા તે

પ મુ પ મુ ગુ રી સા સા

જયે સી હયે તું વયે સી બા તે—ધોકાદેને

પ મુ પ મુ ગુ રી સા સા—ઊપર મા ફક

અયે સે રા જા જી કી આબાદીકા

સા સા નીનીની ની ની નીનીની

ગયે રત નગ રી પયે રછા ને થા

ઘી

સા ની નીની ની ની ની ની

અયે સે ઊસ મે જઓ હર નીક લે

ધ ધ ધ ધ ધ ધ ધ ધ

કયા જાને થા કયા જાને થા

પ પ ધ મુ પ પ પ પ

તઓ બા તઓબા બારી તઓ બા
ધ પ ધ મુ પપ પ પ
કયેસી હુયે એહ ખ્વારી તઓ બા
ધ પ ધ મુ પ પ પ પ
કુયે સી એહ બી મારી તઓ બા
ધ પ ધ મુ પપ પ પ
કરવા હું સઓ બારી તઓ બા
ધ પ ધ મુ પ પ પ પ
દેને અયે સે હમ તેરે દાઓ સમજે હમ
પપ ધ ધ નુી પપ ધ ધ ધ નુી
મુ જેહ દેશ કે ન મમ તુ જેહ બાન તાહું કમ
પ પ ધધ ધનુી સ પ પ ધ ધનુી સા
અજી જાઓ જાઓ દેખો બાલો
પ પ ધુ પ ધુ પ ધુ પ ધુ પ
મુહ મે પાની ભર ને વા લો—ઘોકા દેને
ખ
મુ પ મુ ગુ રી સાસા ની—ઊપર માફક.

ગાયન ૭૫ મું ભયેરવી સરગમ.

કોઈ રબકી મરજી કયા જાને
દુનીઆ મતલબ અપના જાને;
જો જીસપર બીપતા બીતી હયે,
વો જાને યા મૌલા જાને--કોઈ
જો મયે જાનું તું કયા જાને,
ફરમાયા ઈન્દર રાજાને,
નુરીમે નુર સમા જાને,
આદમકો આદમ પા જાને;
જબ રંગમે રંગ મીલા જાને
તબ તનસે સંગ છુટા જાને--

કો ઈ ર બકી મ રજી કયા જા ને
રીસા નીનીસા ગુગુમુ ધુ પ પ

દુ ની આમત લબઅપ નાજા ને
પ પ પ પ પ ધુધુનીનુ મુ મુ પ

જોઆ જીસપર બીપતા બીતી હયે
ધુ પ મુમુપપ ગુગમુ પની ધુ

વો જાતે થામો લાજ ને

પ મુગ મ મુ ગુરી સા

હોઇ રબકી મરજી કયા જાવે—ઉપર મારૂક

જો મયેજા તુ તું કયા જા ને

ટી ટી ટી

ધુ ધુ મુ મુ નુી સા સા સા

ફ ર મા થી ઇન્દર રાજા ને

ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી ટી

સા સા સા સા રૂી ગુગુ રીરીસા

તુ રી મે તુ ર સ મા જા ને

ટી ટી ટી ટી ટી ટી

સા સા સા સા રી સા ની ની ની

આ આ દમ દો આ દ મ મા જા ને

ટી

સા ની ધુ ધુ ધુ નીધુ પ પ પ

જબ રંગમે રંગમી લાજ ને

ધુ પ મુ મુમુ મુપ મુ ગુ ગુ ગુ

તણ તન એ સંગ છુ ટા જા ને

મુગ રીરી રી રીગુ રી સા સાસા

ગાયન ૭૬ મું છકડ મરાઠી.

દેખા દંગઈકા કાયદા.
જગતમે દીલકો સતાએગા;—ટેક.
દેખી કંગાલોકી જાત, ઈસે જુતીઇસે લાત;
છોટોકા ગાલી સુનાએગા,
આતે જાતે છોટોકો ગાલી સુનાએગા;—દેખા.

દેખા દંગઈકા કાય દા
ખ
ધસા રીગગ રી સા
જ ગત મે દીલ કોસ તાએ ગા
રી પ મ પ મ ગ રીસા રી
દેખા દંગઇકા કાયદા
પપ ગમ મ ગરીસા
જગતમેં દીલકોસ તાએગા
રીપ મ પ મગ રી સા
દે ખી કંગાલોકી જાત
સાસા મ મ મમ મ

દેખી કંગાલોકી જાત ઈસે જુતી ઈસે લાત
ધધ ધધધધધ પપગગ ગગ મુ

છોરોકા ગાલીસુ નાએગા
રીગગ ગમુગ રીસારી

આતે જા તે છોરોકા ગાલીસુ નાએગા
ખ
સાધ સારી ગગગ ગમુગ રોસારી

દેખા દંગલકા કાયદા—બીજીવાર છે તે માફક

ગાયન ૭૭ મું છકડ મરાઠી.

ઝુકઝુક પડેરે પાયો કુચ્છ ભારી
જરા થામ, થામ થામ,
થામ થામ થામ થામ આપ જાન રે—ઝુક
કયા તઓર તું બોલના, કયા ભયેદ તું ખોલના;
તું જાન મત તોડના, તું દોર મત છોડના;
કયા દેખત, કયા ચાહત, કયા તાકત,
કયા તકત ચલા પાધડી કીસીકી ભાઇ—ઝુક

ઝુકઝુક પડેરે પાયો કુચ્છ ભારી
ખ ખખ
નીગુ રીસુ રીગુરી સાસા ધની સાસા

જરા થામ થામ થામ

ખ ખ ખ ખ

ધનુી સા ધનુી સા

થામ થામ થામ થામઆમ

સા રે ગ મ પ

જઆઆઆલ રેગુક

મુ પ ધ નુીધ પમુમુ

પડેરે પાયોકુચ્છ ભારી--ઉપર માફક

ઝુક ઝુક સામુ મુમુ } પડે રે પાયો કુચ્છ ભારી ઉપર માફક

કયાઆ તઓાર તુંબો લના

મુ ગ મુનુીધ પ ગ મુપ

કયા ભયેદ તુંખો લના
તું જાઆલ મતતો ડના
તું દોઓર મતછો ડના } કયા તઓાર માફક

કયા દેખત કયા ચાહત કયા તાકત

ગ મુમુ ગ મુમુ ગ મુમુ

કયા તકતચ લાપા ઘડી કીસીકી બાઘ

મુ મુમુમુ મુધ પપ મુમુધ પમુ

મુક } પડેરે પાયો કુચ્છ ભારી
ગુગ } ઊપર માફક

ગાયન ૭૮ મું છકડ મરાઠી.

મુજે હાસીલ હજારો કમાલ
મોહે કોઇ કયા જાને રે—મુજે.
બાકી રૂબનવાસે ટપક જોબનવા.
ચંદાસા નાદીર જમાલ
મેરી જાન ચંદાસા નાદીર જમાલ;—મોહે—મુજે
માલીકને પએસેપે પએસે દીયા હયે;
દીલ હયે હમારા ને હાલ—મોહે—મુજે

મુ જે હાસીલહ જારો ક માલ
સાસા પ પ મ ગરીગ સા
મો હે કો ઇ કયા જાને રે—મુજે હાંસીલ
સા સા સા સા રી ગમગ—ઊપર માફક
મુ જે હા સીલહ જારોક માલ
ટી ટી ટી ટી
સાસા સા સાની ધપમ પ

મે રી જાન હાસીલ હૈ જારોક માલ
ઢી ઢી ઢી ઢી ઢી
પ રી રી સા સા ની ધ પમ પ
મો હેકોઇ કયાજાને રે,—મુજે—ઊપર માફક
ગ રી સા રી ગમ ગ
ખાકીફ બનવાસે ટપ કે જો બનવા
ઢી
મ ગમ પ પધ સા ની ની ધધપ
ચં દા સા ના દીર જ માલ
ઢી ઢી
સા સા ની ધ પ મ પ

મેરીજાન ઢી ઢી પરી રી	ચંદાસા નાદીરજ માલ ઊપર માફક.

ગાયન ૭૯ મું છક્કડ મરાઠી.

દીલાના કીયા માલ યા જાદુ ડાલા,
દીલાના કીયાજી ઠીકાને કીયા માલયા જાદુજાદુડાલા;
મનસા જવાનીકી નીકાલીરે મઇઆ
પએસા હતેલીયે લાના માઈ માઈ કયા જાદુ ડાલા;
—દીલાના.

દીલાઅનાઆ કીયામાલ યા જાદુ ડાલા
સારી ગગસા રીપ મુપ ગ ગરી સાસા

દીલાના કીયાજીઠી કાઆનેએ કીયામાલ
સાધ ધ ધ્ધ પ ધ મુ પગસા રીપ મુપ

યાજાદુ ડારા—દીલાઆનાઆ
ગ ગરી સાસા ઉપર માફક

મન સાજ વાનીકી નીકાલીરે મઈયા
મુ ગમુ પપપ ધનીસાની ધપ

પૈસાહ તેલીમે લાઆનાઆ માઇ માઈ
ધધધ ધપધ મુપ ગસા રીપ મુપ

યા જાદુ ડારા—ઉપર માફક

ગાયન ૮૦ મું ઇંગ્રેજી ગત.

હો મદદ મદદ રબ તેરી,
હો નજર કરમ અબ તેરી;
યેહ લહર બહર સબ તેરી,
હયે અલગ અલગ છબ તેરી.
તું મલક ફલક સરવરી,
તું પલક ઝલક અનવરી;

તું જગત જુગત પરવરી,
હયે કીસકો તુજસે હમસરી.
તું રબતું સબસે હયે ગની,
તું કોનો મકાનકા હયે ધની;
યેહ શાનસે તેરે જહાન બની,
હયે નુરસે તેરે યેહ રોશની.
યેહ અરજ ગરજ સુન હરી,
તું કરના સબકી બેહતરી;
દે હમકો ફતેહ આવરી,
હો અમન ચમન બરતરી

હો મદદ મદદ ર બતે રી
ટી
પ પધપ પધપ સાનીધ પ
હો નજર કર મ અમતે રી
મ ગપમ ગરીસા રીરીરી રી
યેહ લહર બહર અમ તે રી
ટી
પ પધપ પધપ સાનીધ પ
હયે અલગ અલગ છ બ તે રી
મ મપમ ગરીસા સાસા સાસા

તું મલક ફુલક સરવરી
સા સાસાસા મગરી રીરીરી પ
તુ પલક ઝલક અનવરી
પ રીરીરી રીરીગ મપમગ
તું જગત જુગત પરવ રી
ધ ગગગ ગગગ મમપ ધ
હયે કીસકા તુંજસે હમ સ રી
ગ ગપરી રીગરી સા સા સા

સમાપ્ત.

શુદ્ધીપત્ર

૨૨ મે પાને પાંચમી લીટીમાં "કોયલીઆં" તેમાં "આં" ની નીચે "ક્ષે" છે તે કહાડીને "ટી" કરવી.

૩૧ મે પાને પહેલી લીટીમાં "ફકઓનગ" તેમા "ગ" નો નીચે "ખ" કરવો કારણ એ ખરજનો કોમળ "ની" છે.

૩૩ મે પાને ૧૮ મું ગાયન વગાડવાને શરૂ કરતાજ "ઓ મેવારી" તેમાં "ઓમે" ની નીચે "ટી ટી" છે તે કહાડીને "ખખ" લખવા કારણ તે ખરજના કોમળ "ધ ની" છે.

૩૫ મે પાને પેહેલી લાટીમાં "અરી" તેમાં "રી" ની નીચે "ટી" કરવી કારણ કે તે "સા" ટોપનો છે.

૩૭ મે પાને પેહેલી લીટીમાં "તીહેમુજે" તેમા "તીહે" ની નીચે "ખખ" કરવા કારણ તે "પધ" ખરજના છે.

૪૧ મે પાને ગાયન વગાડતા બીજી લીટીમાં "દીવાના" તેમાં "ના" ને માટે "સા" છે તેની

નીચે ~ ઠેકો કરવો. અને ત્રીજી લીટીમાં "નાઆ-હુઉ" છે તેમાથી "ઉ" કહાડી નાખવો. અને તેની વગાડવાની કલેમાં પણ "રીમગ્નારી" છે તે કહા-ડીને "સારીપ" કરવા ચોથી લીટીમાં "બોગાના" તેમાં "ના" ને માટે "સા" છે તેની નીચે ~ કરવો.

૪૨ મે પાને પેહેલી લીટીમાં "તરમેરે" તેમાં "તર" ના "મ" ની નીચે ~ ઠેકો છે તે કહાડીને "મે" ના કોમળ "મુ" નીચે ~ ઠેકો કરવો.

૪૫ મે પાને દઠી' લીટીમાં "મીઆફામ" ને બદલે "સીઆફામ" કરવું.

૪૬ મે પાને ૨૭મા ગાયનની ૯મી લીટીમાં "દેખનજીર" ને બદલે "દેખાનજીર" કરવા.

૪૭ મે પાને "દારારહા" વાળી કળો વગાડતા પેહેલાં છેલી લીટી જે "તાબઉસકે" લખેલી છે તે વગાડીને પછી "દારારહા" વગાડવું.

૫૬ મે પાને છેલી લીટીમાં "નહોબ્રી" તેમાં "ન" ની નીચે "ખ" કરવો. કારણ કે "ની" ખરજનો છે.

૬૮ મે પાને ૩૮માં ગાયનની ૯મી લીટીમાં "ખુ-લેબોલોસે" છે તે કહાડીને "ખુલેબાલોસે" કરવા.

૭૮ મે પાને ત્રીજી લીટીમાં "સુંદ" કહાડીને

"સુંઢ" કરવી ચોથી લીટીમાં તલભર સુંઊંઠ" તેને બદલે "તીલભર સુંઊંઢ" કરવા. "જબ" ને બદલે "જલ" કરવા.

૭૯ મે પાને છઠી લીટીમાં "ગુનહ" ને બદલે "ગુનાહ" કરવા.

૮૦ મે પાને સાતગી લીટીમાં "બહર" ને બદલે "બહાર" કરવા આઠમો લીટીમાં "હાળે" ને બદલે "હાલે" કરવા.

૮૧ મે પાને ૧૪મી લીટીમાં "હામેએ" બદલે "હામીએ" કરવો.

૮૩ મે પાને છેલી લીટીમાં "આરસે" ને બદલે "ઓરસે" કરવું.

૮૪ મે પાને ૪૫માં ગાયનની ૧લી લીટીમાં "એકલી" ને બદલે "અકલી" કરવી. બીજી લીટી માં પણ એમજ કરવું. દોહરાની પાંચમી લીટીમાં "બયેડક" ને બદલે "બયેઠકે" કરવા.

૮૫ મે પાને ૪થી લીટામાં "ફરતી" ને બદલે "ફેરતી" કરવી.

૮૯ મે પાને "હાજીર નાજીરતુ" તેમા "તુ" ના કોમળ "મુ" ની નીચે ~~ બે ઠેકા કરવા. અને "માહીર તુ" તેમા "હી" ના કોમળ "મુ" ની

નીચે ~ ઠેકા છે તે કહાડીને "મા" ના કોમળ "મુ" ની નીચે ~ ઠેકા કરવો.

૧૦૩ મે પાને બાવનમાં ગાયનની ત્રીજી લી-ટીમાં "ચબા" ને બદલે "બચા" કરવા.

૧૧૨ મે પાને "એહબાત ગલત" તેમાં "એ" ની નીચે "ખ" કરવો. કારણ "ની" ખરજનો છે.

૧૧૪ મે પાને ૫૯માં ગાયન વગાડવાને શરૂ કરતા "સંદર મુખ" ને બદલે "ચંદરમુખ" કરવું.

૧૧૬ મે પાને બીજી લીટીમાં "પુકારે" તેમાં "પુ" ને માટે ખરજનો "ની" તેની નીચે ~કોમ-ળની નીશાની કરવી.

૧૧૮ મે પાને બીજી લીટીમાં "રહેએસાન" ને બદલે "રહેએમાન" કરવું. ૪ થી લીટીમાં "રીઈ ચાઆઆન" તેમાં "રી" ને માટે "ધુ" કોમળ છે તેની નીચે ~ઠેકો કરવો.

૧૨૦ મે પાને ૧લી લીટીમાં "અસ્કબા" તેમાં "સ્ક" ને માટે ટીપનો "સા" છે તેને બદલે ટીપનો "રી" કરવો. અને "રહેહરઆઆનઅ" તેમાં "ન" ને માટે "પ"છે તેની નાચેનો ~ ઠેકો કહાડીનાખવો

૧૨૨ "રહેગઈ મચેલાઆચાર" તેમાં "ચાર" ને માટે "પ" છે તેની નીચે ~ ~ઠેકા કરવા.

૧૨૩ મે પાને ત્રીજી લીટીમાં "ધમનકા" ને બદલે "ધમાનકા" કરવા.

૧૩૪ મે પાને પેહેલી લીટીમાં "વાદાન" ને બદલે "નાદાન" કરવું.

૧૪૦ મે પાને "દેને અયેસે હમ" તેમા "હમ" ને માટે "સા" ટીપનો કરવો. "સા" ની ઉપર "ટી" મુકવો. તેમજ "તેરેદાઓ સમજે હુમ" તેમાં "હુમ" ને માટે પણ "સા ટીપનો કરવો.

૧૪૪ મે પાને ૭૭ મું ગાયન વગાડતા પેહેલી લીટીમાં "કુરછ" તેમાં "કુ"ના (ખુ) ની નીચે છે તે કહાડી નાખી "બારા" ના "સા" ની નીચે મુકવો, બીજો "બારી" નો બીજો "સા" થઇ ગ યા પછી મુકવો.

૧૪૭ મે પાને ૭૯ મા ગાયનની બીજી લીટી માં બે વાર "જાદુ" છે તે એક કહાડી નાખવો.

૧૪૮ મે પાને "મનસા જવાનીકી" વાળી લી ટીમાં "નીકાલીરે' તેમાં "લી' ને માટે "સા" છે તેને માથે "ટી" કરવો એ "સા' ટીપનો છે.

૨૪ મે પાને ગાયન વગાડવાની છેલી લીટીમાં "સાઆવરીઆ"તેમાં "આ" ને માટે "ની' છે તેની ઉપર "ખ" કરવો એ "ની" ખરજનો છે.

૧૧૭ મે પાને ગાયન વગાડવાની છેલી લીટી માં "પરી તુબારે" છે તેમાંથી "બા" કહાડીને "મા" કરવો.

સાંકળીયામાં ૪૭ મા ગાયનમાં "હવા પલક" છે તેમાં "ક" કહાડીને "ટ" કરવો.

પ્રસ્તાવનાને બીજે પાને સાતમી લીટીમાં "અ હંકાર થા" તેને ઠેકાણે "અહંકાર નથી" કરવો.

વાજિત્ર શિક્ષક

એ નામવી ચોપડી અમારી તરફથી અગાઉની છપાયલી છે જેમાં અંગ્રેજી વાજા નામે (કૉન્સરટિના અને ફિડ્લ) શીખવાને ઘણીજ સહેલી રીત દેખાડવામાં આવી છે, થોડું ઘણું ગુજરાતી જાણનાર એ ચોપડીની મદદથી પોતાનુ કામ ખુશાથી પોતાની મેળે કરી શકે એવી અમારી ખાતરી છે. શરૂઆતમાં શીખનારને મુસ્કીલ ન પડે, માટે ગાયનો પણ તેને લાયકના તેમાં સમાવેલા છે. જેવા કે, છંદ, ગરબી, લાવણી, સાખી, ઠુમરી, ગઝલ, હોરી, રામગ્રી, જોગીયા, પદ, દાદરા, અને ઇંગ્રેજી રાહ. વિગેરે ગુજરાતી ભાષાના ૫૦ ગાયનોનો સમાવેશ કરવા આવ્યો છે. જેથી વાજિત્ર વગાડનારા જલદીથી વગાડતા શીખી શકશે વળિ ચોપડી કદમાં ૧૫૦ થી વધારે પાનાની અને જાડા કપડાના સફાઇદાર પુંઠાથી બાંધેલી હોવાથી ઘરના

પુસ્તક ખાનાને દીપાવે એવી છે. વધુ વિગત ચોપડી વાંચ્યાથી જણાશે. એ ચોપડીને માટે જાણીતા ન્યુસપેપરોના મતથી સર્વેની ખાતરી થઈ હશે. એટલે અમારે કંઇપણ વધુ લખવું નિરૂપયોગી છે.

કીમ્મત માત્ર રૂપિયો એક.

નાનાભાઇ દામોદર વાજિત્ર શિક્ષક.

પાયધોણીની કાલકાદેવીની સાંમે.

વાજિત્ર શાળામાં.

ગુજરાતી વાંચનના શોખીનોને વાસ્તે.

વારતા
આખ્યાન
ગાયન
જ્યોતિષ
હેવાલ
રસાયન

નાટક
કાવ્ય
નીબંધ
ગણીત
ચરિત્ર
વૈદક

કાયદા, મુકરદમા, ઈતિહાસ, તવારીખ, મુસાફરી ગુ. ઈં. તથા ઈં. ગુ. ડિક્ષનેરી, કોણ હીંદુ ધર્મ, તથા જરથોસ્તી ધર્મ, વગેરે બાબતોની ગુજરાતી ચોપડીઓ અમારે ત્યાં ધરખાતાની લાયબ્રેરીઓમાંથી આવેલી તથા ચોપાનિયાના આખા સેટ અમારે ત્યાં સસ્તી કીમતે વેચાય છે. તેમાં કેટલાક ચોપડીઓ તો જુનાવખતની છપાયલી હોવાથી હાલ મળી શકતી નથી.

નાનાભાઈ દામોદર વાજિંત્ર શિક્ષક.

૬૦ પાયધોનીની કાલકાદેવી સામે.

વાજિંત્ર શાળામાં.